

AGENCIJA ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2019.GODINU

Maj 2020. godine

SADRŽAJ

KONKURENCIJA	4
1. UVOD	4
2. POLITIKA KONKURENCIJE	5
3. ZAKONODAVNI OKVIR	6
3.1 Zakon o zaštiti konkurencije	7
4. AGENCIJA ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE	8
4.1 Nadležnosti.....	8
4.2 Organizaciona struktura i administrativni kapaciteti.....	9
4.3 Izvori finansiranja i struktura prihoda Agencije.....	14
5. INTERNA AKTA AGENCIJE ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE.....	17
5.1 Statut	17
5.2 Tarifnik o visini naknada koje se plaćaju u postupku pred Agencijom za zaštitu konkurencije	17
5.3 Finansijski plan	17
5.4 Pravilnik o unutrašnjoj sistematizaciji i organizaciji.....	17
5.5 Kjiga procedura.....	18
5.6 Etički kodeks.....	19
5.7 Vodič za slobodan pristup informacijama	19
5.8 Plan javnih nabavki	19
5.9 Plan integriteta	19
5.10 Izvještaj o radu	20
5.11 Obavještenje o načinu podnošenja i sadržini inicijative, odnosno informacije za ispitivanje povrede konkurencije pred Agencijom za zaštitu konkurencije.....	20
5.12 Obavještenje o zaštiti povjerljivih poslovnih podataka u postupku pred Agencijom za zaštitu konkurencije.....	20
5.13 Registar rizika Agencije za zaštitu konkurencije	21
5.14 Akcioni plan za donošenje seta internih pravila i procedura za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole u Agenciji za zaštitu konkurencije.....	21
5.15 Kadrovski plan	21
5.16 Pravilnik o kancelarijskom i arhivskom poslovanju Agencije za zaštitu konkurencije.....	22
5.17 Poslovnik o radu Savjeta Agencije za zaštitu konkurencije	22
6. TRI SEGMENTA POLITIKE ZAŠTITE KONKURENCIJE	23
6.1 Zabranjeni sporazumi učesnika na tržištu	23
6.2 Zloupotreba dominantnog položaja učesnika na tržištu	27
6.3 Kontrola koncentracija	29
6.4 Odobrene koncentracije.....	33
6.5 Odobrene koncentracije u skraćenom postupku- član 56 stav 1 t.3 Zakona.....	33
6.6 Pojedinačna izuzeća sporazuma od zabrane.....	50
7. AKTIVNOSTI AGENCIJE VAN POKRENUTIH POSTUPAKA	52
8. SEKTORSKE ANALIZE	67
9. ULOGA SUDOVA U SPROVOĐENJU ZAKONA.....	71
10. KAZNENA POLITIKA ZA POVREDE ZAKONA.....	72

11. SARADNJA SA SEKTORSKIM REGULATORIMA	83
12. SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA	84
13. MIŠLJENJA	84
14. COMPETITION ADVOCACY (ŠIRENJE SVIJESTI)	84
15. JAVNOST RADA AGENCIJE	86
16. MEĐUNARODNA SARADNJA	87
17. DRŽAVNA POMOĆ.....	99
18. ZAKLJUČAK	137
18.1 Prihodi Agencije.....	140
18.2 Struktura rashoda	140
18.3 Izvršenje Budžeta za 2019. godinu - Završni račun	142
18.4 Opšti prihodi	143
18.5 Prihodi od djelatnosti Agencije	143
18.6 Ostali prihodi.....	144
18.7 Izdaci.....	144
18.8 Izvršenje budžeta za 2019. godinu - Završni račun	148
18.9 Izvještaj o neizmirenim obavezama i drugi izvještaji	148
18.10 Pokretna imovina	149
18.11 Organizacija i kadrovska osposobljenost.....	149
18.12 Budžetsko poslovanje	149
18.13 Interna akta i služba za unutrašnju reviziju.....	149
18.14 Javne nabavke	150
18.15 Sudski sporovi i potencijalne obaveze	150
18.16 Godišnji izvještaj internog revizora za 2019.godinu.....	150

KONKURENCIJA

1. UVOD

Pravo tržišne politike konkurencije jedan je od temelja tržišne ekonomije. Njegova svrha je da obezbijedi ravnopravan položaj učesnika na tržištu, bez obzira na veličinu i tržišnu snagu, pod jednakim uslovima primjenom Zakona o zaštiti konkurencije ("Sl.list CG", br. 44/12 i 13/18), (u daljem tekstu:"Zakon"). Zaštita konkurencije na tržištu Crne Gore je u nadležnosti Agencije za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: "Agencija") od njenog osnivanja 2013.godine.

Bitna specifičnost prava konkurencije jeste da sadrži pravilo izuzetno visokog stepena primjene, čime se izdvaja u odnosu na uobičajene materijalne norme sa kojima se možemo sresti u drugim oblastima. Da bi se takvo pravilo primjenilo, odnosno na adekvatan način uklopilo u domaći pravni poredak, težište odgovornosti je na institucijama koje ga primjenjuju. Materijalna pravila koja su u primjeni za oblast zaštite konkurencije na tržištu, prati niz konkretnijih procesnih i kaznenih odredbi, pa je na nacionalnom zakonodavstvu i nadležnim organima da nađu adekvatne instrumente u sprovođenju tržišne politike konkurencije. Dakle, teret primjene pravila konkurencije, ali i njihovog preciziranja u odnosu na konkretne okolnosti, pada na nadležne institucije, na prvom mjestu Agencije, zatim nadležnog nadzornog ministarstva, kao i nadležnih postupajućih sudova, jer je politika tržišne konkurencije jedinstvena u svakom pravnom poretku i zahtijeva visoke standarde struke i profesionalizma za adekvatno ispunjenje.

S obzirom da je osnovna ideja postojanja tržišta, proces tržišne konkurencije, osnovno pitanje koje se nameće je kakav uticaj ima konkurencija na ekonomski razvoj? Najjednostavnije rečeno, prednosti konkurencije su niže cijene, proizvodi boljeg kvaliteta, širi izbor i veća efikasnost. Shodno ekonomskoj teoriji, dobrobit društva je u težnji stvaranja uslova što razvijenije konkurencije. Smatra se da se u uslovima razvijene konkurencije na tržištu, robe i usluge proizvode uz najmanje troškove, te se na proizvodnju troši dio društvenog bogatstva koliko je nužno neophodno. Tako je produktivna efikasnost u razvijenoj konkurenciji omogućena, jer proizvođači mogu prodavati svoj proizvod po cijeni višoj od troškova, ali pod rizikom da će biti napušteni od strane potrošača, a isti se neće prodati ispod cijene koštanja – jer u tom slučaju proizvođač ne bi imao dobit. Dakle, u uslovima razvijene konkurencije proizvođači bi stalno bili pod pritiskom da proizvode sa što nižim troškovima, te će konstantno inovirati i ulagati kako bi nudili nove proizvode u stalnoj borbi za potrošače, a i u odnosu na druge prisutne učesnike na tržištu, njegove konkurente, što je ujedno i dokaz kakav konkurencija ima, pozitivan dinamički efekat i na koji način stimuliše tehnološki važna istraživanja i razvoj.

2. POLITIKA KONKURENCIJE

Pravo politike zaštite konkurencije na tržištu važi za sve učesnike, a zadatak mu je da omogući bolje funkcionisanje tržišta, koja će krajnjim korisnicima (građanima) omogućiti širu mogućnost izbora, bolji kvalitet roba i usluga, po najpovoljnijoj cijeni.

Poglavlje o konkurenciji generalno se sastoji iz tri dijela: politike konkurencije u užem smislu (zabrana zaključivanja restriktivnih sporazuma i zloupotrebe dominantnog položaja, kontrola koncentracija), politike kontrole državne pomoći i liberalizacije određenih sektora privrede.

Pravne tekovine konkurencije zasnovane su na članovima 101 i 102 (zabranjeni sporazumi, zloupotreba dominantnog položaja), članu 106 (javna preduzeća i preduzeća sa posebnim ili isključivim pravima) i članovima 107–109 (pravila primjenjiva na državnu pomoć) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU).

Područje zaštite konkurencije u Crnoj Gori detaljno uređuju zakon, uredbe, uputstva i pravilnici usklađeni sa pravnom tekovinom EU. S obzirom da se pravila konkurencije neposredno primjenjuju na čitavoj teritoriji EU, države članice EU, kao i države u procesu pridruživanja EU, moraju u potpunosti sarađivati sa Evropskom komisijom sa ciljem njihovog sprovođenja. U skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između države Crne Gore i Evropske unije (SSP), tako se i Crna Gora obavezala da primjenjuje kriterijume koji proizilaze iz primjene pravila o zaštiti konkurencije koja su u primjeni u EU.

Poglavlje 8. ubraja se u jedno od najzahtjevnijih i najsloženijih u pregovaračkom procesu. Mnoge zemlje su ovo poglavlje zatvorile među posljednjim imajući u vidu složenost i horizontalnu povezanost sa drugim poglavljima. Praksa je pokazala da je ovo i jedno od poglavlja za koje se često traže prelazni rokovi, i to najviše zbog politike državne pomoći. Pred sektorom javnih preduzeća, kao i preduzeća koja imaju drugačiju pravnu formu, ali obavljaju djelatnost od opšteg interesa, prije stupanja u članstvo EU, uvijek predstoji proces strukturnih reformi koji podrazumijeva njihovo organizaciono i finansijsko restrukturiranje i potpunu ili djelimičnu privatizaciju.

Obaveze u oblasti politike konkurencije proizilaze, kao što je navedeno, iz SSP-a koji je trenutno na snazi. SSP uključuje odredbe uporedive sa pravnim tekovinama EU o konkurenciji i takođe reguliše pitanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebu dominantnog položaja na tržištu, kontrolu koncentracija i državnu pomoć. Osim toga, njime se regulišu i specijalna pravila koja važe za javna preduzeća i preduzeća sa posebnim i ekskluzivnim pravima. Sporazumom se zahtijeva od operativno nezavisnog organa Crne Gore - Agencije za zaštitu konkurencije, da nadzire primjenu pravila o konkurenciji i kontrolu državne pomoći u Crnoj Gori.

Zakonodavni okvir u Crnoj Gori u dijelu zaštite politika konkurencije je u potpunosti usklađen sa pravnim tekovinama EU, što nosi brojne prednosti za tržište, u smislu podsticanja efikasnosti, stvaranja većeg izbora, smanjenje cijena, te poboljšanja kvaliteta proizvoda i usluga.

Sprovedenjem politike konkurencije obezbijeduje se unaprjeđenje ekonomske efikasnosti tržišnih aktera i optimizacija alokacije resursa, čime se djeluje blagotvorno na privredni rast i produktivnost.

Dakle, što snažnija konkurencija između ponuđača na tržištu generalno utiče na formiranje nižih cijena, kvalitetnijih i raznovrsnijih proizvoda i usluga za potrošače, kao i na povećanje proizvodnje odnosno stvaranje održivih radnih mjesta.

Pritom je funkcionalna konkurencija garant uspješnih evropskih integracija, ne samo u pogledu ispunjenja formalnih uslova već i uspješnog djelovanja Crne Gore kao buduće države članice EU.

Pored tržišnih mehanizama, za dugoročni razvoj konkurencije je potrebno i uspješno institucionalno djelovanje, kako bi se obezbijedila jednaka pravila na tržištu, odnosno onemogućili potezi tržišnih aktera usmjereni ka narušavanju konkurencije. Stoga je način na koji se politika kreira i sprovodi ključan faktor za postojanje konkurencije kao pokretača privrednog razvoja, kao i za ispunjenje visokih standarda EU.

To znači da je potrebno kontinuirano stimulisati konkurentno ponašanje i regulisati monopolska i druga ograničenja konkurencije kako bi se osigurao promet roba i usluga dovoljno visokog kvaliteta i uz dovoljno niske cijene i troškove, pa ukoliko ne postoji ovako efektivna konkurencija, onda je potrebno uspostaviti mjerama politike konkurencije.

Suštinski gledano osnovni cilj politike konkurencije je obezbjeđivanje i očuvanje uslova konkurencije kroz: 1) otklanjanje svojevrijednih aktivnosti na tržištu koje utiču na slabljenje konkurencije; 2) poboljšanje uslova za konstantan razvoj konkurencije uz uvažavanje prirodnih ograničenja.

3. ZAKONODAVNI OKVIR

Članom 73 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Crna Gora se obavezala na sprovođenje svih pravila koja se primjenjuju u EU, sa posebnim fokusom na članove 101, 102, 107 i 108 UFEU za oblast zaštite konkurencije i državne pomoći.

Članom 139 Ustava Crne Gore propisano je da se ekonomsko uređenje zasniva na slobodnom i otvorenom tržištu, slobodi preduzetništva i konkurencije, samostalnosti privrednih subjekata i njihovoj odgovornosti za preuzete obaveze u pravnom prometu,

zaštiti i ravnopravnosti svih oblika svojine, dok je članom 140 stav 3 Ustava Crne Gore zabranjeno narušavanje i ograničavanje slobodne konkurencije i podsticanje neravnopravnog, monopolskog ili dominantnog položaja na tržištu.

3.1 Zakon o zaštiti konkurencije

Zakon o zaštiti konkurencije je osnovni propis kojim se uređuju način, postupci i mjere zaštite konkurencije u Crnoj Gori. Zakon se primjenjuje na sve oblike sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja konkurencije od strane učesnika na tržištu na teritoriji Crne Gore, ali i na akte i radnje donijete, odnosno učinjene van teritorije Crne Gore, a koje za cilj ili posljedicu imaju narušavanje konkurencije u Crnoj Gori. Zakonom je utvrđen pravni okvir za poslovanje učesnika na tržištu, a Agenciji su date nadležnosti i ovlašćenja za postupanje u slučajevima kada se njegove odredbe ne poštuju.

Stupanjem na snagu novog Zakona o kontroli državne pomoći i donošenjem izmjena i dopuna Zakona o zaštiti konkurencije u 2018. godini, Crna Gora je objedinila sprovođenje kompletne politike 8. poglavlja – Konkurencija u okviru Agencije za zaštitu konkurencije, stvarajući na taj način snažnu platformu za efikasno regulisanje domaćeg tržišta. Pri tome, najvažniji poslovi Agencije se odnose na: preduzimanje mjera prema učesnicima i udruženjima učesnika za učinjene povrede konkurencije na tržištu, odobravanje izuzeća sporazuma i procjenu koncentracija preduzetnika, kontrola usklađenosti državne pomoći i nalaganje povraćaja nezakonite i neusklađene državne pomoći, davanje mišljenja na zakone i druge propise s aspekta njihove usklađenosti s propisima o zaštiti konkurencije i kontrole državne pomoći, kao i podnošenje godišnjih izvještaja o radu i izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći Vladi i Skupštini Crne Gore.

Sadašnjim zakonskim rješenjem osigurana je funkcionalna nezavisnost organa za zaštitu konkurencije i kontrolu državne pomoći, kao i odsutnost konflikta interesa u dijelu nadležnosti organa Agencije, gdje postoje precizno utvrđene nadležnosti organa Agencije, Savjeta i direktora Agencije. Područje zaštite konkurencije u Crnoj Gori detaljnije uređuje i niz uredbi, odluka i pravilnika usklađenih s pravnom tekovinom EU.

Podzakonski akti kojima se reguliše način i postupak sprovođenja Zakona, a kojima su ujedno transponovani relevantni dijelovi pravne tekovine¹ su:

¹ Regulatorna Komisija (EU) br. 330/2010 od 20. aprila 2010. o primjeni člana 101 stav 3 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usaglašenih praksi; Regulatorna Komisija (EU) br. 1218/2010 od 14. decembra 2010. o primjeni člana 101 stav 3 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na određene kategorije sporazuma o specijalizaciji; Regulatorna Komisija (EU) br. 1217/2010 od 14. decembra 2010. o primjeni člana 101 stav 3 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na određene kategorije sporazuma o istraživanju i razvoju; Regulatorna Komisija (EU) br. 461/2010 od 27. maja 2010. o primjeni člana 101 stav 3 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usaglašenih praksi u sektoru motornih vozila; Regulatorna Komisija (EU) br. 267/2010 od 24. marta 2010. o primjeni člana 101 stav 3 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, na određene kategorije sporazuma, odluka i usaglašenih praksi u sektoru osiguranja; Regulatorna Komisija br. 906/2009 od 28. septembra 2009. o primjeni člana 81 (3) Ugovora na određene kategorije sporazuma, odluka i usaglašene prakse između kompanija u linijskom pomorskom saobraćaju; Regulatorna Savjeta br. 169/2009 od 26. februara 2009. o primjeni pravila o zaštiti konkurencije na prevoz u željezničkom, drumskom i saobraćaju u unutrašnjim vodenim putevima; Regulatorna Komisija (EU) br. 316/2014 od 21. marta 2014. o primjeni člana 101 stav 3 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na kategorije sporazuma o prenosu tehnologije; Obavještenje Komisije o utvrđivanju relevantnog tržišta za potrebe prava konkurencije Zajednice; Regulatorna Savjeta (EZ) br. 139/2004 od 20. januara 2004. o kontroli koncentracija između privrednih subjekata; Regulatorna Savjeta (EZ) br. 802/2004 od 7. aprila 2004. o primjeni Regulatorne Savjeta (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između privrednih subjekata.

- *Uredba o grupnom izuzeću vertikalnih sporazuma od zabrane;*
- *Uredba o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o istraživanju i razvoju;*
- *Uredba o grupnom izuzeću od zabrane horizontalnih sporazuma o specijalizaciji;*
- *Uredba o grupnom izuzeću od zabrane sporazuma o distribuciji rezervnih dijelova i servisiranju motornih vozila;*
- *Uredba o grupnom izuzeću od zabrane sporazuma u sektoru osiguranja;*
- *Uredba o grupnom izuzeću od zabrane sporazuma o prenosu tehnologije;*
- *Uredba o grupnom izuzeću od zabrane sporazuma u drumskom, željezničkom i saobraćaju u unutrašnjim vodama i sporazuma o konzorcijumu u linijskom pomorskom saobraćaju.*

Pored navedenih Uredbi koje je donijela Vlada Crne Gore, Agencija primjenjuje i druge podzakonske akte koji obezbjeđuju primjenu pravne tekovine i prakse Evropske unije, a prije svega:

- *Uputstvo o sadržaju i načinu podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije;*
- *Pravilnik o načinu i kriterijumima utvrđivanja relevantnog tržišta;*
- *Pravilnik o sadržaju i načinu podnošenja zahtjeva za pojedinačno izuzeće od sporazuma;*
- *Pravilnik o obliku i sadržini službene legitimacije ovlašćenih lica i posebnog ovlašćenja za vršenje uvida.*

Što se tiče privatno-pravne zaštite koja se odnosi na povrede prava konkurencije, u ovom trenutku se naknada štete prouzrokovana aktima i radnjama koje predstavljaju povredu konkurencije a koja je utvrđena rješenjem Agencije, ostvaruje u parničnom postupku pred nadležnim sudom, dakle prema opštim građanskim pravilima o naknadi štete.

4. AGENCIJA ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE

4.1. Nadležnosti

U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti konkurencije, osnovana je Agencija za zaštitu konkurencije, kao institucija sa javnim ovlašćenjima, koja samostalno i nezavisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti utvrđenih Zakonom, a koja kroz godišnji izvještaj za svoj rad odgovara Vladi i Skupštini Crne Gore.

Agencija je otpočela sa radom danom upisa u Centralni registar privrednih subjekata Poreske uprave (08.02.2013.godine).

Rad Agencije usmjeren je na aktivnosti kojima ona, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, raspoloživim ljudskim i materijalnim resursima, obavlja poslove koji se odnose na zaštitu konkurencije na tržištu i kontrolu državne pomoći.

U nadležnosti Agencije, a u skladu sa odredbama Zakona, primarno spadaju:

- utvrđivanje zabranjenih sporazuma između učesnika na tržištu, te određivanje mjera, uslova i rokova za otklanjanje negativnih posljedica zabranjenih sporazuma;
- utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja i zabrana svakog postupanja koje dovodi do zloupotrebe, kao i određivanje mjera, uslova i rokova za otklanjanje negativnih posljedica takvog postupanja;
- ocjena dopuštenosti koncentracija preduzetnika i
- ocjena ispunjenja uslova za pojedinačna izuzeća sporazuma od zabrane.

U okviru poslova državne pomoći u skladu sa odredbama Zakona, spadaju:

- ocjena usklađenosti državne pomoći i
- poslovi neposredne kontrole.

4.2 Organizaciona struktura i administrativni kapaciteti

Agencija je funkcionalno nezavisna institucija koja sve odluke donosi samostalno i na osnovu sprovedenih postupaka u skladu sa Zakonom o zaštiti konkurencije i Zakonom o upravnom postupku. Međutim, **Agencija nema finansijsku nezavisnost**, budući da se u potpunosti finansira iz Budžeta Crne Gore, odnosno da je ista budžetska potrošačka jedinica te da je **Finansijski plan ove institucije predmet prethodnog odobrenja od strane Ministarstva finansija i Vlade Crne Gore**.

Na prava i obaveze zaposlenih u Agenciji primjenjuju se propisi kojima se uređuju položaj i zarade državnih službenika i namještenika. S tim u vezi, Agencija je u obavezi da svoje finansijsko poslovanje organizuje i sprovodi u svemu i u skladu sa propisima budžetskih potrošačkih jedinica.

Unutrašnja organizacija i način poslovanja, opšta akta Agencije, kao i druga pitanja značajna za rad ove institucije bliže su uređena Statutom Agencije. Izmjenama i dopunoma **Zakona o zaštiti konkurencije** u 2018-oj godini (Službeni list CG broj 13/18), formiran je Savjet Agencije, predsjednik i dva člana Savjeta Agencije.

Radom Agencije rukovodi v.d. direktor, a kojeg na predlog Ministarstva ekonomije imenuje Vlada Crne Gore. Uslovi za imenovanje direktora i trajanje mandata, kao i djelokrug njegovog rada, precizirani su odredbama Zakona.

Prilikom ocjene potencijala Agencije, kao jedan od važnijih uslova predstavlja i **dovoljan broj kvalifikovanog kadra**, koji bi garantovao nesmetano funkcionisanje ove institucije. Da bi se izvršili zadaci koji su postavljeni pred ovu Agenciju, pored unaprijeđenja zakonske regulative, potrebno je i kadrovsko jačanje u dijelu specifičnih oblasti primjene zakona.

Za razliku od sektorskih regulatora (koji nadziru i regulišu poslovanje u samo jednom privrednom sektoru), koji imaju i po više desetina zaposlenih službenih i ovlašćenih lica, u Agenciji je na najsloženijim poslovima, metoda istraživanja konkurencije - ispitnih i istražnih radnji, te utvrđivanja povreda konkurencije i odobravanja koncentracija **angažovano devet (9) izvršilaca od ukupno dvadesetčetiri (24) zaposlena, ne računajući v.d.direktora, predsjednika Savjeta i dva (2) člana Savjeta. U Agenciji su tokom 2019. godine primljena u radni odnos četiri (4) novozaposlena, dva (2) po javnom oglasu i dva (2) po internom oglasu. Istovremeno je Agenciju u 2019. godini napustio jedan zaposleni.**

Potpuna sistematizovanih radnih mjesta u narednom periodu vršiće se postepeno, polazeći od prioriteta, te saglasnosti Ministarstva Finansija i budžetski opredijeljenih sredstava za ove namjene.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u cilju efikasnijeg i efektivnijeg ostvarivanja procesa rada, organizovani su poslovi u okviru organizacionih jedinica, i to: **Sektora za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza, Sektoru za kontrolu državne pomoći i Službi za opšte poslove i finansije.**

Poslovi u okviru Sektora za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, i sektorskih analiza, se odnose na: praćenje i analiziranje uslova konkurencije na tržištu i tržištima pojedinih definisanih privrednih sektora; utvrđivanje metoda istraživanja konkurencije; izrade sektorskih ili internih analiza po nalogui ili neposredno u cilju praćenja promjena na tržištima, analize uslova konkurencije, primjedbi učesnika na tržištu i korisnika usluga; saradnja sa regulatorima, nadležnim organima i organizacijama koji vrše nadzor nad izvršenjem uslužnih djelatnosti na teritoriji Crne Gore, strukovnim i drugim profesionalnim udruženjima kojima se vrši regulisanje uslova obavljanja određenih djelatnosti, Centralnom bankom, Agencijom za nadzor osiguranja; CALIMS i FZOCG, saradnje sa nadležnim organima i organizacijama na planu obezbjeđivanja nesmetanog razvoja tržišta, a sa ciljem analiza uslova konkurencije na tržištima; pripremanje prijedloga mjera prema učesnicima i udruženjima učesnika za učinjene povrede konkurencije ili radi njihovog sprječavanja, prestanka već nastale povrede i otklanjanja štetnih posljedica po učesnike i potrošače; prikupljanja podataka značajnih za utvrđivanje činjenica u postupku zaštite konkurencije i u tom cilju po potrebi vršenja

neposrednog uvida u poslovne prostorije, na zemljištu ili vozilima stranke ili drugog učesnika u postupku; prikupljanje podataka u cilju utvrđivanja dominantnog položaja pojedinih učesnika na tržištu; prikupljanje podataka u cilju utvrđivanja relevantnog tržišta proizvoda i usluga; vođenje upravnog postupka iz oblasti zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja određenih učesnika na tržištu, procjena koncentracija, izuzeća pojedinih sporazuma od zabrane i koncentracija kojima se sprječava, ograničava ili narušava konkurencija ili slobodan razvoj otvorene ekonomije, a naročito stvaranje odnosno jačanje dominantnog položaja na tržištu; pripremanje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka za podnošenje nadležnom organu i/ili izdavanja prekršajnih naloga u skladu sa zakonom kojim se uređuje prekršaj; pripremanje prijedloga mišljenja o primjeni propisa u oblasti zaštite konkurencije; pripremanje prijedloga mišljenja u vezi sa važećim propisima koji utiču ili mogu uticati na konkurenciju; saradnju sa međunarodnim organizacijama, mrežama i institucijama koje se bave zaštitom konkurencije; uspostavljanju i održavanju regionalne saradnje; pripremanje izvještaja, protokola, sporazuma, memoranduma i međunarodnih dokumenata o saradnji sa međunarodnim institucijama, praćenje propisa i primjenu prakse EU u oblasti zaštite konkurencije; izradu Izvještaja o radu Agencije iz djelokruga poslova Sektora; praćenje poslovne politike, akata i radnji kojima se vrši ili se može vršiti povreda konkurencije; kontrole sprovođenja mjera naloženih rješenjem Agencije; objavljivanje statističkih podataka, kao i vršenje drugih poslova u skladu sa zakonom.

Nadležnosti Sektora razvrstane su u četiri (4) odsjeka, i to:

- ***Odsjek za utvrđivanje zabranjenih sporazuma;***
- ***Odsjek za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja;***
- ***Odsjek za procjenu koncentracija i pojedinačnih izuzeća i***
- ***Odsjek za sektorske analize.***

U Sektoru su sistematizovana radna mjesta za 18 izvršilaca, i to: 4 u Odsjeku za utvrđivanje zabranjenih sporazuma; 4 u Odsjeku za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja; 4 u Odsjeku za procjenu koncentracija i pojedinačnih izuzeća i 6 u Odsjeku za sektorske analize.

Poslovi u okviru Sektora za kontrolu državne pomoći, odnose se na: vođenje upravnog postupka i rješavanje u pojedinačnim upravnim stvarima iz oblasti državne pomoći; prikupljanje, obrada i praćenje podataka o planiranoj državnoj pomoći; kontrolu usklađenosti prijavljene državne pomoći sa Zakonom o kontroli državne pomoći (prethodna kontrola), procjena usklađenosti državne pomoći odnosno davanje mišljenja na predložene akte (šeme) koje potencijalno mogu predstavljati državnu pomoć, pokretanje ispitnog postupka u vezi sa potencijalnom državnom pomoći, kontrolu usklađenosti dodijeljene državne pomoći i namjenskog korišćenja dodijeljene državne pomoći sa Zakonom o kontroli državne pomoći (naknadna kontrola); postupanje u slučajevima neposredne kontrole korišćenja dodijeljene državne pomoći,

prikupljanje podataka o korišćenju i efektima dodijeljene državne pomoći; praćenje, realizaciju i efekte dodijeljene državne pomoći; nalaže povraćaj nezakonite i neusklađene državne pomoći; priprema zahtjeve za pokretanje prekšajnog postupka nadležnom sudu i/ili prekšajnih naloga; davanje mišljenja na zahtjev organa državne uprave, nadležnog organa lokalne samouprave i pravnog lica koje upravlja i raspolaže sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom u skladu sa Zakonom u pripremi propisa i drugih akata kojima se uređuju pitanja u vezi dodjele državne pomoći, kao i u postupku njihovog donošenja; vođenje evidencije državne pomoći promovisanje i podsticanje unaprjeđenja sistema kontrole državne pomoći; kontrolu sprovođenja nadležnih mjera; pripremanje stručne osnove za izradu nacrtu zakona i podzakonskih akata iz oblasti državne pomoći; praćenje usklađenosti Zakona i podzakonskih propisa kako iz oblasti državne pomoći tako i onih na osnovu kojih se potencijalno može dodijeliti državna pomoć, sa standardima i regulativama Evropske unije; ostvarivanje saradnje sa međunarodnim organizacijama nadležnim za kontrolu državne pomoći; sačinjavanje i objavljivanje statističkih podataka o postupcima pred Agencijom i vršenje drugih poslova u skladu sa Zakonom i priprema godišnjeg izvještaja.

Nadležnosti Sektora razvrstane su u dva (2) odsjeka, i to:

- ***Odsjek za utvrđivanje usklađenosti državne pomoći***
- ***Odsjek za neposrednu kontrolu***

U Sektoru su sistematizovana radna mjesta za 10 izvršilaca, i to: 5 u Odsjeku za utvrđivanje usklađenosti državne pomoći i 5 u Odsjeku za neposrednu kontrolu.

U Službi za opšte poslove i finansije obavljaju se poslovi koji se odnose na izradu opštih akata Agencije; pripremu i objedinjavanje programa, planova rada i izvještaja o radu Agencije; pripremu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnih odnosa zaposlenih; pripremu akata za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih; pripremu i zaključivanje ugovora sa fizičkim i pravnim licima; vođenje personalne evidencije; druge organizacione, pravne, materijalno-finansijske poslove, a posebno pripremu i izvršenje predračuna sredstava; izradu finansijskog plana; blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava za namjene predviđene budžetom i finansijskim planom; vođenje poslovnih knjiga; izradu periodičnih obračuna i završnih računa; izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru; blagajničko poslovanje; knjigovodstvene poslove; ovjeravanje tačnosti i punovažnosti plaćanja državnim novcem; javne nabavke; kancelarijske i pomoćne poslove i druge poslove u skladu sa propisima.

U ovoj Službi su sistematizovana radna mjesta za 6 izvršilaca.

Van organizacionih jedinica obavljaju se poslovi Samostalnog savjetnika I – za poslove PR i saradnje sa domaćim i međunarodnim medijima i 2 Samostalna savjetnika I – za poslove rada u Savjetu.

Imajući u vidu navedeno, a naročito cijeneći potrebu razvoja administrativnog kapaciteta radi adekvatnog i potpunog sprovođenja Zakona i ispunjenja predviđenih obaveza Crne Gore u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, **Agencija nalazi da je predviđeni broj ovlašćenih službenih lica minimalan za obavljanje povjerenih nadležnosti, te da će u narednim godinama biti potreban i dodatni broj izvršilaca, angažovanih na rješavanju zahtjevnih postupaka povreda konkurencije.**

Tabela 1: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u Agenciji, stanje 31.12.2019. godine

Zaposleni u Agenciji za zaštitu konkurencije				
Kvalifikacija	Pravnici	Ekonomisti	Ostali	Ukupno
1. VSS	11	16		27
2. SSS			1	1
Ukupno	11	16	1	28

Tabela 2: Broj zaposlenih u Agenciji po organizacionim jedinicama, stanje 31.12.2019.godine

Zaposleni u Agenciji za zaštitu konkurencije					
Naziv sektora	VSS			SSS	Ukupno
	Pravnici	Ekonomisti	Ostali		
Savjet Agencije		3			3
Direktor	1				1
Sektor za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza	5	4			9
Sektor za kontrolu državne pomoći	3	6			9
Služba za opšte poslove i finansije	1	2		1	4
Van organizacionih jedinica	1	1			2
Ukupno	11	16		1	28

Iako je Crna Gora nastavila da razvija svoje administrativne kapacitete iz predmetne oblasti, **evidentno je da postoji potreba za daljim uvećanjem administrativnih i istraživačkih kapaciteta Agencije.**

Ovo posebno ako se ima u vidu da je politika konkurencije ocijenjena kao razvojna politika, koja je jedan od četiri stuba funkcionisanja unutrašnjeg zajedničkog EU tržišta, **te da je za pravilno i potpuno sprovođenje predmetne politike neophodan značajno veći broj obrazovanog i stručnog kadra nego što je to Agencija imala na raspolaganju u prethodnom periodu.**

➤ **Finansiranje Agencije**

Budžet Agencije, kao Pregled plana prihoda i rashoda, utvrđen je Budžetom Crne Gore za 2019. godinu.

Finansijski plan Agencije je pripremljen u skladu sa zaključcima i smjernicama Vlade Crne Gore, uz dosljedno poštovanje principa efikasnog i efektivnog korišćenja svih resursa Agencije, na način koji će omogućiti izvršavanje predviđenih aktivnosti opredijeljenih Zakonom i ostalom regulativom.

4.3 Izvori finansiranja i struktura prihoda Agencije

Zakonom o zaštiti konkurencije (član 24 stav 1) je utvrđeno da se sredstva neophodna za rad Agencije obezbjeđuju iz:

- **naknada koje se plaćaju Agenciji,**
- **Budžeta Crne Gore, donacija,**
- **kao i ostalih izvora u skladu sa zakonom.**

Naknade se utvrđuju Tarifnikom, koji je donijela Agencija uz saglasnost Vlade Crne Gore. Visina naknada utvrđuje se za rješenja i akte koje izdaje Agencija pojedinim učesnicima na tržištu.

Predložena rješenja u Tarifniku daju mogućnost zainteresovanim učesnicima na tržištu da, prije podnošenja zahtjeva Agenciji, budu upoznati sa nivoom naknada koje će snositi za izdavanje akata od strane Agencije po njihovom zahtjevu. Naknade se evidentiraju i nalaze na posebnom računu kod Centralne banke Crne Gore.

Prihodi po ovom osnovu se ne mogu planirati, polazeći od činjenice da Agencija ne može ni približno znati koliko će, prije svega, biti podnešenih zahtjeva za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije, odnosno koliko će biti promjena vlasničke i upravljačke strukture na tržištu tokom godine. Prvenstveno iz tih razloga, **sredstva Budžeta Crne Gore predstavljaju glavni, i za sada jedini, izvor finansiranja Agencije, imajući u vidu nepredvidljivost i nesigurnost finansiranja iz**

sopstvenih izvora. Naravno, na kraju kalendarske godine, cjelokupan iznos sredstava ostvaren po ovom osnovu prenosi se Budžetu Crne Gore.

U skladu sa odredbama člana 25 Zakona, Završni račun Agencije podliježe godišnjoj DRI reviziji u skladu sa Zakonom. Isto tako, Agencija je u obavezi da, do kraja II kvartala tekuće godine, podnese Vladi Završni račun, odnosno da u istom roku Vladi i Skupštini Crne Gore dostavi Izvještaj o radu za prethodnu godinu, radi usvajanja. S tim u vezi, a shodno Pravilniku o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Sl. list CG“, br. 32/10 i 14/11 i 16/13) Agencija je Ministarstvu finansija, dana 27.02.2020. godine, pod brojem 06-161/1 dostavila Završni račun na propisanim obrascima.

Još jednom se ističe da **Agencija nema finansijsku nezavisnost, nema svoj žiro račun, da se u potpunosti i finansira iz Budžeta Crne Gore, odnosno da je ista budžetska potrošačka jedinica.**

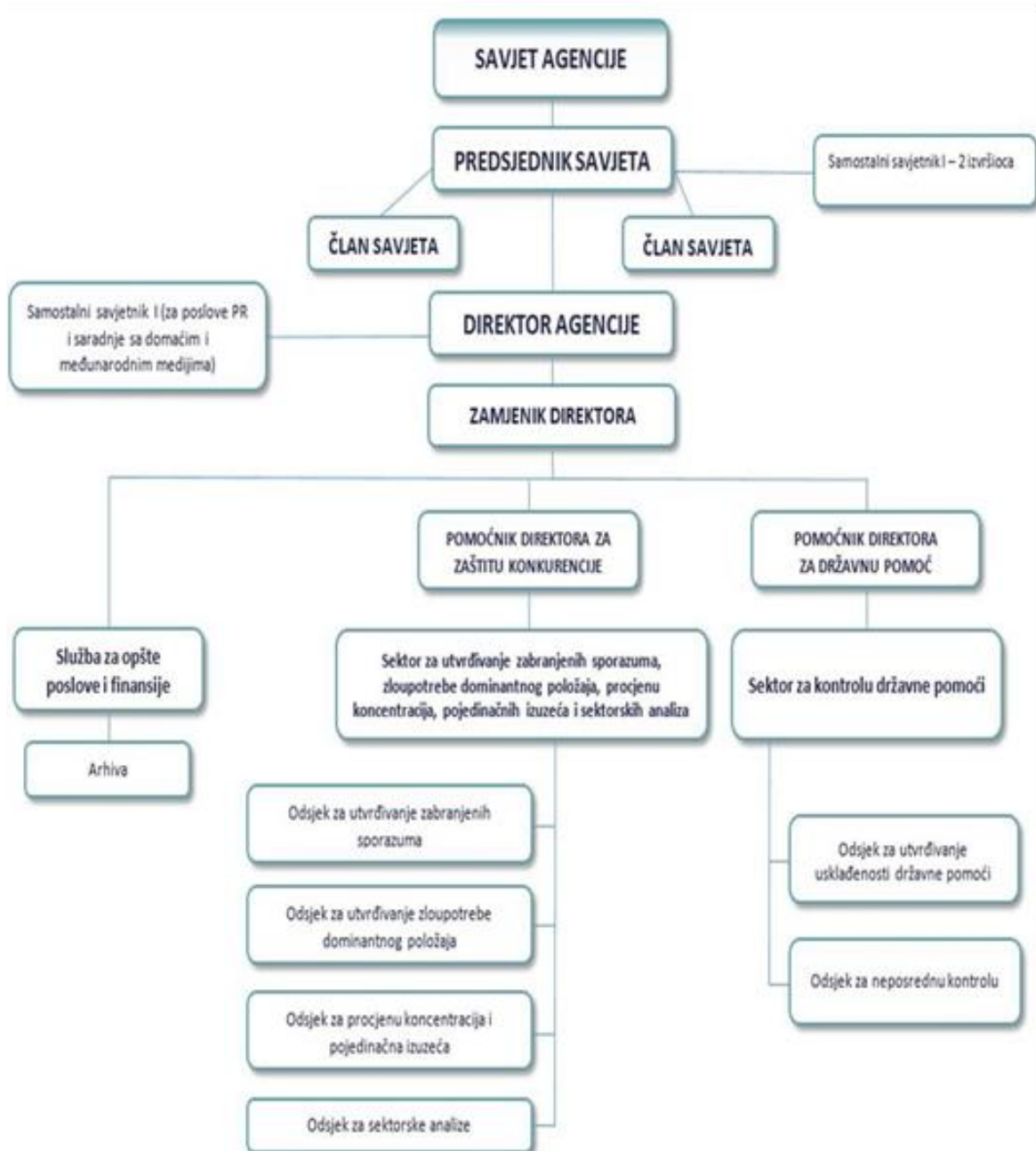
Na osnovu iznijetog, **Agencija je u obavezi da svoje finansijsko poslovanje vodi u svemu i u skladu sa propisima na snazi vezanim za budžetsko poslovanje,** odnosno u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalnih samouprava, te da sačinjava finansijske iskaze u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za Budžet Republike, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Agencija će svoje finansijsko poslovanje i dalje sprovoditi u svemu i u skladu sa propisima budžetskih potrošačkih jedinica, a koje propise će uvijek bez rezervi ispoštovati i u potpunosti primjenjivati.

Plan prihoda Agencije za 2019. godinu pripremljen je u skladu sa zaključcima i preporukama Vlade Crne Gore, a na osnovu usaglašenog stava sa Ministarstvom finansija.

Dio prihoda koji se izdvaja po osnovu naknada, predviđenih Tarifnikom o visini naknada za poslove iz nadležnosti Agencije, posebno je iskazan na računu Agencije koji se vodi kod Centralne banke Crne Gore, uz napomenu da se isti ne mogu koristiti od strane Agencije, te iz tih razloga ne može biti ni sastavni dio Finansijskog plana ove institucije.

Šematski prikaz unutrašnje organizacije i sistematizacije Agencije za zaštitu konkurencije

5. INTERNA AKTA AGENCIJE ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE

Od dana osnivanja, Agencija je usvojila sljedeća interna akta:

5.1 Statut

Na osnovu člana 20f stav 1 tačka 4 Zakona o zaštiti konkurencije („Službeni list CG“, br. 44/12 i 13/18), Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, dana 25. septembra 2018. godine, donio je, uz saglasnost Vlade Crne Gore, Statut Agencije za zaštitu konkurencije. **Statut Agencije za zaštitu konkurencije objavljen je u "Službenom listu Crne Gore" br. 72/18.**

Statutom se uređuju osnovi unutrašnje organizacije, bliže nadležnosti i djelokrug rada organa Agencije za zaštitu konkurencije, način i postupak odlučivanja, donošenje i objavljivanje opštih akata i druga pitanja koja su od značaja za rad Agencije.

5.2 Tarifnik o visini naknada koje se plaćaju u postupku pred Agencijom za zaštitu konkurencije

Na osnovu člana 24 stav 3 Zakona, a uz saglasnost Vlade Crne Gore, Agencija je donijela Tarifnik o visini naknada koje se plaćaju u postupku pred Agencijom za zaštitu konkurencije. **Tarifnik je objavljen u „Službenom listu Crne Gore“ br. 14/13 i stupio na snagu dana 23.03.2013. godine.**

5.3 Finansijski plan

Vlada Crne Gore, na sjednici od 19. decembra 2019. godine, donijela je Zaključak kojim je dala saglasnost na Finansijski plan Agencije za zaštitu konkurencije za 2020. godinu.

5.4 Pravilnik o unutrašnjoj sistematizaciji i organizaciji

Vlada Crne Gore je dala saglasnost za donošenje Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Agencije za zaštitu konkurencije. Isti je stupio na snagu u aprilu 2016. godine.

Imajući u vidu rješenja sadržana izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije („Službeni list CG“, broj 13/18) u dijelu formiranja Savjeta Agencije, te preuzimanja zaposlenih na poslovima državne pomoći od Ministarstva finansija, Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, na osnovu člana 20f stav 1 tačka 4 Zakona o zaštiti konkurencije i člana 10 stav 1 tačka 4 Statuta Agencije za zaštitu konkurencije („Službeni list CG“, broj 72/18), na sjednici održanoj dana, 11.12.2018. godine, donio je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za zaštitu konkurencije.

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za zaštitu konkurencije od aprila 2016. godine. Isti stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli Agencije.

Ovim pravilnikom uređuje se unutrašnja organizacija i sistematizacija Agencije za zaštitu konkurencije, utvrđuju organizacione jedinice i njihov djelokrug rada, radna mjesta i zapošljavanje pripravnika.

Savjet je, na sjednici održanoj 18.1.2019., donio Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj sistematizaciji i organizaciji Agencije za zaštitu konkurencije.

5.5 Knjiga procedura

Vlada Crne Gore je donijela Zaključak broj 06-27/3 od 21.juna 2012. godine, kojim se zadužuju svi korisnici budžeta da donesu Knjige procedura za sve poslovne procese. U skladu sa tim, kao i u cilju formalizacije okvira za Finansijsko upravljanje i kontrolu (FMC), direktor Agencije je u junu 2013. godine donio Knjigu procedura Agencije za zaštitu konkurencije, koja je ažurirana na dan 29.12.2017.godine.

Knjiga procedura predstavlja skup pravila i procedura, uključujući i opis radnih mjesta, koji objašnjavaju rad finansijskog poslovanja u Agenciji. Interna pravila i procedure su „živi“ dokumenti koji se mogu objavljivati u fazama, te se iste redovno ažuriraju u okviru Knjige procedura Agencije. Interna pravila i procedure, koje su navedene u nastavku teksta, neophodno je da koriste svi zaposleni, kao i rukovodioci, kao osnovu za finansijsko upravljanje i kontrolu:

- ***Interno uputstvo za izradu i donošenje budžeta Agencije za zaštitu konkurencije,***
- ***Interno pravilo za obrazovanje radne grupe ili drugog oblika rada, način obrazovanja radnog tima i isplate naknada Agencije za zaštitu konkurencije,***
- ***Pravilnik o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura Agencije za zaštitu konkurencije,***
- ***Pravilnik o načinu pripreme obračuna plata Agencije za zaštitu konkurencije,***
- ***Interni pravilnik za procedure za pripremu finansijskog izvještaja Agencije za zaštitu konkurencije,***
- ***Kućni red Agencije za zaštitu konkurencije,***
- ***Interno pravilo o postupku odobravanja službenog putovanja Agencije za zaštitu konkurencije,***
- ***Pravilnik o uslovima i načinu korišćenja službenih vozila Agencije za zaštitu konkurencije,***
- ***Pravila obrade i zaštite podataka o ličnosti,***
- ***Interna procedura za potrošnju goriva za korišćenje službenih vozila Agencije za zaštitu konkurencije,***

- *Interno pravilo o blagajničkom poslovanju Agencije za zaštitu konkurencije,*
- *Interno pravilo o evidenciji državne imovine,*
- *Interno pravilo za izradu internih akata koja se primjenjuju u Agenciji za zaštitu konkurencije,*
- *Interno pravilo za korišćenje mobilnih telefona na teret Agencije za zaštitu konkurencije,*
- *Organizacija finansijsko-računovodstvenih poslova u Agenciji za zaštitu konkurencije sa opisom radnih mjesta,*
- *Pravilnik o vrsti i načinu finansijskog praćenja,*
- *Interno uputstvo za sprovođenje javnih nabavki,*
- *Pravilnik za sprovođenje nabavke male vrijednosti,*
- *Pravilnik za postupanje prilikom sprovođenja postupka hitnih nabavki,*
- *Uputstvo o prijemu građana.*

5.6 Etički kodeks

Na osnovu člana 16 tačka 6 Statuta, donešen je u junu 2013. godine Etički kodeks Agencije. Etičkim kodeksom uređuju se pravila ponašanja i etički standardi zaposlenih.

5.7 Vodič za slobodan pristup informacijama

Na osnovu člana 11 Zakona o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list CG", broj 44/12 i 30/17), direktor Agencije za zaštitu konkurencije donio je, dana 29.12.2017. godine, **Vodič za pristup informacijama u posjedu Agencije za zaštitu konkurencije.**

5.8 Plan javnih nabavki

Na osnovu člana 38 Zakona o javnim nabavkama („Sl. list CG“ broj 42/11, 57/14, 28/15 i 42/17), dana 25.01.2019. godine, donešen je **Plan javnih nabavki Agencije za zaštitu konkurencije za 2019. godinu.** Agencija je takođe donijela i **Izmijenjeni Plan javnih nabavki,** dana 06.11.2019. godine.

5.9 Plan integriteta

Zakonom o sprječavanju korupcije ("Sl. list Crne Gore", br. 53/14) uvedena je obaveza donošenja planova integriteta za sve organe vlasti, u skladu sa Pravilima za izradu i sprovođenje plana integriteta, koja donosi Agencija za sprječavanje korupcije. Na osnovu člana 71 stav 1 Zakona o sprječavanju korupcije i u skladu sa članom 20f tačka 1 stav 4 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12 i 13/18), Savjet Agencije za zaštitu konkurencije donio je dana, 28.05.2019. godine, Odluku kojom se usvaja i stupa na snagu Plan integriteta Agencije za zaštitu konkurencije.²

² <http://www.azzk.me/jml/index.php/unutrasnji-akti/ostala-interna-akta?layout=edit&id=136>

Planom integriteta identifikuju se radna mjesta posebno izložena riziku, odabrani rizici koji se odnose na ta radna mjesta, te odgovarajući faktori rizika, postojeće mjere kontrole, preostali tj. rezidualni rizici, te predložene mjere za smanjenje postojećih rizika, kao i odgovorna lica i rokovi realizacije predloženih mjera za smanjenje rizika.

5.10 Izvještaj o radu

Vlada Crne Gore, na sjednici od 20. juna 2019. godine, donijela je Zaključak kojim je usvojila **Izvještaj o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2018. godinu**. Isti je objavljen na internet stranici Agencije.³

5.11 Obavještenje o načinu podnošenja i sadržini inicijative, odnosno informacije za ispitivanje povrede konkurencije pred Agencijom za zaštitu konkurencije

Obavještenje o načinu podnošenja i sadržini inicijative, odnosno informacije za ispitivanje povrede konkurencije pred Agencijom za zaštitu konkurencije, dostupno je na web sajtu Agencije (<http://www.azzk.me/1/doc/Inicijativa.pdf>), namijenjeno je obavještenju svih zainteresovanih o načinu i sadržini podnošenja inicijative, odnosno informacije za ispitivanje povrede konkurencije pred Agencijom, shodno odredbama Zakona o zaštiti konkurencije. Inicijativu, odnosno informaciju za ispitivanje povrede konkurencije, u skladu sa odredbama člana 28 Zakona o zaštiti konkurencije, mogu podnijeti sva lica koja su u posjedu informacija, dokumenata i drugih podataka, koji osnovano ukazuju da je izvršena radnja kojom se vrši povreda odredaba Zakona o zaštiti konkurencije. Obavještenje takođe sadrži listu podataka koje inicijativa treba, kao i podataka koje inicijativa može da sadrži.

5.12 Obavještenje o zaštiti povjerljivih poslovnih podataka u postupku pred Agencijom za zaštitu konkurencije

Svi učesnici na tržištu Crne Gore mogu pred Agencijom u postupcima koji se vode po zahtjevu stranke, kao i postupcima koje Agencija vodi po službenoj dužnosti, postavljati zahtjeve o zaštiti podataka i/ili izvora podataka sadržanih u zahtjevu, odnosno u dokumentaciji ili informacijama koje učesnici na tržištu dostave ili na drugi način učine dostupnim Agenciji. S tim u vezi, donešeno je **Obavještenje o zaštiti povjerljivih poslovnih podataka u postupku pred Agencijom za zaštitu konkurencije**, koje je izdato sa ciljem obezbjeđivanja ekonomičnosti i efikasnosti postupka, zaštite svih stranaka u postupcima pred Agencijom, javnog interesa, kao i trećih lica koja mogu imati pravnog interesa u postupku koji se pred Agencijom vodi u skladu sa Zakonom.

---

³http://www.azzk.me/jml/images/docs/IZVJESTAJ_O_RADU_ZA_2018_GODINU_FINAL_sa_potpisom14062019.pdf

5.13 Registar rizika Agencije za zaštitu konkurencije

Upravljanje rizicima predstavlja zakonsku obavezu budžetskih jedinica, predviđenu članom 6 stav 1 tačka 2 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Sl. list Crne Gore“, br. 73/08, 20/11, 30/12 i 34/14) i članom 7 stav 1 tačka 5 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Sl. list Crne Gore“, br. 75/18). Finansijsko upravljanje i kontrola (FMC) je dio sistema unutrašnjih kontrola, koji utvrđuje i za koji je odgovoran rukovodilac subjekta, a kojim se, upravljajući rizicima, obezbjeđuje razumna uvjerenost da će se u ostvarivanju ciljeva subjekta, budžetska i druga sredstva koristiti pravilno, ekonomično, efikasno i efektivno.

Prema važećoj zakonskoj regulativi, Agencija je odgovorna za adekvatno i efikasno finansijsko upravljanje koje će omogućiti pouzdan sistem finansijske kontrole, a na taj način i efektivno izvršenje funkcija ove institucije, uključujući i upravljanje rizicima. Shodno navedenom, direktor Agencije za zaštitu konkurencije je, dana 14.09.2015. godine, donio Registar rizika Agencije za zaštitu konkurencije.

Registar rizika je proces koji se ne završava konačnim proizvodom, već se u kontinuitetu, a u skladu sa potrebama institucije, vrši pregled i ažuriranje istog.⁴

5.14 Akcioni plan za donošenje seta internih pravila i procedura za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole u Agenciji za zaštitu konkurencije

Članom 14, stav 2 i 3, Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Sl. list CG“, broj 73/08, 20/11, 30/12 i 34/14) utvrđeno je da se uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola vrši na osnovu plana za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola i metodologije za sprovođenje plana koju utvrđuje rukovodilac subjekta, kao i da način i postupak uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrola utvrđuje posebnim propisom Ministarstvo finansija.

Postupajući po istom, direktor Agencije za zaštitu konkurencije, dana 15.09.2015. godine, donio je **Akcioni plan za donošenje seta internih pravila i procedura za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola u Agenciji za zaštitu konkurencije.**

5.15 Kadrovski plan

Shodno članu 148 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG“, br. 39/11 i 50/11, 66/12, 34/14, 53/14 i 16/16), u cilju upravljanja kadrovima u državnim organima donosi se kadrovski plan koji se sastoji od zbirnih i pojedinačnih podataka o zaposlenima u državnim organima i potreba za novim zapošljavanjem u

⁴ <http://www.azzk.me/jml/index.php/ostala-dokumenta/ostali-akti>

godini za koju se kadrovski plan donosi. Direktor Agencije za zaštitu konkurencije je, u skladu sa članom 149 stav 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG“, br. 39/11 i 50/11, 66/12, 34/14, 53/14 i 16/16), 23. maja 2019. godine donio Kadrovski plan Agencije za zaštitu konkurencije za 2019. godinu.

5.16 Pravilnik o kancelarijskom i arhivskom poslovanju Agencije za zaštitu konkurencije

Na osnovu člana 20f stav 1 tačka 2 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl.list CG“, br. 44/12 i 13/18), člana 1 Uredbe o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave („Sl.list CG“, br. 51/11 i 18/18), Uputstva za izvršavanje Uredbe o kancelarijskom poslovanju („Sl.list RCG“, br. 1/93 i 42/98), člana 2 Zakona o tajnosti podataka („Sl.list CG“, br.14/08,.....48/15), i člana 43 Zakona o arhivskoj djelatnosti („Sl.list CG“, br.49/10 i 40/11-1), Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj dana, 27.09.2018. godine donio je Pravilnik o kancelarijskom i arhivskom poslovanju Agencije za zaštitu konkurencije.

Ovim Pravilnikom se utvrđuje način arhivskog poslovanja Agencije za zaštitu konkurencije. Kancelarijsko i arhivsko poslovanje obuhvata: primanje, pregledanje, evidentiranje i raspoređivanje predmeta (akata) u rad, administrativno-tehničko obrađivanje akata, otpremanje pošte, razvođenje predmeta i akata, klasifikacija i predaja arhivske građe nadležnom arhivu.

5.17 Poslovnik o radu Savjeta Agencije za zaštitu konkurencije

Na osnovu člana, 20f stav 1 tačka 3, Zakona o zaštiti konkurencije („Sl.list CG“, br. 44/12 i 13/18) Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj dana, 27.09.2018. godine, donio je Poslovnik o radu Savjeta Agencije za zaštitu konkurencije.

Ovim Poslovnikom uređuje se organizacija rada Savjeta Agencije za zaštitu konkurencije i druga pitanja od značaja za njegovo djelovanje i rad.

6. TRI SEGMENTA POLITIKE ZAŠTITE KONKURENCIJE

6.1 Zabranjeni sporazumi učesnika na tržištu

Najrasprostranjenija vrsta zabranjenih sporazuma su karteli, sporazumi zaključeni između direktnih konkurenata o isključivanju međusobne konkurencije. Naime, članovi kartela se u tom slučaju ponašaju kao određena vrsta udruženja i međusobno vrše dogovore o cjenama, podjeli tržišta, definišu obim proizvodnje i djelatnosti kojom se bave, uređuju ponašanje i uslove koje će postavljati u postupcima, dijele profit, zatvaraju tržište za ulazak novih konkurenata na tržište i slično. Ovakvim ponašanjem dovodi se do ograničenja ili potpunog ukidanja tržišne konkurencije, a posljedice se ogledaju prije svega u šteti koja se nanosi potrošačima koji shodno tome, plaćaju značajno više cijene za proizvode i usluge od cijena koje bi postojale da nema tog zabranjenog sporazuma između konkurenata.

Cilj ili efekat sporazuma mora biti usmjeren na sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu. Učesnici na tržištu imaju slobodu sklapanja sporazuma, ali sve do onog trenutka dok takva ponašanja ne utiču na konkurenciju. Cilj ili učinak sporazuma se tumače zajedno, jer kada se utvrdi postojanje jednog nije potrebno dokazivati drugo, s obzirom da su uslovi postavljeni alternativno. U procjenjivanju određenog sporazuma relevantna je i namjera učesnika za zaključenje sporazuma kojim se sprječava, ograničava ili narušava konkurencija.

Cilj ovakvih sporazuma se ogleda u stvaranju tzv. kolektivnog monopola, te iako su zabranjeni, ništavi i kažnjivi zakonom, njihovo prisustvo na tržištu je očigledno. Dogovori o cijenama, podjeli tržišta i slične aktivnosti učesnika koji kao konkurenti djeluju na istom tržištu, suprotni su samoj svrsi tržišne konkurencije i zbog toga su izričito zabranjeni odnosno predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti konkurencije.

Kako je definisano čl. 101.UFEU, bitno je samo utvrditi postojanje volje stranaka pri čemu je nevažno smatra li se sporazum ugovorom po nacionalnom pravu, je li pravno obavezujući i je li pisani ili usmeni sporazum. Sporazum nije čak ni potrebno potpisati, s obzirom da je važno utvrditi namjeru stranaka, gdje su obuhvaćeni čak i sporazumi koji više nijesu na snazi, ali i dalje proizvode posljedice na konkurenciju na tržištu.

Od navedenog pravila postoji mogućnost izuzeća određene vrste sporazuma od zabrane. Tako sporazumi mogu biti izuzeti od zabrane ako doprinose unaprjeđenju proizvodnje ili distribucije roba ili usluga, odnosno unaprjeđenju tehničkog ili privrednog razvoja, istovremeno omogućavajući potrošačima srazmjernu korist koja iz njih proističe na relevantnom tržištu pod uslovom da nameću samo ograničenja koja su neophodna za ostvarivanje ciljeva sporazuma i ne omogućavaju učesnicima isključivanje konkurencije na relevantnom tržištu ili njegovom značajnom dijelu.

Sporazumi koji imaju za cilj ili posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije mogu biti horizontalni i vertikalni.

Horizontalni sporazumi su sporazumi između postojećih i/ili potencijalnih učesnika na tržištu koji posluju na istom nivou proizvodnog lanca ili lanca isporuke.

Vertikalni sporazumi su sporazumi o uslovima nabavke, kupovine, prodaje ili preprodaje između postojećih i/ili potencijalnih učesnika na tržištu koji posluju na različitom nivou proizvodnog lanca ili lanca isporuke.

Implementacija

Zabranjeni sporazum - Ugovor o zajedničkom nastupanju

➤ „Montemedicom“ d.o.o. i „Urion“ d.o.o.

Postupak po tužbi na Rješenje Agencije kojim je utvrđeno postojanje zabranjenog sporazuma protiv „Urion doo - Montemedicom doo“, na tržištu javnih nabavki pred Upravnim sudom Crne Gore je u toku.

U nastavku prekršajnog postupka, Agencija je uložila žalbu Višem sudu za prekršaje Crne Gore, zbog visine izrečene novčane kazne od 1200,00€ za pravno lice i 150,00€ za odgovorno lice u pravnom licu, koja je Rješenjem Višeg suda za prekršaje Crne Gore odbijena.

➤ Zabranjeni sporazum – Odluka auto škola o novom cjenovniku obuke za sve kategorije vozila na relevantnom tržištu Opštine Nikšić

U nastavku prekršajnog postupka, nakon od strane Agencije, podnijetih 7 (sedam) zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka Sudu za prekršaje - Odjeljenje Nikšić protiv društava AUTO ŠKOLA „Zeleni signal“ sa registrovanim sjedištem na adresi V. Mićunovića br. 19, Nikšić, AUTO ŠKOLA „Kilkas“, sa registrovanim sjedištem na adresi Bulevar „13. jul“, br. 4, Nikšić, AUTO ŠKOLA „Tadić“ sa registrovanim sjedištem na adresi ul. Serdara Šćepana bb, Nikšić, AUTO ŠKOLA „Zarubica Company“ sa registrovanim sjedištem na adresi Bulevar „13. jul“ bb, Nikšić, AUTO ŠKOLA „Gold“ sa registrovanim sjedištem na adresi Manastirska br. 2, Nikšić, AUTO ŠKOLA „Filip“ sa registrovanim sjedištem na adresi Hercegovački put bb, Nikšić i AUTO ŠKOLA „Lucky Driver“ sa registrovanim sjedištem na adresi VI Crnogorske bb, Nikšić, zbog povrede konkurencije iz čl. 8 stav 1 tačka 1) Zakona o zaštiti konkurencije, na tržištu pružanja usluga obuke za sve kategorije vozila od strane auto škola, pred Sudom za prekršaje su okončana tri (3) postupka, dok su još četiri (4) postupka u toku.

➤ ***Pokrenuti postupci i nenajavljeni neposredni uvid***

Od strane Agencije za zaštitu konkurencije je u izvještajnom periodu pokrenut po službenoj dužnosti ispitni postupak u odnosu na privredne subjekte „Prokom“ doo sa registrovanim sjedištem na adresi 8. marta 74, Podgorica i „Denarius“ doo sa registrovanim sjedištem na adresi Jadranski put bb, Budva radi utvrđivanja postojanja akata koji za cilj ili posledicu imaju ili mogu imati sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije u smislu člana 8. stav 1. tačka 1 i 6. Zakona, na relevantnom tržištu pružanja usluga postprodajnih usluga, uslova garancije, servisne usluge, nabavke i prometa rezervnih djelova za motorna vozila na teritoriji Crne Gore.

U ispitnom postupku se preduzimaju potrebne dokazne radnje u cilju pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja i prikupljanje podataka te je u skladu sa odredbama člana 32. Zakona, od strane Agencije dana 25. jula 2019. godine izvršen nenajavljeni neposredni uvid u poslovnim prostorijama "Prokom" doo Podgorica. Ovlašćena lica Agencije su izvršila pregled svih poslovnih prostorija, i prikupljanje stvari i isprava koje sadrže dokumenta, podatke i informacije o poslovnom odnosu između "PROKOM", D.O.O. PODGORICA, i njegovih dobavljača i kupaca, kao i podatke koji se odnose na ostale učesnike na relevantnom tržištu na teritoriji Crne Gore, obuhvatajući uvoz i servisiranje vozila i motocikala, te su preuzeli i vršili kopiranje svih zaključenih ugovora sa aneksima i priložima ugovora koji su bili ili su na snazi i primjeni, u okviru distributivno prodajnog sistema proizvođača, i /ili uvoznika motornih vozila uključujući i motocikle, koji važe za poslednje tri godine, kao i prateću dokumentaciju koja je prethodila zaključivanju navedenih ugovora, odnosno dokumentaciju koja je u vezi sa izvršenjem navedenih ugovora ili drugih dogovora sa dobavljačima i/ili kupcima i drugim licima sa sjedištem i poslovanjem u Crnoj Gori ili inostranstvu, odnosno cjelokupnu pisanu korespondenciju u elektronskom ili drugom formatu, sa poslovnim partnerima, proizvođačima, dobavljačima i/ili kupcima, u vezi sa predmetom poslovanja i saradnje.

Postupak koji se po službenoj dužnosti vodi pred Agencijom u odnosu na "Prokom doo i "Denarius" doo je u toku.

Agencija je protiv društava „Prokom“ D.O.O. Podgorica i „Denarius“ D.O.O. Budva i odgovornih lica u navedenim pravnim licima, podnijela 2 (dva) zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka Sudu za prekršaje Podgorica. Postupci pred prekršajnim sudom su u toku.

➤ **Primjena člana 45 Zakona-mjere, uslovi i rokovi**

Od strane Agencije pokrenut je po službenoj dužnosti ispitni postupak u odnosu na privredni subjekat „Pin Montenegro“ d.o.o. sa registrovanim sjedištem na adresi Vranići bb, Podgorica, radi utvrđivanja postojanja akata koji za cilj ili posljedicu imaju ili mogu imati sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na relevantnom tržištu prodaje elektronskih uređaja na teritoriji Crne Gore, u smislu člana 8. stav 1. tačka 1 i 6. Zakona.

U skladu sa odredbama člana 32. Zakona od strane Agencije je dana 18. aprila 2019. godine u poslovnim prostorijama „Pin Montenegro“ d.o.o. Podgorica, izvršen nenejavaljeni neposredni uvid.

Ovlašćena lica Agencije su izvršila pregled svih poslovnih prostorija i prikupljanje stvari i isprava koje sadrže dokumenta, podatke i informacije o poslovnom odnosu između Društva za proizvodnju, promet i usluge, export-import "Pin Montenegro", d.o.o. Podgorica i njegovih dobavljača i kupaca kao i podataka koji se odnose na ostale učesnike na tržištu koji se bave prodajom elektronskih uređaja na teritoriji Crne Gore, te preduzeli i vršili kopiranje svih zaključenih ugovora sa aneksima i priložima ugovora koji su bili ili su na snazi i primjeni, sa dobavljačima i/ili kupcima koji važe za poslednje tri godine, kao i prateću dokumentaciju koja je prethodila zaključivanju navedenih ugovora, odnosno dokumentaciju koja je u vezi sa izvršenjem navedenih ugovora ili drugih dogovora sa dobavljačima i/ili kupcima sa sjedištem i poslovanjem u Crnoj Gori ili inostranstvu.

Tokom postupka "Pin Montenegro" d.o.o. je Agenciji dostavio Predlog mjera, uslova i rokova u skladu sa čl 45 Zakona. U ispitnom postupku su preduzete potrebne dokazne radnje u cilju pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja te je Agencija utvrdila da su predložene mjere, uslovi i rokovi dovoljni za otklanjanje negativnih efekata i posljedica, te ponovnog uspostavljanja efikasne konkurencije na tržištu, pa je donijela Rješenje o prihvatanju mjera, uslova i rokova, i naložila Rješenjem sprovođenje mjera, kao i rokove za njihovo izvršenje, u skladu sa članom 45 Zakona. Shodno čl. 63 Zakona, postupak kontrole nad izvršenjem ovog rješenja je u toku.

Nakon pokretanja postupka po službenoj dužnosti, Agencija je podnijela Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka Sudu za prekršaje Podgorica, protiv privrednog subjekta "Pin Montenegro" d.o.o. i odgovornog lica u tom pravnom licu.

Agencija je nakon donošenja Rješenja o prihvatanju mjera uslova i rokova iz čl. 45 Zakona, odustala od podnietog zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv ovog društva, koji se vodio pred Sudom za prekršaje Podgorica.

U toku 2019. godine, za sve prekršajne postupke ukupno je preostalo 6 (šest) prekršajnih postupaka koji se vode pred Sudovima za prekršaje Crne Gore i koji su u toku.

6.2 Zloupotreba dominantnog položaja učesnika na tržištu

Zloupotreba dominantnog položaja u svim svojim oblicima predstavlja jednu od najozbiljnijih povreda prava konkurencije i predstavlja prepreku formiranju i razvoju konkurencije na tržištu. Zloupotreba dominantnog položaja je način narušavanja tržišne konkurencije od strane privrednih subjekata, koji ostavlja naročito teške posljedice na tržišnu strukturu.

Zloupotreba dominantnog položaja može obuhvatiti sve oblike ponašanja učesnika na tržištu koji svojom tržišnom snagom značajno ograničavaju tržišnu konkurenciju, odnosno čije djelovanje ima generalno za posljedicu sprječavanje ulaska novih učesnika na tržište ili isključivanja postojeće konkurencije sa tržišta.

Jedan od oblika nastanka zloupotrebe dominantnog položaja je upotreba predatorskih cijena, kao strategije koja se u današnje vrijeme sve češće koristi da bi se eliminisala konkurencija na određenom tržištu, a koja se pri tom jako teško dokazuje.

Zadatak Agencije je da u svakom pojedinačnom postupku, kojim se utvrđuje moguća zloupotreba dominantnog položaja, prvenstveno ocijeni nalazi li se određeni učesnik na tržištu u dominantnom položaju ili ne, a zavisno od njegovih tržišnih udjela i tržišne snage, ali i drugim kriterijumima utvrđenih odredbama čl. 14 Zakona.

Jasno je da sama činjenica da neki učesnik na tržištu ima dominantan položaj samo po sebi nije nezakonito, već su protivne Zakonu radnje i akti dominantnog učesnika kojima se vrši radnja zloupotrebe, odnosno narušava slobodna konkurencija na tržištu. Predmetna odredba koja je definisana Zakonom je zasnovana i na EU načelu člana 102 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, da je samim postojanjem dominantnog učesnika na tržištu intenzitet slobodne tržišne utakmice znatno oslabljen i stoga sticanje dominantnog položaja određenog učesnika na tržištu obavezuje istog posebnom odgovornošću za očuvanje slobodne tržišne utakmice, kao i strukture tržišta koja takvu utakmicu omogućava, a čiji se obim određuje u svijetlu specifičnih pojedinosti svakog tretiranog slučaja.

Prema određenoj generalnoj klasifikaciji možemo razlikovati više vrsta zloupotrebe dominantnog položaja i to:

- a) eksploatatorsku zloupotrebu, (*exploitative abuses*) odnosno zloupotrebu putem korišćenja dominantnog položaja naplatom neopravdano visokih cijena, prekomjernih cijena, diskriminacijom cijena, vezanom trgovinom itd.

- b) zloupotrebu sa ciljem isključenja konkurenata sa tržišta (*exclusionary abuses*), kako aktuelnih tako i potencijalnih konkurenata putem rabata za lojalnost, predatorske prakse i sl.
- c) strukturalnu zloupotrebu putem eliminacije konkurenata kroz spajanja i preuzimanja i
- d) represivnu zloupotrebu izvršenu putem odbijanja poslovanja.

Implementacija

- **Zloupotreba dominantnog položaja na tržištu lučkih usluga-akvatorijum Luke Kotor**

U nastavku postupka postupajući po presudi Upravnog suda, Agencija je donijela Rješenje kojim je u stavu I izreke Rješenja utvrdila da je "Luka Kotor" AD izvršilo zloupotrebu dominantnog položaja iz člana 15 stav 2 tačka 1), 2) i 4) Zakona o zaštiti konkurencije, kojom se sprječava, ograničava ili narušava konkurencija na relevantnom tržištu lučkih usluga - pilotaže, na način što je u periodu od 01.05.2015.godine, odnosno perioda od dobijanja odobrenja za vršenje poslova pilotaže za tri pilotske kuće „SEA PIONEER MONTENEGRO“ DOO, „BOKA PILOT & TUG BOAT SERVICES“ D.O.O. i „LUKA KOTOR“ AD u Bokokotorskom zalivu, do ispunjenja mjera naloženih Rješenjem Agencije, br. 02-UPI-81/67-15 od 25.10.2016. godine, uslovljavao pružanje usluge privezivanja u okviru akvatorijuma Luke Kotor obavljanjem lučkih usluga – pilotaže isključivo od strane pilotske službe „LUKA KOTOR“ AD. Agencija je u stavu II izreke istog Rješenja obustavila postupak utvrđivanja povrede konkurencije po osnovu čl. 15 stav 2 tačka 3 Zakona o zaštiti konkurencije, zbog nepostojanja dokaza.

„Luka Kotor“ AD je Upravnom sudu Crne Gore, podnijela tužbu protiv Rješenja Agencije za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja. Postupak je u toku.

6.3 Kontrola koncentracija

Kontrola koncentracija predstavlja izuzetno značajan segment prava konkurencije, s obzirom da se primjenom propisa o kontroli koncentracija mogu zabraniti one kojima se može narušiti konkurencija na tržištu. Kontrolom koncentracija se sprječava stvaranje nepovoljnih tržišnih struktura koje predstavljaju osnove za nekonkurentna tržišna ponašanja (zaključivanje restriktivnih sporazuma i zloupotrebu dominantnog položaja), zbog čega se kontrola koncentracija smatra veoma važnim instrumentom za očuvanje konkurentnih tržišnih struktura koje mogu da generišu povoljne efekte po ekonomsku efikasnost i time po društveno blagostanje.

Pojam koncentracije obuhvata djelovanja koja stvaraju trajne promjene u kontroli učesnika na tržištu, a time i u strukturi tržišta. Radi osiguranja efikasnog nadzora od strane Agencije, učesnici imaju obavezu unaprijed prijaviti koncentracije, odnosno podnijeti zahtjev za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije i to u zakonskom roku i pod određenim uslovima utvrđenim odredbama Zakona, gdje je očigledan kontinuirani priliv sve većeg broja zahtjeva o namjeri sprovođenja koncentracije učesnika na tržištu, koji se dostavljaju Agenciji.

Postupak procjene koncentracija Agencija pokreće, na osnovu dostavljenog zahtjeva za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije od strane učesnika na tržištu. Ako Agencija, na osnovu potpune prijave koncentracije, na osnovu određenih kriterijuma procijeni da se može pretpostaviti da ista nema značajnih efekata na relevantnom tržištu u smislu narušavanja konkurencije, takva se koncentracija smatra dopuštenom.

U tom slučaju, Agencija će izdati podnosiocu zahtjeva rješenje o dopuštenosti iste. U protivnom, ako se procijeni da bi sprovođenje koncentracije moglo imati negativne efekte na slobodnu konkurenciju na tržištu, a posebno ako se tom koncentracijom stvara novi ili jača postojeći dominantni položaj učesnika u koncentraciji, Agencija će donijeti rješenje o pokretanju postupka procjene dopuštenosti.

Agencija u postupku procjene podnijetih zahtjeva za odobrenje koncentracije polazi prije svega od dostavljenih podataka i informacija u skladu sa zahtjevima iz Uputstva o sadržaju i načinu podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije, kao i utvrđivanje strukture posmatranog relevantnog tržišta u skladu sa Pravilnikom o načinu i kriterijumima za utvrđivanje relevantnog tržišta. Agencija takođe, u postupku procjene koncentracije pribavlja podatke od nadležnih državnih organa i organizacija, sektorskih regulatora, odnosno od konkurenata i potencijalnih konkurenata i drugih učesnika na tržištu. Ex ante kontrola i procjena koncentracije je prevashodno usmjerena na sprječavanje stvaranja dominantnog položaja, koji bi mogao ugroziti postojeću strukturu tržišta i poslovanje privrednih subjekata, kako na tržištu na kojem se koncentracija realizuje, tako i na svim drugim tržištima koja su usko povezana sa posmatranim relevantnim tržištem. Agencija u tom smislu ima značajna

ovlašćenja propisana zakonom. U tom smislu, Agenciji stoji na raspolaganju niz mjera kojima se može obezbijediti efikasna konkurencija na tržištu, koje zavise kako od uslova konkurencije na posmatranom definisanom tržištu, tako i od tržišne snage učesnika u koncentraciji.

Agencija može pokrenuti postupak procjene koncentracija po službenoj dužnosti, i to u slučajevima ako učesnici ne prijave koncentraciju, u slučaju ukidanja ili izmjene izdatog rješenja o koncentraciji, odnosno u slučaju određivanja mjera nakon sprovođenja zabranjene koncentracije.

Međutim, Agencija u skladu sa svojim ovlašćenjima, upućuje učesnike na tržištu na obavezu podnošenja zahtjeva za odobrenje koncentracije za one koji ispunjavaju zakonom precizirane uslove, da najavljena transakcija predstavlja koncentraciju, te da je treba prijaviti u predviđenom roku od 15 dana od dana zaključenja sporazuma, objavljivanja javnog poziva ili sticanja kontrole. Istovremeno, a na osnovu informacija iz medija, Agencija takođe, upozorava potencijalne učesnike u koncentraciji na obavezu podnošenja zahtjeva, pod prijetnjom sankcionisanja, odnosno novčanog kažnjavanja. Iz navedenog proizilazi da je na učesnicima na tržištu da prvenstveno prihvate i sprovedu postupke o prijavi koncentracija, a na Agenciji da ih ocijeni i, s tim u vezi, izda adekvatna upravna akta.

➤ *Implementacija*

U izvještajnom periodu, Agencija je izdala **ukupno šezdeset dva (62) rješenja o odobrenju predmetnih koncentracija**.

Naime, tokom 2019.godine, Agenciji su podnijeta ukupno **šezdeset pet (65)** zahtjeva za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije, od kojih je odobreno **četrdeset devet (49)**, te po istim izdata odgovarajuća rješenja, **jedan (1)** zahtjev je **obustavljen** zbog povlačenja zahtjeva, dok je **petnaest (15)** predmeta prenijeto u 2020.godinu.

Pored toga, izdato je i **trinaest (13)** rješenja kojim je odobrena koncentracija učesnika na tržištu, a na osnovu prenijetih predmeta iz 2018. godine.

Od ukupno **šezdeset tri (63) riješene koncentracije, četiri (4)** se odnose na **zajedničko ulaganje**, dok se **pedeset devet (59)** odnose na **sticanje kontrole**.

Na teritoriji Crne Gore sprovedeno je **sedam (7)** koncentracija, dok je ostalih **pedeset šest (56) eksteritorijalno**. Kada je u pitanju tip koncentracija, odobreno je **trideset pet (35) horizontalnih, dvije (2) vertikalne i dvadeset šest (26) konglomeratska koncentracija**. Kao i prošle godine, od ukupnog broja odobrenih koncentracija najviše se odnosilo na sektor telekomunikacija i medija, zatim slijedi bankarski sektor i osiguranje, te sektor energetike (naftnih derivata i gasa).

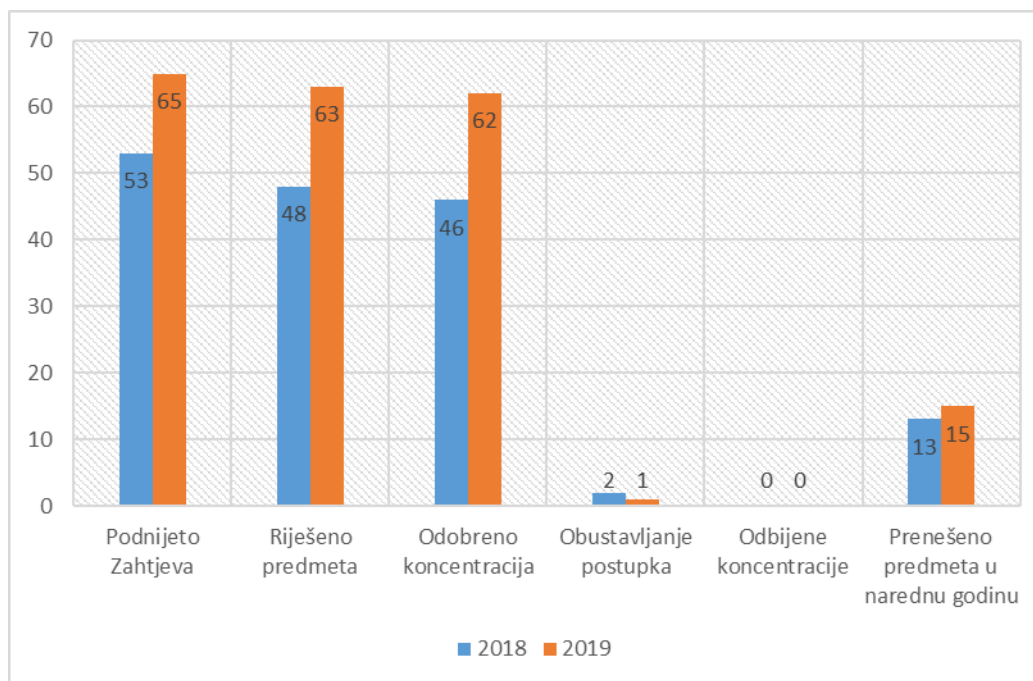
Tabela 3: Koncentracije u periodu od 2018.-2019. godine

Klasifikacija predmeta	Broj donijetih odluka							
	Prenete i riješeni predmeti iz 2017. g.	Podnijeto zahtjeva u 2018. g.	Ukupno riješeno predmeta iz 2018.g.	Ukupno riješeno predmeta u 2018.g.	Prenete predmeta iz 2018.g.	Podnijeto zahtjeva u 2019. g.	Ukupno riješeno predmeta u 2019.g.	Prenete predmeta u 2020.g.
Koncentracije	8	53	40	48	13	65	63	15
Odobrene koncentracije u <u>skraćenom postupku</u>	7		39	46	13		62	13
Odobrene koncentracije u <u>skraćenom postupku, uz nalaganje dodatnih mjera uslova i obaveza</u>					-			
Uslovno odobrene koncentracije								
Zabranjene koncentracije								
Odbijene koncentracije								1
Obustavljanje postupka	1		1	2			1	1

Tabela 4: Uporedni pregled- koncentracije u 2018. i u 2019.godini

<i>Koncentracije</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>promjene u odnosu na prethodnu (2018) godinu izražene u %</i>
<i>Podnijeto Zahtjeva</i>	53	65	22.64%
<i>Riješeno predmeta</i>	48	63	31.25%
<i>Odobreno koncentracija</i>	46	62	34.78%
<i>Obustavljanje postupka</i>	2	1	-50.00%
<i>Odbijene koncentracije</i>	0	0	
<i>Prenešeno predmeta u narednu godinu</i>	13	15	23.08%

Grafikon 1: Uporedni pregled- koncentracije u 2018. i u 2019.godini

Iz predhodnih tabela vidljivo je da je u 2019. godini bio povećan broj podnijetih zahtjeva za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracija za 22.64%, pa je samim tim veći i broj riješenih predmeta za 31.25%, u odnosu na 2018. godinu.

6.4 Odobrene koncentracije

6.5 Odobrene koncentracije u skraćenom postupku- član 56 stav 1 t.3 Zakona

Riješeno je **trinaest (13)** koncentracija u 2019. godini, a koje su prenijete iz 2018. godine, i to:

➤ **»Daimler« AG i »Volkswagen« AG/»Mobility Trader Holding« GmbH**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem zajedničke kontrole od strane privrednih subjekata **»Daimler« AG**, Štuttgart, Njemačka, preko njegovog zavisnog društva **»Leonie FS DVB« GmbH**, Štuttgart, Njemačka, i **»Volkswagen« AG**, Wolfsburg, preko njegovog zavisnog društva **»Volkswagen Financial Services« AG**, Braunšvajg, Njemačka, nad privrednim društvom **»Mobility Trader Holding« GmbH**, Berlin, Njemačka, kupovinom akcija. Ciljno društvo je aktivno na **tržištu prodaje polovnih vozila putem online platforme**.

➤ **»Mtel« a.d. Banja Luka/»Blicnet« d.o.o.**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Mtel« a.d. Banja Luka**, Bosna i Hercegovina, nad privrednim subjektom **»Blicnet« d.o.o.**, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, putem kupovine 100% udjela u društvu. Ciljno društvo je aktivno na **tržištu telekomunikacija i medija**.

➤ **»Generali CEE Holding« B.V./»Union Investement Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych« S.A.**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem potpune kontrole od strane privrednog subjekta **Generali CEE Holding B.V**, Amsterdam, Holandija, nad privrednim subjektom **Union Investement Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A**, Varšava, Poljska, kupovinom 100% akcija u društvu, koji su aktivni na **tržištu finansijskih usluga**.

➤ **»LG Electronics« Inc i »Lufthansa Technik AG«/JV**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem zajedničke kontrole od strane privrednih subjekata **»LG Electronics« Inc**, Seul, Južna Koreja, i **»Lufthansa**

Technik AG«, Hamburg, Njemačka, putem osnivanja društva zajedničkog ulaganja koje samostalno posluje na dugoročnoj osnovi i ima sve funkcije nezavisnog učesnika na tržištu. JV je aktivan na tržištima koja su vezana za **avionske usluge na letu**.

➤ „**KKR & Co. Inc**“/ „**Magneti Marelli**“ **S.p.A.**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem posredne isključive kontrole od strane privrednog subjekta „**KKR & Co. Inc**“ Njujork, SAD, preko svog zavisnog društva „**CK Holdings Co.**“, Ltd Japan, nad „**Magneti Marelli**“ **S.p.A.**, Milano, Italija, kao i nad određenim njegovim zavisnim i povezanim društvima od „**Fiat Chrysler Automobiles N.V.**“, holandskog javnog društva sa ograničenom odgovornošću i od određenih njegovih zavisnih i povezanih društava, na osnovu *Ugovora o kupoprodaji akcija*, koji su aktivni u **sektoru auto djelova i rezervnih djelova**.

➤ »**Savana Commercial retail**« **d.o.o.–Podgorica/ nepokretnost Društva sa ograničenom odgovornošću »Proinvest« – Podgorica**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje tako što privredni subjekat »**Savana Commercial retail**« **d.o.o.–Podgorica**, Crna Gora stiče pravo svojine nad nepokretnosti/poslovnom zgradom „**Europoint**“ od **Društva sa ograničenom odgovornošću »Proinvest« – Podgorica**, koje predstavlja ciljno poslovanje namijenjeno za izdavanje poslovnih prostorija pravnim licima, na osnovu *Ugovora o prodaji nepokretnosti*. Ciljno poslovanje je aktivno na **tržištu pružanja usluga zakupa prodajno-izložbenog i poslovnog prostora**.

➤ »**Seta Montenegro**« i »**Holdco East**«/»**Heta Asset Resolution**« i »**Heta**« **d.o.o.**

Koncentracija učesnika na tržištu, koja nastaje indirektnim sticanjem isključive kontrole od strane privrednih subjekata Društvo sa ograničenom odgovornošću »**Seta Montenegro**« Podgorica, Crna Gora, i Društvo sa ograničenom odgovornošću »**Holdco East**« Podgorica, Crna Gora, nad Društvom sa ograničenom odgovornošću »**Heta Asset Resolution**« Podgorica, Crna Gora i »**Heta**« **d.o.o.** Podgorica, Crna Gora, putem kupovine 100% udjela, na osnovu Kupoprodajnog ugovora. Ciljna društva aktivna su na **tržištu za upravljanje nenaplativim potraživanjima na teritoriji Crne Gore**.

➤ »**Banca Generali**« **S.p.A** i »**Saxo bank**« **AS/JV(»BG Saxo Societa' Di Intermediazione Mobiliare**« **S.P.A.)**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje stvaranjem novog učesnika na tržištu putem zajedničkog ulaganja od strane privrednih subjekata »**Banca Generali**« **S.p.A** Trst, Italija, i »**Saxo bank**« **AS**, Danska, radi osnivanja novog privrednog subjekta

»**BG Saxo Societa' Di Intermediazione Mobiliare**« S.P.A., Milano, Italija, koje samostalno posluje na dugoročnoj osnovi i ima sve funkcije nezavisnog učesnika na **tržištu bankarskih usluga**.

➤ »**INA - CRNAGORA**«D.O.O./ nad dijelom imovine »**PavgordCG**«

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje tako što privredni subjekat »**INA – CRNA GORA**« D.O.O. Poslovno društvo za proizvodnju, promet i usluge Podgorica, stiče pravo svojine nad dijelom imovine privrednog subjekta Društva sa ograničenom odgovornošću „**PavgordCG**“ Podgorica, Crna Gora, odnosno nad pet (5) benzinskih stanica privrednog subjekta „**PavgordCG**“ Podgorica sa pratećim objektima i zemljištem, kao i nepokretnostima koje se nalaze u Baru, a aktivni su na **tržištu maloprodaje svih vrsta nafte i naftnih derivata na benzinskim stanicama na tržištu CrneGore**.

➤ »**TRIGLAVSkladi**«družba za upravljanje d.d./»**ALTA Skladi**« družba za upravljanje d.d.

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem direktne kontrole od strane privrednog subjekta »**TRIGLAVSkladi**« družba za upravljanje d.d., Ljubljana, Slovenija, nad privrednim subjektom »**ALTA Skladi**« družba za upravljanje d.d., Ljubljana, Slovenija, putem kupovine 100% akcija u društvu, koji su aktivni na **tržištu osnivanja i upravljanja investicionim fondovima**.

➤ »**Telekom Srbija**« AD/»**Kopernikus Technology**« doo

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »**Telekom Srbija**« AD, Beograd, Republika Srbija nad privrednim subjektom **Društvo za proizvodnju, promet i inženjering** »**Kopernikus Technology**« doo, Beograd, Republika Srbija na osnovu *Ugovora o prenosu udjela*, koji su aktivni na **tržištu telekomunikacija i medija**.

➤ »**Serbia Broadband – Srpske kablovske mreže**« d.o.o./ »**NetLogic**« doo,

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem posredne kontrole od strane privrednog subjekta »**Serbia Broadband – Srpske kablovske mreže**« d.o.o., Beograd-Voždovac, Republika Srbija nad privrednim subjektom **Preduzećem za informatički inženjering i konsalting** »**NetLogic**« doo, Beograd, Republika Srbija, putem kupovine 100% udjela u društvu, koji su aktivni na **tržištu telekomunikacija**.

➤ »**Telekom Srbija**« AD/»**Avcom**« doo

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »**Telekom Srbija**« AD, Beograd, Republika Srbija, nad privrednim subjektom **Preduzećem za audio i video komunikacije »Avcom« doo**, Beograd, Republika Srbija, na osnovu *Ugovora o prenosu udjela*, koji su aktivni na **tržištu telekomunikacija i medija**.

Preostalih **četrdeset devet (49)** koncentracija odobrenih u 2019. godini, riješene su po zahtjevima u istoj 2019. godini, i to:

- **»Jugopetrol« akcionarsko društvo za istraživanje, eksploataciju i promet nafte i naftnih derivata-Podgorica /»Bisernica« AD Rožaje**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje tako što privredni subjekat **»Jugopetrol« akcionarsko društvo za istraživanje, eksploataciju i promet nafte i naftnih derivata-Podgorica**, Crna Gora uzima u zakup nepokretnost/benzinsku stanicu sa pripadajućim objektima, odnosno katastarsku parcelu br. 1136, površine 1673m², koja je u svojini privrednog subjekta **»Bisernica« AD Rožaje**, Crna Gora na osnovu Ugovora o zakupu nepokretnosti. Ciljno društvo bavi se **maloprodajom nafte i naftnih derivata**.

- **»Crnogorska komercijalna banka« AD Podgorica/»Societe Generale Banka Montenegro« AD Podgorica**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Crnogorske komercijalne banke« a.d. Podgorica**, Crna Gora nad privrednim subjektom **»Societe Generale Banka Montenegro« AD Podgorica**, Crna Gora, kupovinom 90,5578% akcija. Koncentracija se odnosi na **sektor bankarskih usluga**.

- **»OTP Bank NYRT« Mađarska /»Societe Generale Banka Srbija« AD Beograd**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»OTP Bank NYRT«**, Budimpešta, Mađarska, nad privrednim subjektom **»Societe Generale Banka Srbija« AD Beograd**, Republika Srbija, na osnovu Ugovora o kupoprodaji akcija. Koncentracija se odnosi na **sektor bankarskih usluga**.

- **»Coca-Cola Hellenic Bottling Company-Srbija«, Industrija bezalkoholnih pića d.o.o. Beograd /Konzern za proizvodnju i promet konditorskih proizvoda »BAMBI« a.d. Požarevac**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »**Coca-Cola Hellenic Bottling Company-Srbija**«, **Industrija bezalkoholnih pića d.o.o. Beograd**, Republika Srbija, nad privrednim subjektom **Koncern za proizvodnju i promet konditorskih proizvoda »BAMBI« a.d.** Požarevac, Republika Srbija, putem kupovine 100% akcija u Društvu „Bambi“, na relevantnom **tržištu veleprodaje konditorskih proizvoda**.

- **Društvo sa ograničenom odgovornošću za poljoprivrednu proizvodnju, trgovinu i usluge »AGROUNIJA«, Indija, /»BD Agro« AD Dobanovci**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane **Društva sa ograničenom odgovornošću za poljoprivrednu proizvodnju, trgovinu i usluge »AGROUNIJA«, Indija**, Republika Srbija, nad privrednim subjektom **»BD Agro« AD Dobanovci, Republika Srbija – u stečaju**, a na osnovu iskazane ozbiljne namjere preuzimanja većinskog paketa akcija i sticanja pojedinačne kontrole po osnovu *Zapisnika o javnom nadmetanju u stečajnom postupku BD Agro-AD Dobanovci* od 9.04.2019. godine. Ciljno društvo je aktivno u **sektoru poljoprivrede**.

- **EB Erste Bank Internationale Beteiligungen« GmbH/»WG PROJEKTIRANJE« investiranje in inženiring d.o.o.,**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»EB Erste Bank Internationale Beteiligungen« GmbH**, Beč, Austrija, nad privrednim subjektom **»WG PROJEKTIRANJE« investiranje in inženiring d.o.o.**, Ljubljana, Slovenija, na osnovu *Ugovora o kupoprodaji i ustupanju i Fiducijarnog ugovora*. Ciljno društvo je aktivno na **tržištu nekretnina, odnosno u segmentu upravljanja nekretninama**.

- **»Pozavarovalnica Sava« d.d./»KBM-INFOND«**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Pozavarovalnica Sava« d.d.**, Ljubljana, Republika Slovenija, nad privrednim subjektom **»KBM-INFOND«, družba za upravljanje, d.o.o. – Skupina Nove KBM**, Maribor, Republika Slovenija, kupovinom 77% udjela u društvu, a koje posluje na **tržištu kolektivnog investiranja u prenosive hartije od vrednosti**.

- **»Telekom Srbija« AD/Društvo za inženjering, trgovinu i usluge »Masko« doo**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Telekom Srbija« AD**, Beograd, Republika Srbija, nad

privrednim **Društvom za inženjering, trgovinu i usluge »Masko« doo**, Beograd, Republika Srbija, na osnovu *Ugovora o prenosu udjela*. Koncentracija se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

- **»OTP Bank NYRT«/»Banca Comercială Mobiasbancă - Groupe Soci t  G n rale S.A.**

Koncentracija učesnika na trţištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»OTP Bank NYRT«**, Budimpešta, Mađarska, nad privrednim subjektom **»Banca Comercială Mobiasbancă - Groupe Soci t  G n rale S.A.**, Kişinjev, Republika Moldavija, kupovinom akcija, na relevantnom **trţištu bankarskih usluga**.

- **»Wanzl Beteiligungsgesellschaft mit beschr nktter Haftung«, zajedno sa g. Toma om Smehom i g. Aleksandrom Lazi em /»Smeh« GmbH**

Koncentracija učesnika na trţištu koja nastaje sticanjem zajedničke kontrole od strane privrednog subjekta **»Wanzl Beteiligungsgesellschaft mit beschr nktter Haftung«**, Lajphajm, Njemačka, zajedno sa g. **Toma om Smehom**, i fizičkim licem, g. **Aleksandrom Lazi em**, nad privrednim subjektom **»Smeh« GmbH**, Klagenfurt na Vrpskom jezeru, Austrija, na osnovu *Ugovora o kupovini udjela i Ugovora o zajedničkom ulaganju*. Ciljno društvo je aktivno na **trţištu komercijalnih rashladnih uređaja**.

- **»Steierm rkische Bank und Sparkassen« AG/»Ohridska Banka« AD Skoplje**

Koncentracija učesnika na trţištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole od strane privrednog društva **»Steierm rkische Bank und Sparkassen« AG**, Grac, Austrija, akcionarskog društva, nad društvom **»Ohridska Banka« AD Skoplje**, Republika Sjeverna Makedonija, na osnovu Ugovora o kupoprodaji akcija. Predmetna koncentracija se sprovodi u **sektoru bankarstva**.

- **»Telekom Srbija« AD/Društvo za inženjering, trgovinu i usluge »Radijus Vektor« doo**

Koncentracija učesnika na trţištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Telekom Srbija« AD**, Beograd, Republika Srbija, nad privrednim **Društvom za inženjering, trgovinu i usluge »Radijus Vektor« doo**, Beograd, Republika Srbija, kupovinom udjela na osnovu Ugovora o prenosu udjela. Učesnici u koncentraciji posluju u **sektoru telekomunikacija**.

➤ **»Mtel« AD Banja Luka /»Elta Kabel« doo Doboj**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Mtel« AD Banja Luka**, Bosna i Hercegovina, nad privrednim subjektom **»Elta Kabel« doo Doboj**, Bosna i Hercegovina, na osnovu Pisma o namjerama, koji posluju u **sektoru telekomunikacija**.

➤ **»Hotel Palace Portorož« doo/»Aerodrom Portorož« doo**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Hotel Palace Portorož«, hotelirstvo in turizem d.o.o.**, Portorož, Republika Slovenija, nad privrednim subjektom **»Aerodrom Portorož« d.o.o.**, Sečovelje, Republika Slovenija, a na osnovu *Ugovora o kupoprodaji udela*. Ciljno društvo je aktivno **na tržištu pružanja aerodromskih usluga u oblasti korišćenja aerodromske infrastrukture**.

➤ **»Karlovarské minerální vody« a.s.- »KMV BEV MANGO« DOO/»Privredno društvo za eksploataciju mineralne vode i proizvodnju pića KNJAZ MILOŠ« AD Arandjelovac**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole nad **»Privredno društvo za eksploataciju mineralne vode i proizvodnju pića KNJAZ MILOŠ« AD Arandjelovac**, Republika Srbija, od strane **»Karlovarské minerální vody« a.s.**, Karlove Vari, Češka Republika, preko **»KMV BEV MANGO« društvo sa ograničenom odgovornošću Beograd**, Republika Srbija, na osnovu Ugovora akcionara i Ugovora o kupoprodaji akcija. Ciljno društvo je aktivno na **tržištu prodaje bezalkoholnih pića**.

➤ **»Generali CEE Holding« B.V./»ERGO Életbiztosító Zártkörűen Működő Részvénytársaság« i »ERGO Versicherung Aktiengesellschaft Magyarországi Fióktelepe«**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Generali CEE Holding« B.V.**, Amsterdam Holandija, nad portfeljom životnog osiguranja društva **»ERGO Életbiztosító Zártkörűen Működő Részvénytársaság«**, Budimpešta, Mađarska, i portfeljom neživotnog osiguranja društva **»ERGO Versicherung Aktiengesellschaft Magyarországi Fióktelepe«** Budimpešta, Mađarska, na osnovu *Ugovora o kupovini portfolija osiguranja*, kao i preko svog drugog zavisnog društva **»ERGO Poist'ovňa«, a.s**, Bratislava, Slovačka, koji posluju na **tržištu životnog i neživotnog osiguranja**.

➤ **»The Boeing Company«/»Embraer« S.A./»EB Defense, LLC« (JV)**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem 80% udjela i isključive kontrole od strane privrednog subjekta **»The Boeing Company«**,Vilmington, država Delaver, SAD, nad komercijalnim avio poslovanjem društva **»Embraer« S.A.**,São José dos Campos, Brazil i zajedničko ulaganje u novoosnovano društvo **»EB Defense, LLC«**Delaver, u kojem će Boeing imati 49%, a Embraer 51% udjela. Predmetna koncentracija se odvijala **tržištu avionske industrije**.

➤ **»BIMAL Invest« d.o.o. Beograd/»NOVO SUNCE« d.o.o., Sombor**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»BIMAL Invest« d.o.o.**Beograd,Republika Srbija, nad privrednim subjektom **»NOVO SUNCE«d.o.o.**, Sombor,Republika Srbija, koje je aktivno na **tržištu proizvodnje suncokretovog i sojinog ulja**.

➤ **»Payten« doo za inženjering, konsalting i druge slične djelatnosti/»B services«**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Payten« doo za inženjering, konsalting i druge slične djelatnosti-Podgorica**, Crna Gora, nad privrednim **Društvom sa ograničenom odgovornošću »B services«**, Podgorica, Crna Gora, kupovinom 100% udjela, na relevantnom **tržištu pružanja IT usluga**.

➤ **»Telekom Srbija« AD, /»BPP ING« DOO**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Telekom Srbija« AD**, Beograd, Republika Srbija, nad privrednim **Društvom za promet, usluge, inženjering i telekomunikacije »BPP ING« DOO**, Beograd, Republika Srbija, kupovinom 100% udjela na osnovu *Ugovora o prenosu udjela*. Predmetna koncentracija se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

➤ **»Volkswagen Financial Services« AG/»LogPay Financial Services« GmbH**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Volkswagen Financial Services« AG**,Braunšvajg, Njemačka, nad privrednim subjektom **»LogPay Financial Services« GmbH**, Ešborn, Njemačka, kao i nad njegovim zavisnim društvima, na osnovu Ugovora o kupoprodaji i ustupanju poslovnih udjela. Ciljno društvo je aktivno na

tržištu faktoring usluga, i tržištu za izdavanje kartica za plaćanje goriva/putarina.

- **»MOL Germany« GmbH /»Aurora Kunststoffe« GmbH, »Aurora Kunststoffe Walldürn« GmbH, i »Aurora Kunststoffe VS« GmbH**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole od strane privrednog društva **»MOL Germany« GmbH**, Minhen, Njemačka, nad privrednim subjektima **»Aurora Kunststoffe« GmbH**, Neuenstein, Njemačka, **»Aurora Kunststoffe Walldürn« GmbH**, Walldürn, Njemačka, i **»Aurora Kunststoffe VS« GmbH**, VillingenSchwenningen, Njemačka, sticanjem 100% udjela u Ciljnim društvima, koji posluju u **sektoru automobilske industrije**.

- **»SA SOGECLAIR« i »SAS AddUp«/ JV**

Koncentracija učesnika na tržištu koja se odnosi na osnivanje potpuno funkcionalnog zajedničkog ulaganja od strane privrednih subjekata **»SA SOGECLAIR«**, Blagnac, Francuska, i **»SAS AddUp«**, Cébazat, Francuska, na osnovu *Ugovora članova društva*. Učesnici u koncentraciji **posluju u sektoru prerađivačke industrije**.

- **»OTP Bank NYRT« AD/»SKB Banka« d.d.**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»OTP Bank NYRT« AD**, Budimpešta, Mađarska, nad privrednim subjektom **»SKB Banka« d.d.** Ljubljana, Slovenija, kupovinom 97,58% udjela u društvu, koji posluju u **bankarskom sektoru**.

- **»Metso« Oyj/»McCloskey« International Limited**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Metso« Oyj**, Helsinki, Finska, nad privrednim subjektom **»McCloskey« International Limited**, Ontario, Kanada na osnovu *Ugovora o kupoprodaji akcija*, koji posluju u **sektoru prerađivačke industrije**.

- **»Volkswagen Finance Luxembourg« S.A., »Mobileye Vision Technologies« Ltd., i »Champion Motors« Ltd.,/JV**

Koncentracija učesnika na tržištu nastaje osnivanjem potpuno funkcionalnog društva zajedničkog ulaganja koje će upravljati **uslugom vanlinijskog uslužnog prevoza (ride hailing)** na bazi flote električnih samoupravljavajućih vozila u Izraelu, od strane privrednih subjekata **»Volkswagen Finance Luxembourg« S.A.**, Luxembourg, Luksemburg, **»Mobileye Vision Technologies« Ltd.**, Jerusalem, Izrael, i **»Champion Motors« Ltd.**, Bnei Brak, Izrael.

➤ **»GO4YU« doo/»LINK2YU« Network GmbH**

Koncentracija učesnika na tržištu koja je nastala sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»GO4YU« doo**, Beograd, Republika Srbija, nad privrednim društvom **»LINK2YU« Network GmbH**, Beč, Austrija, kupovinom udjela na osnovu Ugovora o kupoprodaji, koji posluju na **tržištu telekomunikacija**.

➤ **»Pošta Slovenije« d.o.o./»Intereuropa«, Globalni logistični servis, delniška družba**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem kontrole od strane privrednog subjekta **»Pošta Slovenije« d.o.o.**, Maribor, Slovenija, nad privrednim subjektom **»Intereuropa«, Globalni logistični servis, delniška družba**, Koper-Capodistria, Slovenija, putem kupovine akcija u društvu. Učesnici u koncentraciji prisutni su na **tržištu logističkih usluga**.

➤ **Preduzeća za trgovinu i usluge »Roaming Electronics« d.o.o., Beograd/Poslovanje »WinWin grupe«**

Koncentracija koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane **Preduzeća za trgovinu i usluge »Roaming Electronics« d.o.o., Beograd**, Republika Srbija, nad poslovanjem koje se tiče **maloprodaje električnih aparata za domaćinstva»WinWin grupe«**, a koje se trenutno nalaze u vlasništvu sljedećih društava: **»WinWin Shop« d.o.o. Čačak**, Republika Srbija, **»Emmi House« d.o.o. Čačak**, Republika Srbija, i **»WinWin Retail« d.o.o. Čačak**, Republika Srbija. Koncentracija se sprovodi na tržištu **veleprodaje mobilnih telefona i tržištu prodaje telekomunikacione opreme**.

➤ **»Outotec Oyj«/»Metso Oyj«**

Koncentracija učesnika na tržištu nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Outotec Oyj«**, Espoo, Finska, nad **poslovanjem mineralima kompanije»Metso Oyj«**, Helsinki, Finska, koji posluju u **sektoru prerađivačke industrije**.

➤ **»Ermaged Limited«, »Mormont Limited« i »Wirfil Limited« (dio MK Grupa)/»HETA Asset Resolution, družba za financiranje« d.o.o., »TCK, družba za upravljanje« d.o.o., i »TCV, družba za upravljanje« d.o.o. (dio Heta Grupe)**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednih subjekata **»Ermaged Limited«** Limasol, Kipar; **»Mormont Limited«**

Limasol, Kipar, i »Wirfil Limited«, Limasol, Kipar, nad društvima »HETA Asset Resolution, družba za financiranje« d.o.o., Ljubljana, Slovenija, »TCK, družba za upravljanje« d.o.o., Ljubljana, Slovenija, i »TCV, družba za upravljanje« d.o.o., Ljubljana, Slovenija, na osnovu Ugovora o kupoprodaji udjela. Ciljna društva posluju u **sektoru nekretnina**.

- »Telemach širokopasovne komunikacije« d.o.o./»SKYLINE KABEL telekomunikacijske storitve« d.o.o.

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »Telemach širokopasovne komunikacije« d.o.o., Ljubljana, Slovenija, nad privrednim društvom »SKYLINE KABEL telekomunikacijske storitve« d.o.o., Ljubljana, Slovenija, do koje dolazi kupovinom cjelokupnih udjela u društvu, na osnovu Ugovora o kupoprodaji poslovnih udjela, koja se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

- »Telemach širokopasovne komunikacije« d.o.o./»EVJ ELEKTROPROM trgovina, proizvodnja, instalacije« d.o.o.

Koncentracija koja se tiče sticanja pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »Telemach širokopasovne komunikacije« d.o.o., Ljubljana, Slovenija, nad privrednim društvom »EVJ ELEKTROPROM trgovina, proizvodnja, instalacije« d.o.o., Kisovec, Slovenija, do koje dolazi kupovinom, na osnovu Sporazuma o postupku prodaje udjela, koja se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

- »United Media« S.à.r.l./»I.R.V. Investicije, Razvoj, in Vodenje«, d.o.o.

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »United Media« S.à.r.l., Luksemburg, nad privrednim subjektom »I.R.V. Investicije, Razvoj, in Vodenje«, d.o.o., Radomlje, Slovenija, putem kupovine udjela u društvu. Ciljno društvo je aktivno na **tržištu pružanja usluga Internet oglašavanja**.

- »Telekom Srbija« AD/»Telemark system« doo

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole privrednog subjekta »Telekom Srbija« AD, Beograd, Republika Srbija, nad privrednim subjektom »Telemark system« doo, Čačak, Republika Srbija, na osnovu Ugovora o prenosu udjela, koja se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

- »Slovenia Broadband« S.a.r.l. /»Tele 2« d.o.o.

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog društva »**Slovenia Broadband**«**S.a.r.l.**, Luksemburg, nad privrednim društvom »**Tele 2**« **d.o.o.** za telekomunikacijske usluge, Zagreb, Hrvatska, do koje dolazi kupovinom udjela u društvu na osnovu Ugovora o kupoprodaji udjela. Ciljno društvo je aktivno na **tržištu mobilnih telekomunikacijskih (telefonskih) usluga**.

- »**Assicurazioni Generali**« **S.p.A./»Seguradoras Unidas**« **S.A.**, i »**Calm Eagle Portugal, Sociedade Unipessoal**«, Lda.

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole nad privrednim subjektima »**Seguradoras Unidas**« **S.A.**, Lisabon, Portugal, i »**Calm Eagle Portugal, Sociedade Unipessoal**«, Lda., Lisabon, Portugal, od strane privrednog subjekta »**Assicurazioni Generali**« **S.p.A.**, Trst, Italija. Koncentracija se sprovodi u **sektoru osiguranja**.

- **Fortenova Group TopCo**« **B.V./»Agrolaguna**« **d.d.**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »**Fortenova Group TopCo**« **B.V.**, (raniji naziv »Aisle Dutch TopCo« **B.V.**), Amsterdam, Holandija, nad privrednim subjektom »**Agrolaguna**« **d.d.**, Poreč, Republika Hrvatska, na osnovu *Ugovora o kupoprodaji udjela u Agrolaguni* i društvu *Žitnjak d.d.* Ciljno društvo je aktivno na **tržištu prodaje vina**.

- »**FGSZ**« **Zrt./»Magyar Gáz Tranzit**« **Zrt.**,

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole društva »**FGSZ**« **Zrt.**, Siófok, Mađarska, nad društvom »**Magyar Gáz Tranzit**« **Zrt.**, Budimpešta, Mađarska, u skladu sa *Sporazumom o prenosu poslovanja i Predugovorom o kupoprodaji akcija*. Koncentracija se sprovodi u sektoru energetike, tačnije društva posluju na **tržištu prenosa gasa**.

- »**Mtel**« **AD Banja Luka /»Financ**« **doo Banja Luka**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »**Mtel**« **AD Banja Luka**, Bosna i Hercegovina, nad privrednim subjektom »**Financ**« **doo Banja Luka**, Bosna i Hercegovina, na osnovu *Pisma o namjerama*, koja se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

- »**Telekom Srbija**« **AD /»Exe Net**« **doo**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole privrednog subjekta »**Telekom Srbija**« AD, Beograd, Republika Srbija, nad privrednim subjektom »**Exe Net**« doo, Niš, Republika Srbija, na osnovu *Ugovora o prenosu udjela*, koja se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

➤ »**HD-WIN**« d.o.o./»**MYD Sports**« S.A

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole privrednog subjekta »**HD-WIN**« d.o.o. Beograd, Republika Srbija, nad privrednim subjektom »**MYD Sports**« S.A., Ženeva, Švajcarska, na osnovu *Kupoprodajnog ugovora*, koja se sprovodi u **sektoru telekomunikacija i medija**.

➤ »**MK Group**« d.o.o./»**Victoria Group**« A.D.,

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »**MK Group**« d.o.o. Beograd, Republika Srbija, nad društvom »**Victoria Group**« A.D., Beograd, Republika Srbija, na osnovu *Pisma o namjerama*. Ciljno društvo je aktivno u **trgovini na veliko jestivim biljnim uljima**.

➤ »**Telekom Srbija**« AD/»**Preduzeće Sat Tv Meteor**« d.o.o

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole privrednog subjekta »**Telekom Srbija**« AD, Beograd, Republika Srbija, nad privrednim subjektom »**Preduzeće Sat Tv Meteor**« d.o.o Užice, Republika Srbija, na osnovu *Ugovora o prenosu udjela*.

➤ »**Telemach širokopasovne komunikacije**« d.o.o./ „**FMC, Sistemski Integrator**“ d.o.o

Koncentracija koja se tiče sticanja pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »**Telemach širokopasovne komunikacije**« d.o.o., Ljubljana, Slovenija, nad **poslovanjem** privrednog društva „**FMC, Sistemski Integrator**“ d.o.o., sa registrovanim sjedištem na adresi Letališka cesta 32, 1000 Ljubljana, Slovenija, do koje dolazi kupovinom, na osnovu *Sporazuma o okvirnim uslovima*. Koncentracija se odnosi na **tržište pružanja data centar (cloud) usluge i povezanih usluga**.

➤ »**United Link**« d.o.o./»**Tako Lako Shop**« d.o.o. Dobanovci

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta »**United Link**« d.o.o. Beograd, Republika Srbija, nad privrednim subjektom »**Tako Lako Shop**« d.o.o. Dobanovci, na osnovu *Memoranduma o razumijevanju*. Koncentracija se odnosi na **tržište trgovine na malo robom široke potrošnje preko interneta**.

➤ **»Fortenova Grupa« DD/»Poslovni sistemi Mercator« DD**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta strane **»Fortenova Grupa« DD**, Zagreb, Hrvatska, nad privrednim subjektom **»Poslovni sistemi Mercator« DD**, Ljubljana, Slovenija, putem kupovine 69,57% akcija od društva **»Agrokor« DD**, Zagreb, Hrvatska, na osnovu *Pisma o namjerama*. Koncentracija se sprovodi na **tržištu maloprodaje i veleprodaje prehrambenih proizvoda i robe široke potrošnje, kao i povezanim tržištima prehrambene robe**.

➤ **Telemach« d.o.o. /„TRION TEL“ d.o.o.**

Koncentracija se tiče sticanja pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Telemach« d.o.o.** Sarajevo, BiH, nad pojedinim dijelovima društva **„TRION TEL“ d.o.o.** Banja Luka, Republika Srpska, na osnovu *Memoranduma o razumjevanju*, a sprovodi se u **sektoru telekomunikacija**.

➤ **»Hyundai Motor Company«/»Kia Motors Corporation«/»Ford Motor Company«/»Bayerische Motoren Werke Aktiengesellschaft« /»Daimler« AG/»Dr. Ing. h.c. F. Porsche Aktiengesellschaft«/»Ionity Holding GmbH & Co. KG«**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem zajedničke kontrole od strane privrednih subjekata: **»Hyundai Motor Company«**, Seul, Južna Koreja, zajedno sa **»Kia Motors Corporation«**, Seul, Južna Koreja, direktno ili posredstvom zavisnih društava, **»Bayerische Motoren Werke Aktiengesellschaft«**, Minhen, Njemačka; **»Daimler« AG**, Štuttgart, Njemačka; **»Ford Motor Company«**, Michigan, Sjedinjene Američke Države, i **»Dr. Ing. h.c. F. Porsche Aktiengesellschaft«**, Štuttgart, Njemačka ili njihovim povezanim društvima, nad privrednim subjektom **»Ionity Holding GmbH & Co. KG«**, Minhen, Njemačka, matični broj HRA 107287, na osnovu *Investicionog ugovora*. Koncentracija se sprovodi na **tržištu instalacije, upravljanja i održavanja javno dostupne infrastrukture za punjenje baterijskih el. vozila (BEV)**.

• **Rješenja o obustavi**

Obustavljen je postupak pokrenut po Zahtjevu za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije br. 04-UPI-45/1-19 od 19.06.2019. godine, podnietog od strane podnosioca zahtjeva privrednog subjekta **»Serbia Broadband-Srpske kablovske mreže« d.o.o.**, Beograd, Republika Srbija, jer je podnosilac zahtjeva odustao od zahtjeva, aktom br. 04-UPI-45/4-19 od 18.07.2019. godine.

- **Predmeti prenijeti u 2020. godinu**

Petnaest (15) predmeta u kojima je zahtjev za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije podnijet u 2019. godini, obrađeni su i riješeni u 2020. godini, i to:

- **»Generali Osiguranje« d.d./dijelom imovine »Izvor osiguranje« d.d.**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Generali Osiguranje« d.d.**, sa registrovanim sjedištem u Zagrebu, Republika Hrvatska, nad **dijelom imovine** privrednog subjekta **»Izvor osiguranje« d.d.**, Zagreb, Republika Hrvatska, na osnovu *Ugovora o prenosu imovinske cjeline*. Koncentracija se sprovodi u **sektoru osiguranja**.

- **»Telekom Srbija« AD/»Polaris Media« doo**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem neposredne pojedinačne kontrole privrednog subjekta **»Telekom Srbija« AD**, Beograd, Republika Srbija, nad **dijelom poslovanja** privrednog subjekta **»Polaris Media« doo**, Niš, Republika Srbija, na osnovu Ugovora. Koncentracija se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

- **»United Group Bulgaria« EOOD/»Viva Telecom Bulgaria« OOD**

Koncentracija koja se tiče sticanja pojedinačne kontrole od strane privrednog društva **»United Group Bulgaria« EOOD**, Sofija, Bugarska, nad privrednim društvom **»Viva Telecom Bulgaria« OOD**, Sofija, Bugarska, kupovinom svih poslovnih udjela u društvu, na osnovu *Sporazuma o kupovini i prodaji*. Koncentracija se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

- **»Mol Crossroads« B.V./»Chevron Khazar Limited«**

Koncentracija koja se tiče sticanja pojedinačne kontrole od strane **»MOL Crossroads« B.V.**, Amsterdam, Holandija, nad **»Chevron Khazar« Limited** Hamilton, Bermuda, na osnovu *Ugovora o kupoprodaji akcija*, a sprovodi se na **tržištu proizvodnje i veleprodaje sirove nafte**.

- **»Porsche Informatik Gesellschaft« m.b.H./»DASOF trgovsko in storitveno podjetje« d.o.o.,**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole privrednog subjekta **»Porsche Informatik Gesellschaft« m.b.H.** Salzburg, Austrija, nad privrednim subjektom **»DASOF trgovsko in storitveno podjetje« d.o.o.**, Ljubljana, Slovenija, na osnovu *Ugovora o kupoprodaji poslovnih udjela*.

➤ **»Serbia Broadband-Srpske Kablovske mreže«d.o.o. Beograd/Pantic Electronic Cable Television «doo**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»Serbia Broadband-Srpske Kablovske mreže«d.o.o. Beograd**, Republika Srbija, nad privrednim subjektom **»Pantić Electronic Cable Television« doo Ritopek**, Beograd, Srbija, putem kupovine 100% udjela u društvu, na osnovu *Ugovora o kupoprodaji udela*. Koncentracija se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

➤ **»Generali Real Estate« S.p.A. i Apleona Real Estate« GmbH/»Sansa Beteiligungsverwaltungs« GmbH**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje zajedničkim ulaganjem od strane privrednih subjekata **»Generali Real Estate« S.p.A.**, Trst, Italija, i **»Apleona Real Estate« GmbH**, Neu-Isenburg, Nemačka, matični broj HRB 76016, u društvo **»Sansa Beteiligungsverwaltungs« GmbH**, Beč, Austrija, koje će poslovati na dugoročnoj osnovi i imati sve funkcije nezavisnog učesnika na tržištu, na osnovu *Ugovora o zajedničkom ulaganju*. Koncentracija se sprovodi na **tržištu upravljanja nekretninama**.

➤ **»Pozavarovalnica Sava« d.d. i Triglav - ZTSR/»CARDIAL specialistična ambulanta dejavnost« d.o.o.**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem zajedničke kontrole od strane privrednih subjekata **»Pozavarovalnica Sava« d.d.**, Ljubljana, Republika Slovenija i **»Zavarovalnica Triglav« d.d.**, Ljubljana, Republika Slovenija, preko **zajedničkog društva »ZTSR, raziskovanje trga« d.o.o.**, Ljubljana, Republika Slovenija, matični broj 8281262000, nad privrednim subjektom **»CARDIAL specialistična ambulanta dejavnost« d.o.o.**, Ljubljana, Republika Slovenija, kupovinom udjela u društvu. Koncentracija se sprovodi na **tržištu pružanja zdravstvenih usluga**.

➤ **»Tv Bidco« B.V./»Central European Media Enterprises«, Ltd**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednog subjekta **»TV Bidco« B.V.**, Amsterdam, Holandija nad privrednim subjektom **»Central European Media Enterprises«, Ltd**, Hamilton, Bermuda, kupovinom kontrolnog udjela u kapitalu društva. Ciljno društvo je prisutno na tržištu **proizvodnje i emitovanja televizijskih kanala i oglašavanja**.

➤ **»Telekom Srbija« AD -»Telemark System« doo/»Charlie Plus Net« doo**

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem posredne pojedinačne kontrole privrednog subjekta **»Telekom Srbija« AD**, Beograd, Republika Srbija, preko

svog zavisnog društva »**Telemark System**« doo, Čačak, Republika Srbija, nad privrednim subjektom »**Charlie Plus Net**« doo, Raška, Republika Srbija, na osnovu Ugovora o prenosu udela. Koncentracija se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

➤ »**Telekom Srbija**« AD-»**Telemark System**« doo /»**Charlie Plus**« doo

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem posredne pojedinačne kontrole privrednog subjekta »**Telekom Srbija**« AD, Beograd, Republika Srbija, preko svog zavisnog društva »**Telemark System**« doo, Čačak, Republika Srbija, nad privrednim subjektom »**Charlie Plus**« doo, Raška, Republika Srbija, na osnovu Ugovora o prenosu udela. Koncentracija se sprovodi u **sektoru telekomunikacija**.

➤ »**VION Move**« GmbH i »**NWT-CT**« GmbH /»**NWT**« GmbH i »**CT**« GmbH

Koncentracija učesnika na tržištu koja nastaje sticanjem pojedinačne kontrole od strane privrednih subjekata »**VION Move**« GmbH, Buchloe, i »**NWT-CT**« GmbH, Emstek, Njemačka, nad imovinom (**uključujući i zaposlene**) društava »**NWT**« GmbH, Njemačka, i »**CT**« GmbH, Twist, Njemačka. Ciljna društva posluju u **mesnoj industriji i (rashladnoj) logistici**.

➤ »**Dr. Ing. h.c. F. Porsche**« Aktiengesellschaft/»**Münchener Rückversicherungs - Gesellschaft** «Aktiengesellschaft in München

Koncentracija se tiče osnivanja potpuno funkcionalnog društva zajedničkog ulaganja sa ciljem pružanja **IT konsalting usluga u vezi sa razvojem i pokretanjem digitalnih i fleksibilnih proizvodnih rješenja**, od strane »**Dr. Ing. h.c. F. Porsche**« Aktiengesellschaft, Štuttgart, Njemačka, i »**Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft** «Aktiengesellschaft in München, Minhen, Njemačka.

• **Obustavljen zahtjev u 2020.godini iz 2019.godine**

Obustavljen postupak pokrenut po Zahtjevu za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije br. 04-UPI-87/1-19 od 30.12.2019. godine, podniet od strane podnosioca zahtjeva privrednog subjekta »**H.I.G. Europe Capital Partners II**«, L.P, Grand Cayman, Kajmanska ostrva, jer je podnosilac zahtjeva **odustao od zahtjeva**, aktom br. 04-UPI-87/2-19 od 23.01.2020. godine.

• **Rješenje o odbijenom zahtjevu u 2020.godini iz 2019.godine**

Odbija se zahtjev za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije u cilju stvaranja društva zajedničkog ulaganja »**Argo AI**« LLC, Pitsburg, SAD, od strane privrednih subjekata »**Ford AI Holdings**« LLC, Dearborn, Mičigen, SAD i »**Volkswagen Group of America Investments**« LLC, Herndon, SAD. Zahtjev je

odbijen zbog nepostojanja obaveze podnošenja zahtjeva koncentracije, odnosno neispunjenosti uslova propisanih članom 16, a u vezi sa članom 50 Zakona o zaštiti konkurencije.

6.6 Pojedinačna izuzeća sporazuma od zabrane

Zakonom su precizno definisani sporazumi koji mogu biti izuzeti od zabrane osim u slučaju u kojem je tržišno učešće učesnika u sporazumu neznatno (u skladu sa članom 13 Zakona i **de minimis** pravilom), kao i u slučajevima ispunjenja uslova iz člana 11 Zakona, kojim se propisuje grupno izuzeće određene kategorije sporazuma od zabrane, a u skladu sa odredbama **Uredbe o bližim uslovima za izuzeće sporazuma po vrstama i određivanja vrste sporazuma koji mogu biti izuzeti od zabrane**. Na predmetni način je obezbijedena mogućnost za sve privredne subjekte da sami ocijene ispunjenost uslova za izuzeće od zabrane člana 8 Zakona, a na osnovu instituta člana 11 i člana 13 Zakona.

Članom 9 Zakona, utvrđeni su osnovni, kumulativni uslovi koje mora ispuniti svaki sporazum da bi mogao zadovoljiti uslove za pojedinačno izuzeće, dok je članom 12 Zakona i podzakonskim aktom utvrđena forma, dokumentacija i dokazi koji moraju biti podnijeti Agenciji za potrebe utvrđivanja ispunjenosti uslova za pojedinačno izuzeće.

U slučajevima u kojima učesnici na tržištu nijesu u mogućnosti da utvrde ispunjenost uslova, te da shodno tome ocijene da određeni sporazum nije zabranjen, imaju mogućnost da, u skladu sa postupkom iz čl. 12 Zakona i *Pravilnika o sadržaju i načinu podnošenja zahtjeva za pojedinačno izuzeće sporazuma od zabrane*, podnesu sporazum sa svim dokazima i činjenicama na planu ocjene ispunjenja uslova za pojedinačno izuzeće i, u skladu sa tim, izdavanje upravnog akta.

Predmetni institut pojedinačnog izuzeća sporazuma od zabrane se ne može primijeniti na sporazume kartelnog karaktera koji za cilj ili posljedicu imaju utvrđivanje cijena, podjelu tržišta po kupcima ili teritoriji.

Agencija ocjenjuje svaki zahtjev za pojedinačno izuzeće sporazuma od zabrane, sa posebnom projekcijom efekata takvih sporazuma na svim vertikalno integrisanim tržištima (proizvodnja, distribucija, maloprodaja, sirovine i inputi i sl.), a naročito uslove konkurencije na primarno relevantnom tržištu, te efekte sporazuma na dostupnost proizvoda, cijenu i kvalitet.

Agencija se u ocjeni ispunjenosti četiri (4) kumulativna uslova koja su utvrđena odredbama Zakona, oslanja i na interpretativne instrumente Evropske unije i ocjenu ispunjenosti uslova iz člana 101 (3) UFEU.

➤ Implementacija

U izvještajnom periodu, po zahtjevu stranaka, pokrenut je i riješen **jedan(1) postupak po zahtjevu za pojedinačno izuzeće sporazuma od zabrane**, i to:

Rješavajući po Zahtjevu za izdavanje odobrenja za pojedinačno izuzeće – *Ugovora o prodaji*, sa pripadajućim aneksima, zaključenog 21.08.2019.godine, između privrednog subjekta »**Hemofarm**« **a.d. Vršac**, Republika Srbija, i privrednog subjekta »**Farmegra**« **d.o.o.** iz Podgorice, Crna Gora, Agencija je donijela Rješenje kojim je odobrila pojedinačno izuzeće od zabrane uz određene mjere i to na period od jedne (1) godine od dana donošenja ovog Rješenja, odnosno do 29.11.2020. godine.

7. AKTIVNOSTI AGENCIJE VAN POKRENUTIH POSTUPAKA

➤ Inicijative

Agencija je po podnijetim inicijativama za ispitivanje povrede konkurencije od strane učesnika na tržištu i drugih lica, kao i saznanja iz sredstava javnog informisanja u postupku vršila ispitivanja pojedinih tržišta, radi eventualne sumnje za utvrđivanje postojanja akata ili radnji kojim se vrši povreda konkurencije na tržištu. U toku 2019. godine Agenciji je podnijeto jedanaest (11) inicijativa za ispitivanje povrede konkurencije na određenim tržištima, od čega je riješeno devet (9) inicijativa, dok je u toku 2019. godine riješeno četiri (4) inicijative iz prethodnog izvještajnog perioda.

- **Riješene inicijative u toku 2019. godine, a koje su iz prethodnog izvještajnog perioda (podnešene u 2018. godini):**

1. **CRNOGORSKI TELEKOM A.D., Podgorica** podnio je Agenciji, Inicijativu za ispitivanje povrede konkurencije iz čl. 15 *Zakona o zaštiti konkurencije*, te opisao relevantno tržište i radnje, činjenice i postupanja koja mogu predstavljati radnju povrede konkurencije u vezi sa postupanjem *Društva za telekomunikacije „MTEL” DOO Podgorica* (u daljem tekstu: „MTEL“), *na tržištu zakupa nadzemnih optičkih mreža*, čime, kako je navedeno vrši zloupotrebu dominantnog položaja na teritoriji Crne Gore.

Podnosilac inicijative u inicijativi navodi da je Mtel po osnovu zaključenog ugovora sa kompanijom Crnogorski Elektrodistributivni Sistem d.o.o. Podgorica (u daljem tekstu: „CEDIS“), koristeći infrastrukturu CEDIS-a izgradio nadzemnu optičku mrežu sa praktično totalnom geografskom pokrivenošću teritorije Crne Gore, na kojoj Mtel i CEDIS imaju podijeljeno vlasništvo, po 50%. Kako je dalje navedeno, Mtel raspolaže i kompletnom tehničkom dokumentacijom izvedenih stanja, a koja predstavlja preduslov za planiranje, odnosno realizaciju nadzemne optičke mreže po principu zakupa optičkih vlakana, a za što je interesovanje pokazao i CG Telekom zaključenjem Ugovora o neopozivom pravu korišćenja optičkih vlakana u vlasništvu CEDIS-a.

S obzirom da Mtel ne dijeli sa CEDIS-om (ili je dijeli selektivno u zonama gdje već ima zaključene ugovore sa krajnjim korisnicima), tehničku dokumentaciju izvedenih stanja, sa kojom raspolaže, CEDIS nije u mogućnosti da odgovori na zahtjeve CG Telekomu po pitanju raspoloživosti kapaciteta (lokacija), što značajno usporava dalju realizaciju planova razvoja nadzemne optičke mreže, pa čak isto i dovodi u pitanje. Kako je navedeno, ovakvim postupanjem Mtel koristi svoj dominantan položaj na način što nedostavljanjem navedene dokumentacije onemogućava CEDIS-u da raspolaže svojim dijelom kapaciteta izgrađene mreže. Mtel na izgrađenoj nadzemnoj

optičkoj mreži koju vlasnički dijeli sa CEDIS-om faktički raspolaže sa značajno većim udjelom od pomenutih 50%, a što ga na tržištu maloprodajnih usluga pristupa internetu i distribucije audio-vizuelnog medijskog sadržaja putem nadzemnih optičkih mreža čini dominantnim učesnikom na tržištu.

Agencija je izvršila uvid u dostavljenu dokumentaciju, podatke i izjašnjenja, te prema podacima dostavljenim od AEKIP-a, utvrdila da Mtel ni na jednom tržištu nema tržišni udio koji bi ukazivao na postojanje dominantnog položaja u skladu sa čl. 14 Zakona, a pogotovo ne položaja kakav bi se zahtijevao kod slučajeva odbijanja poslovanja iz čl. 15 Zakona, na što u inicijativi ukazuje CG Telekom. Dodatno, je utvrđeno da su djelatnosti učesnika na tržištu koje su predmet inicijative podložne ex ante provjeri sektorskog regulatora AEKIP-a, koji vrši nadzor nad radom pomenutih operatera, te da na osnovu svega iznijetog nema osnova za pokretanje postupka po službenoj dužnosti od strane Agencije.

2. Društvo sa ograničenom odgovornošću TELEMACH Podgorica, podnio je Agenciji, Inicijativu za ispitivanje povrede konkurencije na *tržištu proizvodnje i emitovanja televizijskih kanala, posebno kanala koji se emituju na platformama sa slobodnim pristupom, odnosno na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja na teritoriji Crne Gore*. Inicijativa je podnijeta protiv privrednih subjekata, Preduzeća za telekomunikacije „Telekom Srbija“ akcionarsko društvo (Telekom Srbija), odnosno Javne medijske ustanove Radio - televizija Srbija (RTS). Inicijativom je navedeno da je RTS u maju 2018.godine, objavio javni poziv za podnošenje ponuda za distribuciju programa RTS-a, odnosno reemitovanja programa RTS-a na teritoriji Republike Srbije i u inostranstvu sopstvenim distributivnim platformama i ustupanjem prava na zaključivanje komercijalnih ugovora sa drugim operatorima medijskih sadržaja. Nacrt navedenog ugovora sadrži odredbe o ekskluzivnoj distribuciji u Srbiji i inostranstvu. Shodno navedenom, Telekom Srbija je dostavio Telemach- u Ponudu saradnje za uslugu distribucije RTS kanala u Crnoj Gori koja sadrži, kako je navedeno, diskriminatorne uslove, a u odnosu na vrstu platforme za distribuciju IPTV2 i DTHv, odnosno naplatu diferencijalne cijene u odnosu na vrstu tehnologije. Podnosilac je naveo da bi navedena struktura Ponude mogla predstavljati zabranjeni sporazum iz čl.8 Zakona, ili eventualnu povredu Zakona iz čl 15., te prepušta Agenciji da utvrdi o kojoj povredi konkurencije se radi u konkretnom slučaju.

Agencija je u cilju provjere navoda iz Inicijative, zatražila dostavu izjašnjenja i određene dokumentacije od RTS-a, "M TEL"-a, „Direkt Media“ Doo za marketing i usluge Podgorica i „Ipsos“ za istraživanje tržišta, medija i javnog mnjenja Doo Podgorica. Agencija se takođe obratila i Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, te izvršila uvid u dostavljenu dokumentaciju, podatke i izjašnjenja.

Agencija je utvrdila kako uslove/cijenu reemitovanja RTS-ovih kanala prema operatorima (pa tako i operatorima u Crnoj Gori) autonomno određuje Telekom Srbije.

Na osnovu podataka dostavljenih od Ipsosa Agencija je utvrdila da nijedan od RTS-ovih kanala Ipsos ne posmatra zasebno, već ih svrstava u kategoriju „lokalni i ostali“, što znači da na teritoriji Crne Gore, za Ipsos postoji barem 6 relevantnijih osnovnih Pay-TV kanala od RTS-ovih kanala. Dakle RTS-ovi kanali ne predstavljaju *must-have* sadržaj za efikasno konkurisanje na silaznom tržištu, kako je navedeno u Inicijativi, što podrazumijeva da RTS - ovi kanali nemaju takvu tržišnu snagu koja bi ukazivala na zaključak da bi se ekskluzivni nosilac prava na reemitovanje nalazio u dominantnom položaju na tržištu distribucije osnovnih Pay-TV kanala na teritoriji Crne Gore, pa samim tim nema osnova za utvrđivanje radnje zloupotrebe dominantnog položaja iz čl. 15 Zakona.

Sa druge strane, a u odnosu na navode oko postojanja eventualnog zabranjenog sporazuma nakon uvida u Ugovor o distribuciji programa, sklopljenog između RTS-a i Telekom Srbije, Agencija je utvrdila kako uslove/cijenu reemitovanja RTS-ovih kanala prema operatorima (pa tako i operatorima u Crnoj Gori) autonomno određuje Telekom Srbije, što proizilazi iz odredbi pomenutog Ugovora, kojim je, između ostalog, utvrđeno da će partner ustupati pravo reemitovanja operatorima uvažavajući tržišne parametre na svakoj teritoriji, usklađujući ponudu i ugovorene uslove u skladu sa propisima o zaštiti konkurencije koji važe na tim teritorijama, te se ovaj predmet takođe, ne bi mogao posmatrati u kontekstu odredbi čl. 8 Zakona. Shodno svemu navedenom, a razmatrajući navode inicijative, Agencija je sagledala činjenično stanje koje je iznijeto te istaknute navode u odnosu na postojanje osnovane sumnje o sprječavanju, narušavanju ili ograničavanju konkurencije na tržištu, te utvrdila da ne postoji osnovana sumnja za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

3. Agenciji za zaštitu konkurencije, dostavljena je inicijativa za ispitivanje povrede konkurencije od strane *Bojat Radmile*. Podnosilac inicijative navodi da je na tržištu usluga vodosnabdijevanja u Opštini Kotor, usljed netačnog načina obračuna utroška vode za domaćinstva, došlo do povrede konkurencije u smislu čl. 15 Zakona o zaštiti konkurencije, izvršene od strane Društva sa ograničenom odgovornošću "VODOVOD / KANALIZACIJA" Kotor.

Imajući u vidu da je dostavljen nepotpun akt od strane Podnosioca inicijative, Agencija je zatražila da se isti dopuni i dostavi u skladu sa *Obavještenjem o načinu podnošenja i sadržini inicijative*. Agencija se takođe zahtjevom obratila i DOO "Vodovod i kanalizacija" Kotor, radi dostave izjašnjenja na navode iz inicijative podnosioca.

Agencija je cijeneći navode inicijative i to prema dostavljenim podacima Podnosioca inicijative, kao i izjašnjenje doo "Vodovod i kanalizacija" Kotor, utvrdila da se obračun utroška vode za domaćinstva koja nemaju ugrađen vodomjer, vrši u skladu sa Odlukom o javnom vodosnabdijevanju na teritoriji Opštine Kotor, te da visina mjesečne potrošnje vode zavisi od broja članova domaćinstva, tako da ne postoji osnovana sumnja za pokretanje postupka po službenoj dužnosti za utvrđivanje povrede konkurencije, a koji bi bili relevantni s aspekta propisa o zaštiti konkurencije.

4. Od strane *Zdravstvene ustanove - Apoteka „Herbora“ Bečići - Budva*, podnijeta je Inicijativa za ispitivanje povrede konkurencije iz čl. 15 *Zakona o zaštiti konkurencije*, te je opisano relevantno tržište i radnje, činjenice i postupanja koje mogu predstavljati povredu konkurencije, na tržištu kontrole i naplate lokalnih komunalnih taksi u vezi sa korištenjem reklamnih objekata od strane "MEDITERAN REKLAME" Budva, čime kako je navedeno vrši zloupotrebu dominantnog položaja na teritoriji Opštine Budva.

Agencija je razmatrala dostavljenu dokumentaciju, podatke i izjašnjenja te utvrdila da Mediteran reklame obavljaju dvije osnovne djelatnosti: (a) *Nadzor i naplatu lokalne komunalne takse za isticanje reklamnih objekata* po osnovu ovlašćenja koje je Odlukom o osnivanju doo Mediteran reklame i Statuta doo Mediteran reklame, koje je donijela Skupština Opštine Budva, prenijeta nadležnost na društvo Mediteran reklame – netržišna djelatnost; i (b) *Davanje u zakup reklamnih objekata* u vlasništvu Mediteran reklama – tržišna djelatnost.

Osnovna djelatnost društva je djelatnost usluga reklamiranja, a ono može obavljati i djelatnost ubiranja poreza, taksi, naknada i drugih prihoda, koje su od strane Opštine Budva prenijete u njegovu nadležnost (član 2. Odluke o osnivanju).

Mediteran reklame samostalno *ne utvrđuju cjenovnike u dijelu koji se odnosi na djelatnost nadzora i naplate lokalne komunalne takse za isticanje reklamnih objekata na osnovu svojih, već na osnovu zakonskih ovlašćenja*, te mu ne pripadaju naknade koje naplaćuje za navedene usluge odnosno, iste ne predstavljaju prihod društva Mediteran reklame, na osnovu kojih Mediteran reklame operativno obavljaju poslove vezane uz kontrolu i prikupljanje komunalne takse.

Dakle, naplata lokalnih komunalnih taksi od strane Mediteran reklama predstavlja izvršavanje javnih ovlašćenja na koja je Skupština Opštine Budva dala saglasnost na osnovu važećih propisa o lokalnoj samoupravi. Shodno navedenom, Agencija je utvrdila da ne postoji osnovana sumnja za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

- **Riješene inicijative koje su podnijete u toku 2019. godine:**

1. Agenciji za zaštitu konkurencije dostavljena je Inicijativa za utvrđivanje povrede konkurencije iz čl. 15 *Zakona o zaštiti konkurencije*, od strane GRUPE BIRAČA „GRAĐANSKA AKCIJA“ (u daljem tekstu: „Građanska akcija“ ili „Podnosilac inicijative“), protiv Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore (u daljem tekstu: „JPMD“).

Podnosilac inicijative, u bitnome navodi kako JPMD narušava tržišnu konkurenciju zloupotrebom dominantnog položaja na *tržištu zakupa javnih kupališta za dio opštine Budva*, na način da u Javnom pozivu za podnošenje ponuda za zakup javnih kupališta, propisuje diskriminatorne kriterijume za izbor najpovoljnijeg ponuđača, pri čemu

prethodne zakupce kupališta stavlja u povoljniji položaj u odnosu na ostale zainteresovane ponuđače, koji se po prvi put prijavljuju za zakup predmetnih kupališta, te shodno tome Podnosilac inicijative predlaže Agenciji za zaštitu konkurencije preduzimanje daljih radnji iz njene nadležnosti shodno čl. 19 Zakona. Analizirajući dostavljenu dokumentaciju i izjašnjenja Agencija je, cijeneći sadržaj podnijete Inicijative, utvrdila da na osnovu dostavljenih podataka i raspoloživih informacija nema elemenata za pokretanje postupka protiv navedenog privrednog subjekta.

Naime, od strane Agencije je utvrđeno da predmetnim morskim dobrom upravlja javno preduzeće u smislu člana 5 Zakona o morskom dobru, kao i da je JPMD ustanova čiji je jedini osnivač Skupština Crne Gore, osnovano u skladu sa Zakonom o morskom dobru. Odredbama čl. 5 Zakona o morskom dobru je utvrđeno da Vlada Crne Gore donosi odluku kojom se uređuju uslovi, vrijeme korišćenjaorskog dobra i visina naknade, a u skladu s kojom odlukom javno preduzeće zaključuje ugovor o korišćenjuorskog dobra sa korisnikomorskog dobra. S obzirom na izloženu regulativu kojom je pravno regulisana predmetna materija, nesporno je utvrđeno da JPMD obavlja javno-pravnu djelatnost na temelju isključivih prava i djeluje na način da reguliše međusobne poslovne odnose s odabranim ponuđačima, uz pridržavanje zakonodavne regulative koja ga obavezuje da predmetne ugovore zaključi uz propisane uslove određene od strane nadležnog ministarstva (Ministarstva održivog razvoja i turizma), a uz prethodnu suglasnost Vlade Crne Gore. Navedeno znači da se, u konkretnom slučaju, JPMD ne može ponašati u značajnoj mjeri nezavisno u odnosu na ponuđače, i to iz razloga jer isto nema autonomno pravo da postavlja kriterijume, a koji su glavna zamjerka Podnosioca inicijative. Dakle, Agencija nema nadležnosti da naloži subjektima da izvrše izmjenu propisa, koji utiču ili mogu uticati na konkurenciju, kojim je regulisano predmetno tržište, već u okviru svojih ovlašćenja može o navedenom dati mišljenje i sugestije u cilju izmjene određenih propisa, djelujući kroz *Competition advocacy*. Agencija je u okviru svojih ovlašćenja iz čl. 19 Zakona o zaštiti konkurencije, dala mišljenje - *Competition advocacy*, koje je upućeno Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Javnom preduzeću za upravljanjem morskim dobrom i Opštini Budva, kojim se isti upućuju da na adekvatan način utvrde uslove na predmetnom tržištu, kojim će se omogućiti stvaranje efikasnije konkurencije po parametru cijene, kvaliteta i sigurnosti pružanja usluga, a sa ciljem utvrđivanja osnova postojeće poslovne prakse na tržištu zakupa javnih kupališta, te efekata odluka nadležnih institucija na druge privredne subjekte.

2. Agenciji za zaštitu konkurencije dostavljena je Inicijativa za utvrđivanje povrede konkurencije, od strane Mont Master Group d.o.o., za pokretanje postupka ispitivanja povrede konkurencije protiv privrednog subjekta Goodwill Corporation. Podnosilac inicijative, u bitnome, navodi kako je Goodwill Corporation narušio tržišnu konkurenciju na način da je, prilikom učešća u postupku javne nabavke male vrijednosti za *usluge pranja putničkih automobila* raspisane od strane naručioca Skupštine Crne Gore, iskoristio specifikaciju sa tehničkim karakteristikama koju je sačinio naručilac, tako što je ponudio neuobičajeno niske cijene. Po mišljenju Podnosioca inicijative riječ je o

damping cijenama budući da je ponudio cijene koje su i za nekoliko hiljada procenata niže od cijena na tržištu.

Na opisani način Podnosilac inicijative smatra kako Goodwill Corporation ima za cilj da naruši konkurenciju i stvori monopolističku poziciju.

Uvidom u sadržaj dostavljene dokumentacije, te raspoloživih podataka i informacija, Agencija je utvrdila kako u konkretnom slučaju nije riječ o narušavanju tržišne konkurencije u smislu odredbi Zakona o zaštiti konkurencije, već se predmetna inicijativa odnosi na primjenu odredaba Zakona o javnim nabavkama („Službeni list Crne Gore”, br. 042/11, 057/14, 028/15 i 042/17). Tako je u smislu odredbi člana 6 Zakona o javnim nabavkama utvrđeno da su naručiocu neminovno dužni da poštuju načelo obezbjeđivanja konkurencije. Pravna zaštita učesnika u postupku javne nabavke i javnog interesa, u svim fazama postupka javne nabavke, osigurana je pred Državnom komisijom za kontrolu postupaka javnih nabavki.

Pitanje nabavke uslužne djelatnosti kroz postupak podnošenja - Zahtjev za dostavljanje ponuda za nabavke male vrijednosti za usluge pranja putničkih automobila, kod naručioca Skupštine Crne Gore, ne predstavljaju osnov za pokretanje postupka ispitivanja tržišta javnih nabavki na relevantnom tržištu pružanja usluge pranja putničkih automobila na geografskom tržištu Crne Gore, za utvrđivanje predatorskih cijena, jer Goodwill Corporation nije učesnik na tržištu koji ima dominantni položaj na navedenom relevantnom tržištu. S obzirom da nijesu kumulativno ispunjene zakonom propisane pretpostavke za utvrđivanje dominantnog položaja učesnika na tržištu Goodwill Corporation, utvrđeno je da u konkretnom predmetu, nema osnova za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

3. Agenciji za zaštitu konkurencije dostavljena je Inicijativa za utvrđivanje povrede konkurencije u smislu čl. 7, stav 1 tačka 2 Zakona o zaštiti konkurencije, od strane Morić Jovana, Boka Adriatic Ltd., koji je istu podnio u ime 7 (sedam) vlasnika turističkih čamaca registrovanih u privredne svrhe, za pokretanje postupka ispitivanja povrede konkurencije davanjem koncesije privrednom subjektu „Luka Kotor“ akcionarsko društvo za usluge u međunarodnom pomorskom saobraćaju – Kotor.

Podnosioci inicijative, u bitnome, navode kako Luka Kotor, u procesu dobijanja prvenstvene koncesije na korišćenje tog lučkog područja, pored uobičajenih lučkih usluga koje pružaju lučki operatori u lukama u okruženju traži i koncesiju za uslugu transfera putnika tender čamcima na relaciji plovni objekat – operativna obala i obratno. Vezano na navedeno, Podnosioci inicijative navode kako predmetnu uslugu pružaju za to registrovana pravna lica, vlasnici turističkih čamaca registrovani u privredne svrhe, nekad preko pomorskih agencija koje zastupaju brod, a nekad preko turoperatora koji organiziraju turističke autobuse. Takođe, dodaju kako Luka Kotor nikada nije pružala predmetnu uslugu, te kako ista ne posjeduje svoje čamce registrovane za prevoz putnika. Na opisani način Podnosioci inicijative smatraju kako

se dodjeljivanjem predmetne koncesije vrši povreda Zakona o zaštiti konkurencije u smislu zloupotrebe dominantnog položaja i koncentracije kojima se sprječava, ograničava ili narušava konkurencija ili slobodan razvoj otvorene tržišne ekonomije.

Agencija je, shodno priloženoj dokumentaciji i podacima te ostalim raspoloživim informacijama, sprovela analizu koja se tiče problematike predmetne stvari, a koja se svodi na pitanje dodjele koncesije Luki Kotor za obavljanje djelatnosti usluge transfera putnika, kojom djelatnošću su se do dodjeljivanja predmetne koncesije bavili ostali preduzetnici odnosno pravna lica. U konkretnom slučaju radi se o redovnoj djelatnosti tj. o tržištu pružanja usluga transfera putnika tender čamcima na relaciji plovni objekat – operativna obala i obratno (Tržište pružanja usluga transfera putnika) koja se obavlja, odnosno pruža kao usluga u skladu sa posebnim zakonom i propisima donešenim na temelju tog zakona. Shodno navedenom, s obzirom na propisanu zakonodavnu proceduru sprovođenja postupka davanja koncesije za obavljanje djelatnosti pružanja lučkih usluga, a u koje spada i pružanje usluge transfera putnika, Agencija je cijeneći sadržaj podnijete inicijative, utvrdila da ne postoje uslovi za pokretanje postupka utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja protiv Luke Kotor u smislu člana 15. Zakona, kao ni za utvrđivanje zabranjenih sporazuma u smislu člana 8. Zakona.

Međutim, Agencija, u okviru svojih ovlaštenja iz čl. 19 Zakona o zaštiti konkurencije, sprovodi aktivnosti o značaju zaštite konkurencije, u cilju efikasnijeg sprovođenja zakona, ujednačavanje prakse u postupanju i podizanju stepena predvidivosti u radu. U tom smislu, Agencija je izdala stručno mišljenje u vidu Obavještenja (*Competition advocacy*), koje je upućeno Ministarstvu saobraćaja i pomorstva i Lučkoj upravi. Navedenim obavještenjima, između ostalog, Agencija upućuje da se na adekvatan način utvrde uslovi na predmetnom tržištu pružanja usluga transfera putnika, kojim će se omogućiti stvaranje efikasne konkurencije i u konačnom omogućiti svim učesnicima na predmetnom tržištu ravnopravan položaj i pod jednakim uslovima.

4. Agenciji za zaštitu konkurencije od strane Žitoprodukt doo Pljevlja sa (u daljem tekstu: „Žitoprodukt“ ili „Podnosilac inicijative“), podnešena je Inicijativa za ispitivanje povrede konkurencije, protiv Društva sa ograničenom odgovornošću Čistoća Pljevlja (u daljem tekstu: „Čistoća Pljevlja“), u vezi sa postupanjem preduzeća Čistoća Pljevlja, zbog nerealnog i nezakonitog obračuna usluga odvoza smeća na teritoriji Opštine Pljevlja.

U predmetnoj inicijativi Žitoprodukt u bitnome se navodi kako mu privredni subjekat Čistoća Pljevlja, osnovan od strane Opštine Pljevlja, nerealno i nezakonito obračunava usluge odvoza smeća. Kako dalje navodi Podnosilac inicijative, nakon donošenja Odluke od strane Skupštine Opštine Pljevlja, kojom je propisano da se privrednim društvima koja koriste otvoreni prostor obračun umanjuje za 70%, a za korišćenje zatvorenog poslovnog prostora obračun se umanjuje za 60%. Žitoprodukt navodi, kako je na taj način i vršen obračun od strane Čistoća Pljevlja u jednom periodu jer je

u obračun bio sadržan iznos koji se odnosio na poljoprivredno zemljište koje nije u funkciji obavljanja djelatnosti. Iako se Odluka SO Pljevlja kao ni cjenovnik nijesu mijenjali, a isto tako ni površina sa koje se odvozi smeće, Čistoća Pljevlja je počela obračunavati površine i ispostavljati račune za svaki objekat posebno, tako da su mjesečni računi mnogo veći u odnosu na raniji period.

Podnosilac inicijative dalje navodi, kako je 2016. godine donijet novi Zakon o komunalnim djelatnostima, po čemu je Čistoća Pljevlja bila u obavezi da uskladi cijene ovih usluga za pravna i fizička lica, što nije učinjeno zbog čega trpi ogromnu štetu. Podnosilac inicijative zaključuje kako su cijene za odvoz smeća, potpuno neosnovano, u Pljevljima 2-3 puta veće nego u svim ostalim gradovima u Crnoj Gori.

Agencija je, shodno priloženoj dokumentaciji i podacima te ostalim raspoloživim informacijama, sprovela istraživanje koje se tiče problematike predmetne upravne stvari, a koja se svodi na ispitivanje osnovanosti nerealnog i nezakonitog obračuna usluga odvoza smeća od strane Čistoća Pljevlja u cilju utvrđivanja moguće zloupotrebe dominantnog položaja. Agencija je analizirala cijenu usluge odvoženja i deponovanja komunalnog otpada u ostalim gradovima na sjeveru Crne Gore. Utvrđeno je da je usklađivanje sa odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima u isključivoj nadležnosti resornog ministarstva, u konkretnom slučaju Ministarstva održivog razvoja i turizma Crne Gore, te Agencija na osnovu raspoloživih podataka nije utvrdila elemente radnje zloupotrebe dominantnog položaja nametanjem prekomjerno visokih cijena, kao ni osnovanu sumnju o sprječavanju, narušavanju ili ograničavanju konkurencije na tržištu, u smislu pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

5. Društvo za telekomunikacije Mtel d.o.o. (u daljem tekstu: „Mtel“ ili „Podnosilac inicijative“) podnijelo je Agenciji za zaštitu konkurencije, Inicijativu za ispitivanje povrede konkurencije, te opisao relevantno tržište i radnje, činjenice i postupanja koje po razumijevanju Podnosioca inicijative mogu predstavljati radnju povrede konkurencije, u smislu čl. 15 Zakona o zaštiti konkurencije, a u vezi sa postupanjem preduzeća Telemach d.o.o., Podgorica, (u daljem tekstu: „Telemach“) i sa njim povezanim društvima, na maloprodajnom i veleprodajnom tržištu audiovizuelnih medijskih usluga, odnosno tržištu distribucije sprotskih kanala, čime kako je navedeno vrši zloupotrebu dominantnog položaja na teritoriji Crne Gore.

Podnosilac inicijative navodi da se od aprila 2015. godine bezuspješno obraćao Telemach-u, odnosno sa njim povezanim pravnom licem »United Media« doo Beograd, zahtjevom za dostavljanje ponude za TV kanale Sport Klub za koje imaju ekskluzivno pravo distribucije za teritoriju Crne Gore. Navedena privredna društva, na različite načine - slanjem nepreciznih i nejasnih zahtjeva, odugovlačenjem pregovora su izbjegavali slanje ponude i u konačnom zaključenje ugovora o distribuciji tv kanala Sport Klub. U dostavljenoj Inicijativi Mtel navodi da je od početka vođenja pregovora iskazao potpunu spremnost za saradnju, te ispunio sve tehničke, pravne i finansijske

uslove za zaključenje ugovora o distribuciji tv kanala Sport Klub, a istovremeno svu zahtijevanu dokumentaciju i odgovore poslao u traženoj formi, te smatra da su pregovori sa suprotne strane vođeni od samog početka bez namjere da se u konačnom zaključi ugovor o distribuciji tv kanala Sport Klub, a što potvrđuje činjenica da Mtel nikada nije dobio zvaničnu ponudu za distribuciju navedenih tv kanala Sport Klub.

Agencija je izvršila uvid u dostavljenu dokumentaciju, podatke i izjašnjenja, te cijenila navode u predmetnom slučaju Mtel-a, koji smatra da Telemach odugovlačenjem u pregovorima za sklapanje ugovora o reemitovanju Sport Klub kanala, zloupotrebljava dominantan položaj na tržištu distribucije sportskih televizijskih kanala. Utvrđeno je da kod ocjene zloupotrebe dominantnog položaja odbijanjem snabdijevanja, nije dovoljno utvrditi samo dominantni položaj, već se odbijanje snabdijevanja mora odnositi i na nužno sredstvo (*eng. essential facility*) za efikasnu konkurenciju na nizvodnom tržištu. Sredstvo je nužno kada nema aktuelnih ili potencijalnih supstituta na koje se konkurenti na nizvodnom tržištu mogu osloniti kako bi, pa makar i u dugom vremenskom periodu, otklonili negativne posljedice odbijanja snabdijevanja. Na tržištu distribucije premium sportskih Pay-TV kanala na teritoriji Crne Gore, takmiče se Sport Klub kanali i Arena Sport kanali. Iz navedenog proizlazi kako bi se Sport Klub kanali vrlo teško mogli smatrati nužnim sredstvom za efikasno konkurisanje na tržištu pružanja Pay-TV usluge na teritoriji Crne Gore u segmentu premium sportskih Pay-TV kanala. Naime, na osnovu dostavljene dokumentacije Agenciji i javno dostupnih podataka je utvrđeno kako je sadržaj Arena Sporta vrlo atraktivan, te u nekim segmentima čak i atraktivniji od Sport Kluba, posebno u pogledu UEFINIH takmičenja kao što su Liga šampiona i Liga Evrope.

Taj je sadržaj prepoznat kao izuzetno atraktivan i u nizu odluka Evropske komisije koje su se ticale horizontalnih sporazuma⁵ i ocjene koncentracija⁶. Takve okolnosti, isključuju mogućnost karakterizacije Sport Klub kanala kao nužnog sredstva za efikasno uspostavljanje konkurencije na tržištu pružanja Pay-TV usluge na teritoriji Crne Gore u segmentu premium sportskih Pay-TV kanala, što bi bio preduslov za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja odbijanjem snabdijevanja. Takav oblik postupanja u pravu konkurencije potpadao bi pod zloupotrebu dominantnog položaja, iz razloga odbijanja saradnje (*eng. refusal to deal*). Kod takvog oblika zloupotrebe, karakteristični problemi u smislu pravila zaštite konkurencije javljaju se kada je privredno društvo koje odbija snabdijevanje na nizvodnom tržištu sa kupcem.

Međutim, preduslov izvršenja radnje zloupotrebe dominantnog položaja jeste postojanje dominantnog položaja. U konkretnom slučaju je posmatrana pozicija Telemacha (odnosno njegovog povezanog lica) na relevantnom tržištu distribucije

⁵ Case COMP/C.2-37.398 - Joint selling of the commercial rights of the UEFA Champions League (23.7.2003.), paragrafi 77.-79.

⁶ Case M.7000 - Liberty Global/Ziggo (30.5.2018.), paragraf 29.

Pay-TV kanala na teritoriji Crne Gore, dok su efekti moguće zloupotrebe posmatrani na nizvodnom tržištu pružanja Pay-TV usluge na teritoriji Crne Gore.

Prilikom ocjene ovakvih slučajeva Evropska komisija radi dodatnu segmentaciju na osnovu prirode TV sadržaja koji se distribuira, pri čemu na nivou distribucije Pay-TV kanala razlikuju osnovni Pay-TV kanali i *premium Pay-TV kanali*⁷. Premium Pay-TV kanali dalje se segmentiraju na premium filmske Pay-TV kanale i *premium sportske Pay-TV kanale*⁸. Kako bi Agencija utvrdila tržišnu snagu, odnosno tržišna učešća Telemacha i Mtel-a na relevantnom tržištu, zatražila je podatke od Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, za 2019. godinu, te je na osnovu istih utvrdila je broj korisnika koji prate Arena sport kanale (koji je zastupljen u programskoj šemi kod Mtela i Crnogorskog Telekoma) znatno veći od broja korisnika Pay-TV kanala na teritoriji Crne Gore, koji prate Sport Klub kanale. Preciznije, vidljivo je da se tržišno učešće Mtela od 2015. godine pa do 2019. godine značajno povećalo, što ukazuje da bez obzira što u svojoj ponudi ne posjeduje Sport klub kanale, isto ne sprječava učesnika da se dalje razvija na tržištu. Shodno tome, Agencija je utvrdila da na osnovu dostavljenih podataka i informacija nema elemenata za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

6. Društvo za telekomunikacije Mtel d.o.o (u daljem tekstu: „Mtel“ ili „Podnosilac inicijative“), podnijelo je Agenciji za zaštitu konkurencije, Inicijativu za ispitivanje povrede konkurencije, iz čl. 15 Zakona o zaštiti konkurencije, te opisao relevantno tržište i radnje, činjenice i postupanja koje po razumijevanju Podnosioca inicijative mogu predstavljati radnju povrede konkurencije, a u vezi sa postupanjem preduzeća za informisanje i marketing Nova M d.o.o., Podgorica (u daljem tekstu: „Nova M“), na tržištu distribucije TV kanala, čime, kako je navedeno vrši zloupotrebu dominantnog položaja na teritoriji Crne Gore.

Podnosilac inicijative navodi da je nacionalni komercijalni emiter Nova M ponudio značajno nepovoljnije komercijalne uslove za emitovanje TV kanala Nova M na teritoriji Crne Gore, kao i da je dat nerazumno kratak i ultimativan rok za odgovor na novu ponudu. Budući da se radi o nerazumnim i krajnje ekonomski neisplativim uslovima reemitovanja navedenog TV kanala, Mtel navodi da je prinuđen da odbije predmetnu ponudu i da iz svoje komercijalne ponude isključi TV kanal Nova M čime će preko 70.000 korisnika Mtel-a ostati bez mogućnosti praćenja fudbalske reprezentacije Crne Gore, imajući u vidu da je kanal Nova M dobio pravo prenosa utakmica nacionalne reprezentacije. Članom 66 stav 2 Zakona o elektronskim medijima propisano je da: „Emiter ne može ostvariti isključivo pravo prenosa događaja od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori ukoliko ne može obezbijediti mogućnost praćenja takvog događaja putem direktnog prenosa ili odloženog prenosa na televizijskom programu sa slobodnim pristupom za najmanje 60% stanovništva u

⁷ Case M.7194 - Liberty Global/Corelio/W&W/De Vijver Media (24.2.2015.), paragrafi 86.-101.

⁸ Case M.7000 - Liberty Global/Ziggo (30.5.2018.), paragrafi 111.-115.

Crnoj Gori ili je za praćenje tog programa potrebno dodatno plaćanje“. Navedeno je, da je članom 2 stav 1 tačka 6 Odluke o listi događaja od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori („Sl. list CG“ br. 11/12) propisano da sve utakmice crnogorske (seniorske muške) fudbalske reprezentacije predstavljaju događaj koji je od posebnog značaja za javnost i koji je u skladu sa njenim nacionalnim zakonodavstvom određen za emitovanje u cjelini direktnim prenosom na televiziji slobodnog pristupa.

Agencija je izvršila uvid u dostavljenu dokumentaciju, podatke i izjašnjenja, te utvrdila da prema informacijama dostavljenim od strane AEM⁹-a, TV kanal Nova M se emituje putem radiodifuznih frekvencija multipleksa prve DBV-TV2 mreže sa nacionalnom pokrivenošću MUX1, samim tim ima i pokrivenost stanovništva na teritoriji Crne Gore programom u iznosu od 95,88%, tako da je kanal dostupan svim krajnjim korisnicima putem free-to-air tehnologije.

U odnosu na položaj Nove M, iz dostavljene dokumentacije i javno dostupnih podataka, a s obzirom na karakteristike relevantnog tržišta u konkretnom slučaju, proizlazi da kanal Nova M nema takvu tržišnu snagu koja bi ukazivala na zaključak da bi se nacionalni komercijalni emiter Nova M nalazio u dominantnom položaju na teritoriji Crne Gore, na osnovu čega je Agencija utvrdila da ne postoji osnovana sumnja za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

Naime, kanali koji spadaju u isti segment i koji predstavljaju jednake konkurente Nova M su sljedeće TV stanice: RT CG1, RT CG 2, TV Vijesti, TV Prva i TV Pink M. Uzevši navedene podatke u obzir, nesporno je kako je Nova M izložena konkurenciji, te se ne može u značajnoj mjeri ponašati nezavisno od svojih konkurenata.

Dakle, TV kanal Nova M je dostupna krajnjim korisnicima putem free-to-air tehnologije, što dovodi u pitanje tezu o nedostupnosti navedenog kanala širokom broju pretplatnika. U kontekstu tzv. „konstruktivnog odbijanja poslovanja“ (eng. constructive refusal to deal) na što implicira podnosilac inicijative, kanal Nova M morao bi biti neophodan sadržaj za efikasno uspostavljanje konkurencije na nizvodnom tržištu. Međutim, kanal Nova M, koji spada u segment ostalih programa, u skladu sa evropskom praksom ne može se smatrati must-have sadržaj za efikasno uspostavljanje konkurencije na nizvodnom tržištu.

7. Crnogorski Telekom A.D (u daljem tekstu: „Crnogorski Telekom“ ili „Podnosilac inicijative“), podnio je Agenciji za zaštitu konkurencije Inicijativu za ispitivanje povrede konkurencije, na osnovu čl. 15 Zakona o zaštiti konkurencije, te opisao relevantno tržište i radnje, činjenice i postupanja koje po razumijevanju Podnosioca inicijative mogu predstavljati radnju povrede konkurencije, a u vezi sa postupanjem preduzeća za informisanje i marketing „Nova M“ d.o.o., Podgorica, (u daljem tekstu: „Nova M“),

---

⁹ Agencija za elektronske medije

na tržištu distribucije TV kanala, čime, kako je navedeno vrši zloupotrebu dominantnog položaja na teritoriji Crne Gore.

Podnosilac inicijative navodi da je od strane nacionalnog komercijalnog emitera Nova M, primio dopis sa sadržanom ponudom za promjenu uslova dotadašnje poslovne saradnje, te zahtjevom da se kanal TV Nova M ukloni sa platforme Crnogorskog Telekom, ukoliko se data ponuda ne prihvati. Navedeni ultimativni dopis je sadržao rok za izjašnjenje od dva dana, te predlog ugovora, bez mogućnosti bilo kakvih izmjena sa strane onog kojem je ponuda upućena. Navedeno, je opredijelilo Crnogorski Telekom da odbije ponudu Nove M i saglasno dostavljenom ultimatumu isključi TV Nova M sa svoje platforme. Međutim, Nova M pored ostalih sadržaja koje emituje je i ekskluzivni emiter utakmica kvalifikacija za Evropsko prvenstvo u fudbalu u kojima učestvuje i crnogorska reprezentacija. Odlukom o listi događaja od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori Savjeta Agencije za elektronske medije ("Službeni list Crne Gore", br. 011/12 od 22.02.2012), sve utakmice crnogorske (seniorske muške) fudbalske reprezentacije, kod kuće i u gostima, utvrđene su za događaje od posebnog značaja za domaću javnost. Uklanjanjem TV kanala Nova M sa platforme Crnogorskog Telekom (kao i sa platforme Mtel-a), ovaj sadržaj neće biti u prilici da prati više od 60% crnogorskih građana, te će se njegova posebnost ogledati u nedostupnosti za ogroman broj onih kojima je namijenjen.

Podnosilac inicijative navodi da ovakvim postupanjem Nova M zloupotrebljava dominantan položaj na tržištu ovog ekskluzivnog sportskog sadržaja na način što nameće neopravdano visoku cijenu za isti, ograničava tržište a posebno tehnički razvoj na štetu potrošača budući da se gledaoci primoravaju da koriste tzv. free to air tehnologiju pristupa televizijskim programima koja umnogome tehnički zaostaje za savremenim tehnologijama pristupa televizijskim programima (AVM sadržajima) kao što su IPTV i KDS, te primjenom različitih uslova stavlja određene učesnike na tržištu u konkurentno nepovoljniji položaj budući da će ovaj sadržaj biti dostupan na platformi Telemach-a (vlasničkom strukturom povezanog lica sa Nova M).

Agencija je izvršila uvid u dostavljenu dokumentaciju, podatke i izjašnjenja te utvrdila da prema informacijama dostavljenim od strane AEM-a, emiter televizijskog programa TV Nova M ostvaruje pravo pristupa prvom nacionalnom multipleksu MUX 1, i ima pokrivenost stanovništva na teritoriji Crne Gore programom od 95,88%, tako da je kanal dostupan svim krajnjim korisnicima putem free-to-air tehnologije, te da Nova M ne krši odredbe iz člana 15 Zakona, kako u inicijativi ukazuje Crnogorski Telekom.

U odnosu na položaj Nove M, iz dostavljene dokumentacije i javno dostupnih podataka, a s obzirom na karakteristike relevantnog tržišta u konkretnom slučaju, proizlazi da kanal Nova M nema takvu tržišnu snagu koja bi ukazivala na zaključak da bi se nacionalni komercijalni emiter Nova M nalazio u dominantnom položaju na teritoriji Crne Gore, što je preduslov izvršenju zloupotrebe dominantnog položaja, te nema osnova za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

8. Agenciji za zaštitu konkurencije, od strane anonimnog podnosioca, podnijeta je Inicijativa, u kojoj podnosilac navodi da je prilikom namjere podizanja penzionerskog kredita, kod Societe Generale Montenegro banke bio uslovljen da u slučaju uzimanja kredita mora biti osiguran kod Lovćen osiguranja. Ista situacija se kako navodi ponovila kada se interesovao za podizanje pomenutog kredita kod Erste banke, NLB Montenegro i Addiko banke.

Postupajući po predmetnoj inicijativi Agencija se zahtjevima za izjašnjenje i dostavu podataka, obratila bankama koje posluju na teritoriji Crne Gore i to: CKB, Erste banka, Societe Generale Montenegro banka, Addiko banka, Prva banka, Komercijalna banka AD, Zapad banka, Ziraat banka, NLB Montenegro banka, Nova banka, Hipotekarna banka, Universal Capital Bank i Lovćen banka. Na osnovu dostavljenih podataka, zaključeno je da većina banaka ima u ponudi određenu vrstu kredita za penzionere. Takav se kredit u zavisnosti od banke razlikuje po načinima osiguranja, a pojedine banke u zavisnosti od iznosa kredita izdaju kredit klijentima i bez sredstava osiguranja. Najčešći oblik osiguranja kredita jeste polisa životnog osiguranja. Prilikom ugovaranja polise životnog osiguranja, pojedine banke prepuštaju klijentu samostalno sklapanje ugovora o životnom osiguranju kod osiguravajuće kuće po vlastitom izboru, dok neke banke nastoje olakšati postupak izdavanja kredita, pa prema klijentima nastupaju kao zastupnici pojedinih osiguravajućih kuća (ugovori o zastupanju u osiguranju), te na taj način klijent prilikom izdavanja kredita ima mogućnost da sve potrebne korake obavi na jednom mjestu.

Iz navedenog je utvrđeno da penzioneri imaju mogućnost različitih opcija, odnosno da postoje četiri banke koje im nude uslugu izdavanja kredita u kojoj je polisa životnog osiguranja integrirana u samu uslugu, dok sa druge strane postoje dodatno banke koje prepuštaju na volju kod koga će se isti životno osigurati, što je prepušteno na izbor samog korisnika penzionerskog kredita uz različiti ukupni trošak i različite manipulativne troškove.

Shodno navedenom, Agencija je cijeneći navode inicijative kao i prikupljene podatke utvrdila da ne postoji osnovana sumnja za pokretanje postupka po službenoj dužnosti za utvrđivanje povrede konkurencije, a koji bi bili relevantni s aspekta propisa o zaštiti konkurencije.

9. Demetra Tours doo (u daljem tekstu: "Demetra tours" ili „Podnosilac inicijative“), preko punomoćnika advokata Vanje Mugoše iz advokatske kancelarije Jovović, Mugoša & Vuković, podnio je Agenciji za zaštitu konkurencije, Inicijativu za ispitivanje povrede konkurencije, zbog kako je navedeno, povrede konkurencije iz čl. 8 Zakona o zaštiti konkurencije, te opisao relevantno tržište i radnje, činjenice i postupanja koje po razumijevanju Podnosioca inicijative mogu predstavljati radnju povrede konkurencije, na tržištu javnih nabavki za usluge snabdijevanja aviokartama u avio saobraćaju.

Naime, Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: „Naručilac“) je objavila tendersku dokumentaciju za otvoreni postupak javne nabavke za nabavku usluga snabdijevanja aviokartama u avio saobraćaju. Privredno društvo „Demetra Tours“ d.o.o. je podnijelo ponudu u navedenom postupku javne nabavke. Naručilac je donio Odluku o izboru najpovoljnije ponude, kojom je ponuda ponuđača Ayli Planet d.o.o., ocijenjena kao ispravna i vrednovana kao najpovoljnija. Smatrajući da je najbolje ocijenjeni i izabrani ponuđač podnio ponudu za određene relacije avio prevoza ispod prosječne i stvarne tržišne vrijednosti, Podnosilac inicijative ukazuje na nepravilnosti koje su u konkretnom postupku javne nabavke počinili kako Naručilac, tako i ponuđač Ayli Planet d.o.o., Podnosilac inicijative je naveo da su ponude podnijete od strane ukupno šest (6) ponuđača, među kojima i Demetra Tours i izabranog ponuđača „Ayli Planet“ d.o.o.

Agencija je izvršila uvid u dostavljenu inicijativu, dokumentaciju, podatke i izjašnjenje, te utvrdila da ne postoji osnovana sumnja za pokretanje postupka po službenoj dužnosti uslijed ponude niže cijene u pojedinačnom postupku javne nabavke jednog naručioca za usluge izdavanja avio karata. Naime, komercijalna i poslovna politika učesnika na tržištu mogu imati potencijalno negativnih efekata, te rezultirati mogućom osnovanom sumnjom povrede konkurencije u slučaju da takvoj komercijalnoj politici pribjegava dominantan učesnik na tržištu u dužem vremenskom periodu. Agencija shodno čl. 19 Zakona, ima nadležnost za vođenje postupka protiv onih kompanija u dominantnom položaju na tržištu koji bi utvrdili izrazito nisku cijenu, *predatory pricing*, za određeni proizvod/uslugu u primjeni duži vremenski period bez ekonomski opravdanih razloga, osim sa isključivim ciljem izbacivanja postojećih konkurenata sa tržišta i/ili odvratanja potencijalnih konkurenata od ulaska na tržište. Međutim, u slučajevima kada ne postoji dominantan učesnik na tržištu, kao što je u konkretnom slučaju, a koji je preduslov za utvrđivanje radnje zloupotrebe dominantnog položaja učesnika na tržištu, ista radnja može predstavljati nelojalnu konkurenciju koja nije u nadležnosti Agencije, već odgovarajućih inspeksijskih organa. Pored navedenog, konstatovano je da Agencija nema nadležnost u smislu vođenja postupka u slučaju primjene damping cijena od strane bilo kog učesnika na tržištu, prvenstveno iz razloga što cilj Zakona o zaštiti konkurencije i povjerenih poslova Agencije nije zaštita pojedinačnih konkurenata i njihovog poslovanja na tržištu, već zaštita konkurencije na tržištu i obezbjeđivanja uslova za postojanje iste.

- ***Inicijative za koje je postupak ispitivanja u toku do kraja 2019. godine, a koje su podnijete u toku izvještajne godine:***

1. Agenciji za zaštitu konkurencije dostavljena je Inicijativa za utvrđivanje povrede konkurencije na tržištu pružanja usluga održavanja stambenih zgrada na teritoriji opštine Pljevlja, od strane pravnog lica koji je zahtijevao anonimnost, protiv Opštine Pljevlja, Sekretarijat za stambeno komunalne poslove, saobraćaj i vode, sa sjedištem na adresi Kralja Petra br.36, Pljevlja. U Inicijativi se navodi da je došlo do povrede

konkurencije na navedenom tržištu, u smislu čl. 7, stav 1 tačka 2 Zakona o zaštiti konkurencije (»Sl.list CG«, br. 44/12, 13/18).

Podnosilac inicijative, u bitnome, navodi kako je Opština Pljevlja osnivač Agencije za stambeno poslovni fond d.o.o. Pljevlja koja vrši poslove održavanja stambenih zgrada na navedenom tržištu Opštine Pljevlja. Podnosilac inicijative dalje objašnjava kako je, u skladu sa članom 22. Zakona o održavanju stambenih zgrada („SL CG“, br. 41/16) tražio od navedene opštine da ovo pravno lice imenuje za poslove privremenog upravnika u stambenim zgradama, ali je isti dobio usmeni odgovor da oni isključivo imenuju svoju agenciju za navedene poslove. Opština Pljevlja vrši sufinansiranje stambenih zgrada u iznosu od 60% vrijednosti radova za radove postavke termo fasade i prekrivanja krova zgrade, a uslovi za dobijanje tog sufinansiranja su da zgrada ima ugovor sa Agencijom za stambeno poslovni fond d.o.o. Pljevlja. Shodno navedenom, Podnosilac inicijative smatra kako Opština Pljevlja narušava tržišnu konkurenciju, jer je na opisani način isključena konkurencija, te da su oštećene stambene zgrade jer nemaju mogućnost izbora izvođača radova niti mogu uticati na cijenu izvedenih radova koja nekada prelazi tržišnu vrijednost i za 200%. Postupajući po predmetnoj inicijativi Agencija se zahtjevima za izjašnjenje i dostavu podataka, obratila Opštini Pljevlja, Sekretarijatu za stambeno komunalne poslove, puteve i vode, Agenciji za stambeno poslovni fond doo Pljevlja, drugim pružaocima usluga održavanja stambenih zgrada i zajedničkih djelova stambenih zgrada, upravicima zgrada na teritoriji opštine Pljevlja, a u cilju utvrđivanja načina funkcionisanja uslova konkurencije na navedenom tržištu. Postupak za izjašnjenje po predmetnoj inicijativi pred Agencijom je u toku.

2. Agenciji za zaštitu konkurencije dostavljena je *Inicijativa za ispitivanje zakonitosti tendera za nabavku opreme za akvarijum Instituta za biologiju mora u okviru projekta MIDAS*. Inicijativa je u više navrata dopunjena na zahtjev Agencije. U podnešenoj inicijativi, u bitnome se navodi da je na sajtu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, objavljen tender *Oglas za nabavku opreme za akvarijum u okviru Instituta za biologiju mora*, te da je navedeni Oglas zaključen dana, 14. juna 2019. godine, a predmetna nabavka ugovorena sa PANAQUE – SRL (Italija). Podnosilac inicijative navodi da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja objavljuje tendere na engleskom jeziku, te da ih i Ministarstvo finansija tehnički realizuje, takođe na engleskom jeziku. Isto tako, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (Tenderi MIDAS) objavljuje isključivo na engleskom jeziku. Podnosilac inicijative dalje navodi da samim nazivom predmetnog Oglasa se stvara slika o manjoj vrijednosti tj. privlačnosti navedenog tendera, s obzirom da se ne radi o nabavci opreme za akvarijum, već o nabavci akvarijuma sa pripadajućom opremom. Podnosilac inicijative zahtijeva da se ispita dokumentacija prezentovana u okviru tenderskog postupka, te da je Institut za biologiju mora u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja izbjegao da predmetni tender učini javnim. Takođe, Podnosilac inicijative smatra da je firma Al Punto Natura Desing - Beograd, oštećena u smislu neprijavlivanja na predmetni Oglas. Postupak za izjašnjenje po podnijetoj inicijativi je pred Agencijom u toku.

8. SEKTORSKE ANALIZE

Agencija, u okviru svojih nadležnosti, može izvršiti analizu stanja konkurencije u određenoj grani privrede ili analizirati određene kategorije sporazuma u pojedinim sektorima privrede, odnosno sprovoditi sektorske analize, u slučaju kada kretanje cijena ili druge okolnosti ukazuju na mogućnost sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja konkurencije.

Agencija analizira uslove konkurencije prilikom odlučivanja u svakom pojedinačnom slučaju ispitivanja povrede konkurencije po službenoj dužnosti, odnosno izuzeća od zabrane, kao i u postupku odobravanja koncentracija. Istovremeno, Agencija može u svakom slučaju postojanja indicije da određena tržišna kretanja ili ponašanja učesnika na tržištu upućuju na potencijalnu povredu konkurencije ili drugačije neuobičajenu distorziju tržišta u pogledu cijene, uslova kupovine ili nabavke i sl., **pokrenuti postupak sektorske analize.**

Istraživanja tržišta sprovode se u cilju boljeg razumijevanja pojedinih sektora, odnosno relevantnih tržišta, dubinskih analiza tržišta ili pojedine prakse na tržištu, i to prije svega na tržištima koja ukazuju na slabosti njegovog funkcionisanja. Iste slabosti mogu biti posljedica postupanja učesnika na tržištu, strukture pojedinog tržišta, ponašanja i navike potrošača ili drugih postupanja koja mogu negativno uticati na krajnje potrošače. Sektorska istraživanja sprovode se na tržištima na kojima se, kroz davanje mišljenja i preporuka, može znatno povećati konkurentsko okruženje, te u vezi sa tim povećati korist koju tržišna konkurencija donosi krajnjim potrošačima. Takva istraživanja često **otkriju i nepravilnosti na tržištu koja su suprotna propisima o zaštiti konkurencije te istovremeno predstavljaju i osnov za pokretanje postupaka.**

Istovremeno, sektorska istraživanja su često **osnova za mišljenja i preporuke koje Agencija dostavlja nadležnim državnim institucijama, jedinicama lokalne uprave,** a u cilju otklanjanja prepreka pristupa tržištu, dok se objavom rezultata takvih istraživanja, posebno sprovođenjem mjera sadržanih u mišljenjima i preporukama, istovremeno jača svijest zaštite konkurencije.

Priprema ekonomskih analiza s tim u vezi, **zahtijeva i značajne materijalne resurse** o čemu svjedoče iskustva i obimnost analiza koje sprovodi Evropska komisija i zemlje sa dužom tradicijom. Takva istraživanja imaju svoju vrijednost kako za one koji obavljaju ili žele obavljati određene djelatnosti, tako i za relevantne državne institucije koje predlažu zakonske modele uređenja tih djelatnosti, s obzirom da upućuju na razloge koji dovode do pasiviziranja tržišta na štetu krajnjih korisnika i potrošača. Ona **doprinose razvoju kulture tržišne konkurencije,** s obzirom da organi državne vlasti, preduzetnici i korisnici usluga imaju uvid u tržišne aspekte obavljanja pojedinih djelatnosti i mogućnosti njihovog redefinisiranja na tržišnim osnovama.

Za pripremu ekonomskih analiza neohodni su i značajni materijalni resursi, imajući u vidu da uključuju angažovanje kvalifikovanog kadra i korišćenje sofisticiranih metoda i softvera.

Agencija je u izvještajnom periodu sprovodila istraživanja tržišta u cilju boljeg razumijevanja pojedinih sektora, odnosno relevantnih tržišta, dubinskih analiza tržišta ili pojedine prakse na tržištu, i to prije svega na tržištima koja ukazuju na slabosti njegovog funkcionisanja.

Imajući u vidu predmetne aktivnosti tokom izvještajnog perioda, ukazujemo da je Agencija sprovodila analize na sledećim tržištima:

- **Postprodajnih usluga, obuhvatajući garanciju, servisne usluge, promet i korišćenje rezervnih djelova za motorna vozila;**
- **Prodaje elektronskih uređaja na teritoriji Crne Gore;**
- **Komunalnih usluga na teritoriji Crne Gore - odvoz i deponovanje komunalnog otpada na teritoriji opštine Pljevlja;**
- **Bakanrskih usluga - kredita gotovinski (nenamjenski).**

➤ **Implementacija**

U okviru svojih nadležnosti, Agencija prati i analizira uslove konkurencije na tržištu i tržištima pojedinih privrednih sektora, sa ciljem utvrđivanja načina funkcionisanja tržišta na kojem se djelatnost obavlja, pa je u tom smislu, u izvještajnom periodu, u skladu sa ovlašćenjima definisanim Zakonom, analizirala uslove konkurencije na sljedećim tržištima:

- **Tržište postprodajnih usluga, obuhvatajući garanciju, servisne usluge, promet i korišćenje rezervnih djelova za motorna vozila**

Agencija je u izvještajnom periodu vršila analizu uslova konkurencije na **tržištu postprodajnih usluga, obuhvatajući garanciju, servisne usluge, promet i korišćenje rezervnih djelova za motorna vozila**, na relevantnom geografskom tržištu Crne Gore za period 2014-2019.godine. Predmetna analiza je izrazito kompleksna između ostalog i zbog velikog broja učesnika na relevantnom tržištu, kao i zbog specifičnosti istog. Agencija se u postupku prikupljanja podataka o predmetnoj analizi, a u cilju pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja obratila relevantnim državnim institucijama, kao i mnogim privrednim subjektima. Agencija je sprovodila ispitivanje na osnovu prikupljenih podataka i drugih relevantnih informacija, **prilikom čega su**

uočene određene nepravilnosti. Rad na predmetnoj analizi je i dalje u toku. Agencija će i u 2020. godini nastaviti određena ispitivanja uslova konkurencije na navedenom tržištu.

- **Tržište prodaje elektronskih uređaja na teritoriji Crne Gore**

Agencija je u toku 2018 i 2019. godine vršila **analizu uslova konkurencije na tržištu prodaje elektronskih uređaja na teritoriji Crne Gore** sa ciljem boljeg razumijevanja odnosa na relevantnom tržištu, te utvrđivanja načina funkcionisanja tržišta prodaje elektronskih uređaja na teritoriji Crne Gore.

Ispitivanje uslova konkurencije na tržištu prodaje elektronskih uređaja na teritoriji Crne Gore, je inicirano je od strane Agencije za zaštitu konkurencije, a povodom izdavanja Flajera pod nazivom Smart Magazin novogodišnje izdanje 2018/2019 od strane privrednog društva Pin Montenegro doo Podgorica, a u kojem se reklamiraju elektronski uređaji po cijenama koje su indentične za sve privredne subjekte koji su navedeni na posljednjoj stranici pomenutog Flajera. Agencija je sprovela ispitivanje tokom kojeg je prikupljala podatke od učesnika na tržištu prodaje elektronskih uređaja koji su reklamirani u Smart Magazin novogodišnje izdanje 2018/2019, kao i od većih učesnika na tržištu prodaje elektronskih uređaja na teritoriji Crne Gore, **prilikom čega su uočene određene nepravilnosti.** U tom smislu, Agencija je suzila predmetnu analizu za potrebe postupka, pa osnovni cilj analize jeste istražiti da li su privredni subjekti, koji zajednički reklamiraju proizvode u Flajeru, sklopili zabranjene akte koji za cilj ili posljedicu imaju ili mogu imati sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na relevantnom tržištu, i to: pisani ili usmeni dogovori, sporazumi, ugovori, pojedine odredbe ugovora, izričiti ili prećutni dogovori, usaglašena praksa na tržištu kojima se¹⁰:

- direktno ili indirektno određuju kupovne ili prodajne cijene ili drugi uslovi trgovine;
- utvrđuje obaveza primjene određene cijene u daljoj prodaji ili na drugi način osigurava primjena preporučene preprodajne cijene.

Takođe, u postupku analize, Agencija je ispitivala da li postoji saradnja između učesnika na tržištu bez zaključenja formalnog ili neformalnog sporazuma, koja ima za cilj usaglašavanje poslovnih aktivnosti konkurenata na relevantnom tržištu, a koja se može ostvariti neposrednim ili posrednim kontaktom između učesnika na tržištu i koja nije posljedica redovne ekonomske aktivnosti i nezavisnog poslovanja učesnika na tržištu. Analiza je rađena za interne potrebe Agencije.

---

¹⁰ Član 8 Zakona o zaštiti konkurencije („Službeni list CG“, br. 44/12 i 13/18)

- **Tržište pružanja usluga odvoženja i deponovanja komunalnog otpada na teritoriji Crne Gore - odvoz i deponovanje komunalnog otpada na teritoriji opštine Pljevlja;**

Agencija za zaštitu konkurencije je u periodu od novembra 2017 i u toku 2018. godine, u skladu sa nadležnostima iz člana 19 stav 2 tačka 1 i člana 40 Zakona o zaštiti konkurencije, sprovela ispitivanje uslova konkurencije na **tržištu pružanja usluga odvoženja i deponovanja komunalnog otpada na teritoriji Crne Gore**, i u toku 2019. godine dodatno na teritoriji opštine Pljevlja, a za potrebe podnešene inicijative za ispitivanje povrede konkurencije.

Agencija je sprovela ispitivanje tokom kojeg je prikupila podatke o tržištu pružanja usluga odvoženja i deponovanja komunalnog otpada na teritoriji Crne Gore, učesnicima na tržištu, radi utvrđivanja osnovnih karakterisika navedenog tržišta. Agencija je, takođe dala prikaz tržišta po opštinama koji obuhvata način određivanja cijena ovih usluga, te upoređivanje istih po određenim kategorijama iz cjenovnika (Fizička lica, a za pravna lica u oblastima Turizam, trgovina i ugostiteljstvo i trgovina, Kultura i obrazovanje, Zdravstvo i Zanatstvo) i po regijama (uzimaju se u obzir tri regije u Crnoj Gori: južna, centralna i sjeverna) radi preciznije uporedivosti.

U toku postupka istraživanja tržišta pružanja usluga odvoženja i deponovanja komunalnog otpada na teritoriji Crne Gore, podaci su prikupljeni od sljedećih učesnika na navedenom tržištu, odnosno ovlašćenih preduzeća iz svih opština na teritoriji Crne Gore: Andrijevica, Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Danilovgrad, Gusinje, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Petnjica, Plav, Plužine Pljevlja, Podgorica, Rožaje, Šavnik, Tivat, Ulcinj, Žabljak.

Agencija, u cilju detaljnije analize troškova koji utiču na formiranje cijena usluga odvoženja i deponovanja komunalnog otpada, zahtijevala je od komunalnih preduzeća iz određenih opština da se izjasne o načinu na koji se formira naknada za uslugu odvoženja i deponovanja komunalnog otpada, koji se parametri koriste pri formiranju cijene usluge odvoženja i deponovanja komunalnog otpada (cijena radne snage, materijalni troškovi, troškovi za održavanje deponije i drugi elementi), kao i iznose tih troškova koji su uključeni u formiranje cijene usluge odvoženja i deponovanja komunalnog otpada (precizan obračun svih troškova/parametara koji utiču na formiranje cijene ovih usluga). Međutim, kako ova preduzeća u okviru svog djelokruga poslova, osim usluga odvoženja i deponovanja komunalnog otpada, obavljaju i druge usluge, to istim otežava podjelu troškova posebno po uslugama, te nijesu imali na raspolaganju ovako raspodijeljene troškove, kako bi Agencija mogla precizno utvrditi koji dio troškova je dodijeljen za redovno obavljanje usluge odvoženja i deponovanja komunalnog otpada.

Agencija je, takođe u cilju ispitivanja obračuna usluga odvoza smeća od strane Čistoća Pljevlja na teritoriji Opštine Pljevlja, a po podnijetoj inicijativi, shodno priloženoj

dokumentaciji i podacima te ostalim raspoloživim informacijama, sprovela istraživanje koje se tiče problematike predmetne upravne stvari, a koja se svodi na ispitivanje osnovanosti nerealnog i nezakonitog obračuna usluga odvoza smeća od strane Čistoća Pljevlja.

U slučaju da Agencija ocijeni potrebnim, u narednom periodu će vršiti praćenje cijena/novih cjenovnika/usluga odvoženja i deponovanja komunalnog otpada na teritoriji Crne Gore.

- **Tržište bankarskih kredita gotovinski (nenamjenski)**

Agencija je sprovela analizu bankarskog sektora- kredita gotovinskih i refinansirajućih kredita. Za potrebe analize identifikovana su dva relevantna tržišta u okviru kreditnih proizvoda i to gotovinski (nenamjenski) krediti i refinansirajući krediti. Osnovni cilj analize bio je da procijeni veličinu i obuhvat definisanog proizvoda za definisanu grupu kupaca, identifikuje njihov značaj i procijeni značaj za korisnike, odnosno utvrdi (ne)postojanje bitne razlike u poslovnoj praksi i uslove poslovanja prodavaca predmetnog proizvoda. Agencija je sprovela navedenu analizu prvenstveno u cilju ispitivanja navoda po podnešenoj inicijativi za utvrđivanje povrede konkurencije. Predmetna analiza je rađena isključivo za interne potrebe Agencije.

9. ULOGA SUDOVA U SPROVOĐENJU ZAKONA

Postupak zaštite konkurencije je prije svega upravni postupak na planu utvrđivanja postojanja povrede konkurencije u smislu utvrđivanja zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, kao i postupci ispitivanja ispunjenosti uslova za odobrenje koncentracija učesnika na tržištu i pojedinačnih izuzeća sporazuma od zabrane.

Agencija u okviru Zakonom predviđenih ovlašćenja ima u nadležnosti pokretanje i vođenje postupaka, te donošenje rješenja u svakom pojedinačnom slučaju. Ocjena zakonitosti odluka Agencije je u nadležnosti Upravnog suda, dok je kaznena politika za povrede Zakona u isključivoj nadležnosti prekršajnih institucija.

Evropska komisija je jasnog stava da pored postojanja zakonodavnog okvira, nužna je i njegoa potpuna i efektivna implementacija na planu kažnjavanja za povrede konkurencije, što je generalno od uticaja na Poglavlje 8 u pristupnim pregovorima EU. U smislu iznijetog, uloga sudova je veoma značajna, a imajući u vidu da su na direktan način u postupku zaštite konkurencije, kao i zaštite prava učesnika na tržištu, uključene sudske institucije.

U tom smislu Agencija uvijek ističe značajnu ulogu sudskih organa u obezbjeđivanju potpune i dosljedne primjene politike konkurencije. Crna Gora, svakako poučena

iskustvom drugih zemalja, ima mogućnost i obavezu da u potpunosti uskladi praksu i rad organa uprave i sudstva u cilju obezbjeđivanja efikasnog i potpunog rješavanja predmeta. U tom pravcu, naročita pažnja bi se morala posvetiti i radu sudskih organa, sa naglaskom na dalju permanentnu edukaciju postupajućih sudija.

10. KAZNENA POLITIKA ZA POVREDE ZAKONA

Zakonom predviđene kazne od 1% do 10% ukupnog godišnjeg prihoda u finansijskoj godini koja prethodi godini kada je prekršaj učinjen su u potpunosti u skladu sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti i imaju za cilj, kako preventivnu, tako i jaku represivnu komponentu, budući da je jasno da izricanje kazne u iznosu do 10% može u velikoj mjeri ugroziti funkcionisanje i tržišnu snagu gotovo svakog učesnika, a što može imati značajne efekte i na samo tržište.

Izricanje novčanih kazni utvrđenih Zakonom je u nadležnosti prekršajnih sudova. Prekršajni sud će u postupku ocjene visine kazne svakako imati u vidu sve olakšavajuće i otežavajuće elemente koje Agencija utvrdi tokom postupka.

U nadležnosti Agencije je da u postupku prikupljanja informacija, podataka i dokumentacije utvrđuje periodične novčane kazne u slučaju odbijanja privrednog subjekta da učini dostupnim tražene podatke i informacije Agenciji ili dostavi netačne ili neistinite podatke.

Ista kaznena politika prisutna je u slučajevima nesprovođenja privremenih mjera, kao i u slučajevima zloupotrebe privilegovane komunikacije. Predmetni procesni penali se s tim u vezi kreću u iznosima od 500 eura do 5.000 eura za svaki dan neispunjenja naložene obaveze, a najviše do 3% ukupnog prihoda ostvarenog u finansijskoj godini koja prethodi godini u kojoj je postupak pokrenut.

Ovako utvrđena kaznena politika svakako upućuje na iskrenu namjeru Crne Gore da se u potpunosti ostvare svi preduslovi za pravilno funkcionisanje i poslovanje, te protiv postupanja učesnika na tržištu koja imaju za cilj sprječavanje, ograničavanje i narušavanje konkurencije na tržištu.

U toku izvještajnog perioda od strane Agencije nije bilo izrečenih periodičnih kazni što je rezultat saradnje učesnika na tržištu sa Agencijom u postupku prikupljanja informacija, podataka i dokumentacije, koji se odražava na izostanak izricanja procesnih penala sa nivoa Agencije, u toku 2019. godine.

Tabela 5: Pregled procesnih kazni u periodu od 2013.-2019. godine

R/B	God.	Pravno lice	Iznos novčane kazne	Novčana kazna Plaćena/neplaćena	Broj dana kažnjavanja	Br. kazni u god.
1	2013.	„Albona“ d.o.o., Podgorica	500,00 €	Plaćena	1 dan	3
2		» Media Nea“ d.o.o., Podgorica	5000,00€	Plaćena	10 dana	
3		„Novosti press“ d.o.o., Podgorica	5000,00€	Neplaćena	10 dana	
4	2014.	„Premia“ d.o.o., Kotor	5000,00 €	Plaćena	10 dana	4
5		»United Media« S.à.r.l, Holandija	24.000,00 €	Plaćena	48 dana	
6		“Ocean Montenegro” d.o.o., Bar	5000,00€	Plaćena	1 dan	
7		„Cabling“ d.o.o., Budva	5000,00€	Plaćena	10 dana	
8	2015.	„M-Kabl“ d.o.o., Podgorica	5000,00€	Plaćena	10 dana	18
9		„MESO PROMET“ d.o.o., Bijelo Polje	500,00 €	Plaćena	1 dan	
10		“Slavija“ d.o.o., Budva	500,00 €	Plaćena	1 dan	
11		“Akovo“ d.o.o., Bijelo Polje	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
12		“Tažex“ d.o.o., Herceg Novi	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
13		“HTP Ulcinjska rivijera“ AD, Ulcinj	500,00 €	Plaćena	1 dan	
14		„Slana“ d.o.o., Cetinje	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
15		“Vst trend“ d.o.o., Nikšić	500,00 €	Plaćena	1 dan	
16		“ICE GROUP MEGAN“ doo Kotor	500,00 €	Plaćena	1 dan	
17		„BARPESCE“ d.o.o., Bar	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
18		“MORITZ“ d.o.o., Tivat	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
19		„SKIPPER“ d.o.o., Podgorica	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
20		“LANGOSTINO“ d.o.o., Ulcinj	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
21		„MARMIR“ d.o.o., Podgorica	500,00 €	Plaćena	1 dan	
22		“PINKO MONTENEGRO“ d.o.o., Cetinje	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
23		“GREEN CENTER“ d.o.o., Bijelo Polje	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
24		„Mivex-food“, d.o.o., Pljevlja	500,00 €	Neplaćena	1 dan	
25		»Mercator-CG« d.o.o.	500,00 €	Plaćena	1 dan	
26	2016.	–	–	–	–	0
27	2017.	–	–	–	–	0
28	2018	„Telekom Srbija“ A.D,	5000,00€	Plaćena	1 dan	
29	2019	–	–	–	–	0

Tabela 6: Pregled izdatih prekršajnih naloga za 2019. godinu

Rbr	Broj predmeta	Naziv /Imeprekršioca	Broj prekršajnog naloga	Datum slanja	Datum prijema	Plaćeno dana	Nijeplaćeno , pokrenut postupak za sudsko odlučivanje	Naplaćen o u €	Postupak pokrenut na osnovu
1	04-UPI-31/17-19	(GO4YU) - M:tel d.o.o. , Bul.Sv.PetraCetinjskog, br.143	0000804182	17.09.19	20.09.19.	04.10.19		4.000	ČL.52 I ČL 68 Zakona
	04-UPI-31/18-19	(GO4YU) - Izvršnidirektor Vladimir Lučić,	0000804174	17.09.19	20.09.19.	04.10.19		1.000	ČL.52 I ČL 68 Zakona
2	04-UPI-9/15-19	(Hotel PORTOROŽ) IzvršnidirektorMitarJokić	0000804166	10.09.19	08.10.19.	07.10.19		1.000	ČL.52 I ČL 68 Zakona
	04-UPI-9/16-19	(Hotel PORTOROŽ) Nikšičkimlin AD, Hercegovački put, br.5., Nikšić Ili Bivšimlin "Jastreb", Spuž bb.	0000804158	10.09.19		19.09.19		4.000	ČL.52 I ČL 68 Zakona
3	04-723/1	(JM OSKAR) - Izvršnidirektor M:tela-a Vladimir Lučić,	0020835995	18.10.19	21.10.19.		da		ČL.52 I ČL 68 Zakona
	04-723/2	(JM OSKAR) -M:teld.o.o. , Bul.Sv.PetraCetinjskog, br.143, Podgorica	0020836009	18.10.19	21.10.19.		da		ČL.52 I ČL 68 Zakona
4	04-724/1	(LIMES) - Izvršni direktor Vladimir Lučić,	0000804190	18.10.19	21.10.19.		da		ČL.52 I ČL 68 Zakona
	04-724/2	(LIMES) - M:tel d.o.o. , Bul.Sv.PetraCetinjskog, br.143, Podgorica	0000804202	18.10.19	21.10.19.		da		ČL.52 I ČL 68 Zakona
5	04-PUI-19/16-19	(»Aisle Dutch TopCo« B.V-novo ime »Fortenova Group TopCo« B.V.) – "LEDO"d.o.o.Lješnje bb, Podgorica, Crna Gora	0020836017	15.11.19	18.11.19.		da		ČL.52 I ČL 68 Zakona
	04-PUI-19/17-19	Izvršni direktorMiomirMarković	0020836025	15.11.19	18.11.19.		da		ČL.52 I ČL 68 Zakona

Agencija je postupajući po službenoj dužnosti shodno članu 52 stav 2 i 3 Zakona, utvrdila da učesnici nijesu u zakonskom roku prijavili sprovođenje koncentracije , te je Agencija u 5 (pet) postupaka primijenila odredbe člana 68 Zakona i izrekla novčane kazne pravnim licima u iznosu od po 4.000,00€ (četirihiljadeeura), kao i odgovornim licima u tim pravnim licima u iznosu od po 1.000,00 € (hiljadueura). Od navedenog broja izrečenih novčanih kazni, 2(dva) pravna lica i odgovorna lica u tim pravnim licima su izvršila uplatu izrečene novčane kazne, dok 3 (tri) preostala pravna lica i odgovorna lica u tim pravnim licima, nijesu platila izrečene novčane kazne, već je pokrenut postupak za sudsko odlučivanje.

Tabela br.7: Pregled podnijetih zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka u periodu od 2013-2019.godine

R/B	Broj predmeta	Postupak pred AZZK		Podniet zahtjev sudu	Odluka suda za prekršaje	Određena kazna	Podniet zahtjev tužilaštvu	Kontrolni zahtjev podnesen sudu	Napomena
		Zaključak o pokretanju postupka	Rješenje						
1	Br. 02-UIP-24/1-13 protiv: „Daily Press“ doo, „Jumediya Mont“ doo, „Media Nea“ d.o.o i „Pobjeda“ doo	18.06.2013	25.04.2014	Sud za prekršaje Podgorica 25.04.2014. Pobjeda – Rješenje PP.5025/1 4-20-od 17.06.2014	Obustavljeni postupci zbog zastarjelosti za vođenje Rješenje PP.5027/1 4-20-6 od 22.01.2015; PP.5024/1 4-20 -6 od 22.01.2015 i PP.5026/1 4-20-3 od 10.03.2015	Sud za prekršaje Podgorica je kaznio pravno lice doo "Pobjeda" novčanom kaznom u iznosu od 36.428,97€ i odgovorno lice u pravnom licu novačnom kaznom od 1.000€	30.04.2015. predlog VDT Zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv Rješenja Vijeća za prekršaje PŽP. br. 207/15-8 od 23.03.2015. i PŽP.br. 203/15-5 od 23.03.2015.		28.04.2014. Rješenje Agencije dostavljen o VDT u cilju provjere da li u radnjama odgovornih lica ima elemenata nekog od krivičnih djela. Ustavna žalba podnijeta na presude Vrhovnog suda: Kzz 7/15 i Kzz 8/15
2	Br. 02-UIP-36/1-14 „Šafran“ doo i „Obuća Minja“ doo	05.08.2014.	30.12.2014.	Sud za prekršaje Bar 30.12.2014. Sud za prekršaje Berane 20.01.2015.	Rješenje PP br.512/14 -IV od 04.09.2015. Obustavljen je postupak zbog zastarjelosti za vođenje PP, PŽP. br.279/16 -6 od 22.04.2016.- odbijena žalba Viši sud za prekršaje. ukinuo je rješenje suda za prekršaje Budva - Odjeljenje u Baru PP. BR. 151/15-IV od 05.09.2016.	Sud za prekršaje Budva-Odjeljenje u Baru donio je Rješenje kojim okrivljenom pravnom licu izriče opomenu, a odgovornom licu novčana kazna od 600 e. Ista je preinačena u obustavu	16.06.2016. predlog VDT Zahtjev za zaštitu zakonitosti na Rješenje Višeg suda za prekršaje PŽP. br.279/16-6 od 22.04.2016. Dana 26.12.2017.g odine, od strane Vrhovnog državnog tužilaštva je odbijen Predlog za podizanje Zahtjeva za zaštitu zakonitosti.	15.12.2015. Sud za prekršaje Budva – odjeljenje Bar 29.12.2016. Sud za prekršaje Budva – odjeljenje Bar	Kontrolni zahtjev odbijen Rješenje m Suda za prekršaje Budva Su. br 108/16 od 25.01.2016 Kontrolni zahtjev odbijen Rješenje m Suda za prekršaje Budva Bar IV-4/17/7 od 16.01.2017

R/B	Broj predmeta	Postupak pred AZZK		Podniet zahtjev sudu	Odluka suda za prekršaje	Određena kazna	Podniet zahtjev tužilaštvu	Kontrolni zahtjev podnesen sudu	Napomena
		Zaključak o pokretanju postupka	Rješenje						
3	Br. 02-UPI 13/1-14 „Ocean Montenegro” doo i „Kontejnerski terminal i generalni tereti“ Bar,“ ad	25.03.2014.	29.12.2014.	Sud za prekršaje Bar 27.01.2015 29.12.2014	PP.259/15 –I 03.10.2016. Obustavljen žalba 01.11.2016. Žalba odbačena presudom PP-259/15-I od 07.11.2016. i žalba 21.11.2016. PŽP1913/16-3 26.12.2016. odbijena žalba PP.152/15-II Obustavljen postupak 11.01.2017. Žalba 18.01.2017.			15.12.2015. Sud za prekršaje Budva Odjelje nije Bar 29.12.2016. Sud za prekršaje Budva Odjelje nije Bar	Kontrolni zahtjev odbijen Rješenje m Suda za prekršaje Budva Su. br.108/16. od 25.01.2016. Kontrolni zahtjev odbijen Rješenje m Suda za prekršaje Budva Su. br IV6/17 od 17.01.2017 odbija se za predmet PP.br.152/15-II

					Viši sud odbio žalbu				
4	Br.02-UPI-68/1-14 "Ledo" doo	31.12.2014.	29.10.2015. Zaključak o obustavi postupka 29.10.2015. Rješenje o prihvatanju predložene mjere čl. 45 Zakona	Sud za prekršaje Podgorica 27.02.2015.	Obustavljen postupak zbog odustanka od pod. zahtjeva Rješenje PP. br.2216/15-12 od 26.10.2015.				
5	Br.02-UPI-20/1-15 "Lovćen osiguranje" ad -"Sava Montenegro" ad	03.03.2015.	24.07.2015.	PODGORICA 24.04.2015. i 24.04.2015.	Obustavlja se postupak jer postoje okolnosti koje isključuju vođenje pp Rješenje PP. br. 4777/15-8 od 22.2.2016. i PP. br. 4776/15-8 od 22.02.2016.	04.07.2016. Predlog VDT Zahtjev za zaštitu zakonitosti na rješenja Višeg suda za prekršaje PŽP. br. 410/16-3 od 04.04.2016. i PŽP br. 412/16-6 od 22.04.2016. VDT nije podignut zahtjev odbijen 08.09.2016.		Ustavne žalbe na rješenja Višeg suda za prekršaje PŽP br. 410/16-3 od 04.04.2016. i PŽP br.412/16-6 od 22.04.2016.	
R/B	Broj predmeta	Postupak pred AZZK		Podniet zahtjev sudu	Odluka suda za prekršaje	Određena kazna	Podniet zahtjev tužilaštvu	Kontrolni zahtjev podnesen sudu	Napomena
		Zaključak o pokretanju postupka	Rješenje						
6	Br.02-UPI-32/1-15 "Vodovod i kanalizacija" Budva doo	06.04.2015.	24.03.2016.	Sud za prekršaje Budva 29.05.2015. PP. br. 596/15	Sud obustavio postupak Agencija uložila žalbu Višem sudu za	"Vodovod i kanalizacija "Budva doo je kažnjen novčanom kaznom u iznosu 61.553,22 eura i odgovorno lice u iznosu od 1.000 eura			

					prekršaje CG U ponovno m postupku okrivljeni oglašeni krivim i kažnjeni PP. br. 163/17 od 20.11.201 7.			
7	Br.02-UPI-81/1-15 “Luka Kotor” ad	21.09.2015.	Postupak u toku	Sud za prekršaje Kotor 20.10.2015.	Sud Odbacio zahtjev Rješenjem PP. br. 1451/15 Viši sud za prekršaje Rješenjem. predmet vraćen na ponovni postupak Sud za prekršaje Budva – Odjeljenje u Herceg Novom je donio je Rješenje PP 1092/17-2 kojim okrivljene oslobodio krivice. Agencija je izjavila žalbu Višem sudu za prekršaje. Viši sud za prekršaje meritorno je odlučio i kaznio okrivljene:	"Luka Kotor," Akcionarsko društvo za usluge u međunarodnom pomorskom saobraćaju Kotor, kao pravno lice, kažnjen je novčanom kaznom u iznosu od 27.249,54 eura (dvadesetsedamhiljad dvjest četdesetdevet i pedesetčetiri) eura; - odgovorno lice u pravnom licu, novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 (hiljadu) eura	Podnijet kontrolni zahtjev sudu Budva Odjeljenj e Kotor	
8	Br.02-UPI-11/1-16 “Urion” doo i „Montemedi com“ doo	21.03.2016.	24.11.2016. 23.03.2018. Rješenje u izvršenju presude Upravnog suda	Sud za prekršaje Podgorica 28.04.2016. 28.04.2016.	PP. br. 3671/16-26 i PP. br. 3672/16-21 donijeto Rješenje kojim se okrivljeni oslobađaju krivice. 6 Podgorici, predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno	„Urion“ doo kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 6.020,78 eura i odgovorno lice u iznosu od 1.000 eura		

R/B	Broj predmeta	Postupak AZKK	pred	Podniet zahtjev sudu	Odluka suda za prekršaje	Određena kazna	Podniet zahtjev tužilaštvu	Kontrolni zahtjev podnesen sudu	Napomena
					odlučivanj e				
9	Br.02-UPI-32/135-15 "Vodovod i kanalizacija" Budva doo	06.04.2015.	24.03.2016.	Sud za prekršaje Budva 09.11.2017. zbog neizvršenja mjere utvrđene Rješenjem Agencije 02-UPI-32/73-15 od 24.03.2016. PP 2052/17	PP 2052/17 donijeto je Rješenje kojim se okrivljeni oglašavaju u krivim.	Vodovod i kanalizacija" Budva doo kažnjen je novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 eura i odgovorno lice u pravnom licu 50,00 eura			
10	"Urion"doo i „Montemedicom“ doo	21.03.2016	24.11.2016	Sud za prekršaje u Podgorici 28.04.2016	P.P.br.652/18-21 od 31.01.2019 Rješenje Suda za prekršaje kojim se okrivljeni oglašavaju krivim br.599/19-7 od 19.04.2019 godine - Rješenje višeg suda za prekršaje kojim se odbija žalba Agencije i potvrđuje Rješenje Suda za prekršaje PP.652/18-21 od 31.01.2019 .	Montemedicom je kažnjen novčanom kaznom 1200,00 eura, i odgovorno lice u iznosu od 150,00 eura.			
11	Br.02-UPI-8/1-18 "Auto škola" "Filip"		15.10.2018.	Sud za prekršaje u Podgorici Odjeljen je Nikšić 30.03.2018. godine Auto	PP 785/18-31 donijeto je Rješenje kojim se okrivljeni oglašavaju krivim. Na rješenje Suda za prekršaje stranka podnijela žalbu Višem sudu	Auto škola "Filip" kažnjena je novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 eura i odgovorno lice u pravnom licu 500,00 eura Auto škola "Filip" u ponovnom postupku kažnjena je novčanom kaznom u iznosu od			

				škola " Filip"	za prekršaje Crne Gore. Višisud usvojio žalbu. U ponovnom postupku kazna ublažena	500,00 eura i odgovorno lice u pravnom licu 200,00 eura			
12	Br. 02-UPI-8/1-18 "Auto škola" Gold		15.10.2018.	Sud za prekršaje u Podgorici Odjeljenje Nikšić 30.03.2018. godine auto škola "Gold"					
R/B	Broj predmeta	Postupak AZKK	pred	Podniet zahtjev sudu	Odluka suda za prekršaje	Određena kazna	Podniet zahtjev tužilaštvu	Kontrolni zahtjev podnesen sudu	Napomena
13	Br. 02-UPI-8/1-18 "Auto škola" "Kilkas"		15.10.2018.	Sud za prekršaje u Podgorici Odjeljenje Nikšić 30.03.2018. godine auto škola "Kilkas"	PP.br.788/18-31 od 09.10.2019 .god.kojim se okrivljeni Auto škola "Kilkas" i odgovorno lice Kilibarda Borivoje oglašavaju krivim	Auto škola "Kilkas" kažnjena novčanom kaznom od 500,00 eura, a odgovorno lice novčanom kaznom u iznosu od 200,00 eura (PP.br.788/18-31 od 09.10.2019)			
14	Br. 02-UPI-8/1-18 "Auto škola" Lucky driver"		15.10.2018.	Sud za prekršaje u Podgorici Odjeljenje Nikšić 30.03.2018. godine auto škola "Lucky driver"					

15	Br. 02-UPI-8/1-18 "Auto škola" "Tadić"		15.10.2018.	Sud za prekršaje u Podgorici Odjeljenje Nikšić 30.03.2018. godine auto škola "Tadić"					
16	Br. 02-UPI-8/1-18 "Auto škola" "Zarubica Company"		15.10.2018.	Sud za prekršaje u Podgorici Odjeljenje Nikšić 30.03.2018. godine auto škola "Zarubica Company"	PP 789/18-31 donijeto je Rješenje kojim se okrivljeni oglašavaju u krivim. Na rješenje Suda za prekršaje stranka podnijela žalbuViše m sudu za prekršaje Crne Gore. Viši sudu usvojio žalbu. U ponovnom postupku okrivljeni određena istovjetna kazna	Auto škola "Zarubica Company" kažnjena je novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 eura i odgovorno lice u pravnom licu 500,00 eura Sud u ponovnom postupku ispravio procesne greške i odredio istovjetnu kaznu Auto škola "Zarubica Company" kažnjena novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 eura i odgovorno lice u pravnom licu 500,00 eura			

R/B	Broj predmeta	Postupak pred AZKK	Podnjet zahtjev sudu	Odluka suda za prekršaje	Određena kazna	Podnjet zahtjev tužilaštvu	Kontrolni zahtjev podnesen sudu	Napomena
17	Br. 02-UPI-8/1-18 "Auto škola" "Zeleni signal"		15.10.2018. Sud za prekršaje u Podgorici Odjeljenje Nikšić 30.03.2018. godine auto škola "Zeleni signal"					
18	04-UPI- 56/1-19 24.07.2019.god "Prokom" doo		24.07-2019.g Sud za prekršaje u Podgorici 23.09.2019.godine					
19	04-UPI- 56/1-19 24.07.2019.god "Denarius" doo		24.07-2019.g Sud za prekršaje u Podgorici 23.09.2019.godine					
20	04-UPI-36/1-19 "Pin Montenegro" doo		17.04.2019. god Stranka podnijela prijedlog za primjenu čl45 Zakona Sud za prekršaje u Podgorici 13.06.2019.godine					Agencija odustala od zahtjeva za vođenje prekršajnog postupka, jer je donijeto rješenje o prihvatanju mjera i uslova iz čl45 zakona

11. SARADNJA SA SEKTORSKIM REGULATORIMA

Određenim zakonskim okvirima u pojedinim sektorima, uspostavljene su nadležnosti sektorskih regulatora, i to u oblasti telekomunikacija, energetike, osiguranja, bankarstva, javnih nabavki i drugim pojedinim oblastima u kojima nadležni organi imaju obavezu nadzora nad primjenom zakonskog okvira, sa ciljem obezbjeđivanja najvećeg mogućeg stepena konkurencije za dobrobit razvoja tržišta i potrošača, prije svega omogućavanjem boljeg kvaliteta usluge ili proizvoda po najnižoj mogućoj cijeni ili regulisanjem cijene usluga i roba u maksimalnom iznosu, odnosno kriterijuma i načinu pristupa infrastrukturi neophodnoj za obavljanje određene djelatnosti.

U tom smislu, Agencija je prirodno usmjerena na pojedine sektorske regulatore u čijoj nadležnosti je kontrola cijena, uslovi učešća na tržištu, izdavanje odobrenja, licenci i drugih nadležnosti nad privrednim subjektima koji su aktivni i ostvaruju privrednu djelatnost u okviru pojedinačnog sektora. Imajući u vidu da predmetni privredni sektori nijesu isključeni od primjene Zakona, Agenciji je svakako od izuzetnog značaja, u toku vođenja postupka, svaka podrška i pomoć nadležnih organa, prije svega na planu potpunog i jasnog funkcionisanja pojedinog tržišta, regulatornog okvira koji sprovodi upravo nadležni organ, kao i specifična tehnička i stručna znanja koja posjeduju ovlašćena službena lica u pojedinom regulatornom organu. Ovo iz razloga što ovlašćena službena lica i Agencija nijesu i ne mogu biti upoznata te u potpunosti razumijeti sve specifičnosti pojedinačnog tržišta, koje mogu u velikoj mjeri uticati na utvrđivanje svih bitnih činjenica i okolnosti prije donošenja odluke o postojanju povrede konkurencije, odnosno ispunjenja uslova za odobrenje koncentracije.

U tom pravcu, specifični i zahtjevni postupci, kakvi su postupci koji se pokreću i vode pred Agencijom, zahtijevaju veću pažnju i potpuniju saradnju Agencije za zaštitu konkurencije i nadležnih sektorskih regulatora.

Svakako, postojeći protokoli o saradnji potvrđuju takvu spremnost i tek će doprinjeti zajedničkim nastojanjima na planu obezbjeđivanja potpune i slobodne konkurencije među učesnicima na tržištu. Zakonom je dodijeljeno Agenciji isključivo pravo nadzora na postupcima učesnika na tržištu, ali i pojedinačnih odluka nadležnih organa i organizacija, sa ciljem obezbjeđivanja slobodne i nesmetane konkurencije. Imajući navedeno u vidu, potencijalno je moguće preklapanje nadležnosti ili neujednačene prakse regulatora i Agencije, kao posljedica primjene zakona u odnosu na specifičnu pojedinačnu situaciju.

Međutim, kontinuitet u razmjeni informacija, uzajamne podrške i pomoći u radu svakako može imati samo pozitivne efekte i na stvaranje privrednog ambijenta, gdje se kompanije osjećaju sigurno da će njihova inovativnost, rad i ulaganja zaista imati

efekta na povećanje njihovog profita i gdje regulativa neće koristiti zaštiti poslovnih interesa samo određenih učesnika na tržištu.

12. SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

U 2019. godini je primljeno **8 (osam)** zahtjeva za slobodan pristup informacijama, kako slijedi:

- **5(pet)** zahtjeva -Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS- gdje su 4 zahtjeva usvojena i 1 zahtjev koji je od strane Agencije djelimično usvojen, i koji je po izjavljenoj žalbi u postupku pred Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.
- **2(dva)** zahtjeva - Akcija za socijalnu pravdu - od kojih je 1 djelimično usvojen i 1 odbijen.
- **1(jedan)** zahtjev - Savez slijepih Crne Gore - usvojen.

13. MIŠLJENJA

Aktivnosti sa nivoa Agencije usmjerene su i na **izdavanje stručnih mišljenja** u oblasti zaštite konkurencije koja podrazumijeva ne samo izdavanje mišljenja na propise i nacрте propisa već na slučajeve i postupanja, učesnika na tržištu primjeni propisa iz oblasti zaštite konkurencije.

U tom smislu a shodno odredbama čl. 19 stav 2 tačka 16 i 21 Zakona, Agencija je izdala ukupno 12 (dvanaest) mišljenja, od čega je 6 (šest) mišljenja izdato na zahtjev državnih organa uprave i sektorskih regulatora, dok je 6 (šest) mišljenja izdato na zahtjev učesnika na tržištu.

14. COMPETITION ADVOCACY (ŠIRENJE SVIJESTI)

Competition advocacy se može definisati kao aktivnost Agencije sa zadatkom da unaprijeđuje okruženje zdrave konkurencije za sve privredne djelatnosti, pomoću neprinudnih mehanizma, pretežno uspostavljanjem odnosa sa drugim državnim tijelima i podizanjem opšte svijesti o prednostima konkurencije. U početku je Agencija ovu vrstu aktivnosti, sprovodila upoznavanjem sa zakonskim propisima i politikom konkurencije, odnosno sa njihovim pravima i obavezama, kao i pravom EU. Vremenom, uloga competition advocacy se pred Agencijom uveliko izmjenila, pomjerajući se ka državi u oblasti privatizacije, sektorske regulacije i drugih politika na tržištu Crne Gore.

Smatramo da se uloga competition advocacy u dužem periodu posmatranja, na nacionalnom i međunarodnom planu, mijenja sa privrednim razvojem zemlje, regiona, te globalnog tržišta. Da bi se propisi o konkurenciji i politika konkurencije efikasno sprovodili, širenje opšte svijesti o značaju konkurencije mora da prevazilazi samo

podnošenje prijave za koncentraciju, podnošenja inicijativa za utvrđivanje povreda Zakona i da bude usmjerene ka donosiocima odluka o politici i pravu konkurencije na globalnom nacionalnom planu. U praksi se pokazalo da je potrebno da institucije za zaštitu konkurencije, moraju da utvrde koji su to elementi usklađeni a koji mogu da izazovu poremećaje na tržištu, te da u tom smjeru djeluju u cilju efikasnijeg regulisanja i primjene pravila konkurencije.

Takav pristup, sadržan u konceptu competition advocacy, ponekad je djelotvorniji za obezbjeđivanje tržišne stabilnosti od upoznavanja javnosti putem medija sa pravilima fer konkurencije, kojim se želi stvoriti svijest o ekonomskim koristima koje proizlaze djelovanjem konkurencije na tržištu.

U suštini, radi se o edukaciji primjene pravila konkurencije sa ciljem razvoja i daljeg širenja kulture konkurencije. Navedeno uključuje sve učesnike na tržištu, državnu upravu, potrošače, ali i političke strukture. Dakle, stvaranje svijesti o značaju konkurencije, je usmjereno na sve društvene segmente.

Ovo iz razloga što do narušavanja slobodne konkurencije na tržištu ne dolazi samo djelovanjem učesnika, odnosno privrednih subjekata, već može doći i zbog djelovanja tijela državne uprave i političkih struktura. Naime, riječ je o donošenju odluka i rješenja koja nijesu u skladu s propisima zaštite konkurencije ili o donošenju zakona i podzakonskih akata koji su po svom značaju antikonkurentni. To je često posljedica nedovoljnog poznavanja osnovnih načela i propisa o konkurenciji. Djelovanje Agencije u ovom segmentu njene nadležnosti mora biti proaktivno. Stoga se istovremeno koriste različiti oblici djelovanja. To mogu biti stručni seminari, konferencije, okrugli stolovi i tematska predavanja, ali i manje direktni ali jednako važni načini kao što su javno objavljivanje odluka Agencije, saopštenja, konferencije za štampu i sl.

Agencija je u periodu od osnivanja do danas kontinuirano sprovodila aktivnosti o značaju zaštite konkurencije, a u cilju efikasnijeg sprovođenja zakona, ujednačavanja prakse u postupanju i podizanja stepena predvidivosti u radu.

Efikasna primjena prava i politike konkurencije, kroz competition advocacy predstavlja jedan od daljih zadataka Agencije i mora se sagledavati i izvan nacionalnih granica, s obzirom da širenje svijesti o značaju prava konkurencije nije samo neophodan standard koji moraju da sadrže nacionalni propisi o konkurenciji i mora se primjenjivati šire, s obzirom da predstavlja globalno prihvaćen i primjenjivan standard na svjetskom tržištu.

U narednom periodu aktivnosti Agencije će se usmjeriti na dodatni napor približavanja pravila konkurencije i njihovog značaja privrednim subjektima. S tim u vezi, Agencija će i dalje u velikoj mjeri podizati nivo svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava zaštite konkurencije na tržištu, širiti znanja o rješenjima i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike zaštite konkurencije izdavanjem mišljenja koje upućuje

učesnicima na tržištu, sektorskim regulatorima i nadležnim institucijama, ukazujući na mogućnosti negativnih uticaja propisa i regulatornog okruženja na zaštitu konkurencije, kao i pojedinih postupaka i ponašanja učesnika na tržištu.

Implementacija

Agencija je po osnovu podnijetih inicijativa, u toku 2019. godine uputila pet (5) ovakvih, **Competition Advocacy obavještenja**, u cilju davanja sugestija kako bi se na predmetnim *tržištima* omogućilo stvaranje efikasne konkurencije i u konačnom omogućio svim učesnicima ravnopravan položaj, i to: na *na tržištu pružanja usluga transfera putnika tender čamcima na relaciji plovni objekat – operativna obala i obratno* - Ministarstvu saobraćaja i pomorstva i Lučkoj upravi, zatim na *tržištu zakupa javnih kupališta* - Opštini Budva, Javnom preduzeću za upravljanje morskim dobrom, Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

15. JAVNOST RADA AGENCIJE

U nadležnosti Agencije je obaveza obavljanja aktivnosti na transparentan način, sa ciljem omogućavanja učesnicima na tržištu uvid u praksu Agencije u postupcima koji se sprovode po službenoj dužnosti, po zahtjevu stranaka i zainteresovanih lica. U tom smislu, Agencija je u izvještajnom periodu, kao i u prethodnim periodima, u svemu poštovala odredbe Zakona o upravnom postupku i Zakona o slobodnom pristupu informacijama u svim sprovedenim postupcima. Strankama, medijima i zainteresovanim trećim licima omogućen je uvid u postupak i dokumentaciju u spisima Agencije, osim u slučaju u kojem je Agencija, postupajući po obrazloženim zahtjevima stranaka u postupku, odredila mjeru zaštite izvora i sadržaja podataka.

U izvještajnom periodu, Agencija je nastavila sa prethodno uspostavljenom praksom koja podrazumijeva potpunu transparentnost i javnost njenog rada. S tim u vezi, a u skladu sa zakonskom obavezom, Agencija objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“ i na svojoj Internet stranici osnovne podatke iz zahtjeva za izdavanje odobrenja sprovođenja koncentracije, rješenja o pokretanju postupaka radi utvrđivanja povrede konkurencije, dispozitivne rješenja koncentracija i u slučajevima utvrđivanja zabranjenog sporazuma i zloupotrebe dominantnog položaja, te na taj način iste čini dostupnim stručnoj, ali i široj javnosti.

Takođe, na internet prezentaciji Agencije dostupni su i Godišnji izvještaj o radu, Tarifnik o visini naknada koje se plaćaju u postupku pred Agencijom, kao i izvještaji o izvršenim sektorskim analizama. Dakle, dispozitivni rješenja, kada su postupci Agencije u pitanju, kao i rješenja o pokretanju istih, su transparentno i blagovremeno objavljivani na internet sajtu Agencije. Takođe, u cilju širenja opšte svijesti o značaju konkurencije, na web sajtu su u dijelu rubrike Competition Advocacy (širenje svijesti), dostupna Competition Advocacy obavještenja.

Agencija redovnim ažuriranjem web sajta nastoji da informiše javnost i o ishodima sudskih postupaka, kada su u pitanju predmeti Agencije pred sudom, odnosno o odlukama Upravnog, Vrhovnog suda Crne Gore, kao i o odlukama prekršajnih sudova, kada je u pitanju izricanje novčanih kazni učesnicima na tržištu za koje je Agencija utvrdila da su izvršili povredu Zakona.

Pored redovnog ažuriranja web stranice, a u dijelu aktuelnosti iz djelokruga rada ove institucije, dostupno je i Obavještenje o načinu podnošenja i sadržini inicijative, odnosno informacije za ispitivanje povrede konkurencije pred Agencijom, što omogućava podnosiocu inicijative da se upozna sa načinom podnošenja iste.

Takođe, javnosti je dostupno i Obavještenje o zaštiti povjerljivih poslovnih podataka u postupku pred Agencijom, kao i informacija o postupanjima po nalogu Agencije.

Agencija je aktivno sudjelovala u svim aktivnostima o potrebi zaštite konkurencije, kao i aktivnom razumijevanju i angažovanju svih koji imaju direktnog i /ili indirektnog uticaja na ovom planu.

U komunikaciji sa medijima, prisutan je visok stepen transparentnosti, a sa ciljem upoznavanja javnosti sa pokrenutim postupcima, kao i postupcima koji su okončani, na osnovu kojih kompanije i građani mogu biti u prilici da se upoznaju i utvrde nadležnosti i postupanja Agencije.

Takođe, nastojali smo dati odgovore na sva pitanja koja bi trebala pomoći učesnicima na tržištu na bolje razumijevanje prava i politike konkurencije, kako ne bi dolazilo do pokretanja postupaka i eventualnog kažnjavanja zbog postupanja suprotnih propisima o zaštiti konkurencije.

16. MEĐUNARODNA SARADNJA

Međunarodna saradnja Agencije za zaštitu konkurencije se odnosi na unaprjeđenje saradnje i odnosa sa drugim državnim i međunarodnim organizacijama o pitanjima koja se tiču konkurencije koja prevazilazi nacionalne okvire. U okviru Agencije za zaštitu konkurencije funkcioniše jedan službenik zadužen za poslove odnosa sa nacionalnim i inostranim medijima (međunarodne saradnje), koji saraduje sa svim organizacionim jedinicima Agencije, realizuje aktivnosti u ovom domenu.

Aktivnosti međunarodne saradnje mogu se podijeliti na bilateralne aktivnosti i multilateralnu saradnju kao i saradnju sa međunarodnim organizacijama kao što su Evrpska unija, Ujedinjene nacije, Evropska banka za obnovu i razvoj i Svjetska banka.

Bilateralne aktivnosti/saradnja se realizuje kroz razmjenu informacija znanja i iskustva sa institucijama i organizacijama iz oblasti konkurencije, realizaciju zajedničkih projekata, učešća na konferencijama i drugim aktivnostima na bilateralnom nivou. Dodatni podsticaj realizaciji pomenutih aktivnosti ostvaruje se kroz potpisivanje bilateralnih sporazuma o saradnji koji predstavljaju institucionalni okvir za inteziviranje i konkretizovanje saradnje sa određenom zemljom, uspostavljanje, njegovanje i razvijanje saradnje sa drugim institucijama i agencijama u zemlji i inostranstvu, kao i međunarodnim organizacijama. O tome svjedoče zaključeni sporazumi o saradnji sa univerzitetima, inostranim agencijama/institucijama koje se bave zaštitom konkurencije kao i aktivnostima u okviru foruma/platfomi za saradnju tijela za zaštitu konkurencije pod nadzorom Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj(OECD), Konferencija Ujedinjenih nacija o trgovini i razvoju (UNCTAD), kao i međunarodne mreže tijela za zaštitu konkurencije (ICN) i usku saradnju sa Delegacijom EU u Podgorici.

➤ *Multilateralna saradnja*

ICN - Međunarodna mreža tijela za zaštitu konkurencije

Agencija je članica **ICN** - International Competition Network od 2007. Saradnja u okviru ove mreže nastavila se i tokom 2019. godine.

ICN je međunarodno tijelo isključivo posvećeno sprovođenju Zakona, čiji su članovi nacionalna i multinacionalna tijela za zaštitu konkurencije. ICN organizuje godišnje konferencije i radionice, kojim se želi pružiti prilika da se razgovara o projektima radnih grupa, oformljenih između članova ICN-a, kao i njihovom sprovođenju.

RCC:OECD-GVH

Agencija je aktivna u projektima **Regionalnog centra za konkurenciju u Budimpešti(RCC)**, koji predstavlja partnerski projekat Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj(OECD-a) i mađarskog tijela za zaštitu konkurencije (GVH), s ciljem pružanja pomoći u jačanju kapaciteta i sprovođenju politike zaštite konkurencije u regionima istočne, jugoistočne i centralne Evrope, kroz organizovanje radionica za predstavnike tijela za zaštitu konkurencije.

Službenici Agencije bili su učesnici sljedećih seminara u 2019. godini:

- u Budimpešti u periodu od 22.10.-24.10.2019.godine, na temu "Pravni ljevovi i obaveze u slučaju konkurencije", a u organizaciji OECD i GVH- Mađarskog tijela za konkurenciju;

- „Vertikalna ograničenja prodaje i e-trgovine“, u Budimpešti od 11-13.03.2019.godine, u organizaciji Regionalnog centra za konkurenciju u Budimpešti;
- Sprovođenje tržišnog takmičenja i zagovaranje u farmaceutskom sektoru, u organizaciji OECD-GVH. Seminar je održan u Kijevu od 10-13.09.2019. godine;
- Seminar OECD-GVH RCC o pravilima tržišnog takmičenja u energetskom sektoru, 10. i 12. decembra 2019.godine, Budimpešta.

Evropska Energetska Zajednica (EEZ)

Agencija je potpisnica Ugovora o osnivanju EEZ mreže, zaključenog između tijela za zaštitu konkurencije regiona i *Sekretarijata Evropske Energetske Zajednice*, 23.11.2012.godine, u Beču. EEZ je usmjerena na investicije, ekonomski razvoj, sigurnost snabdijevanja energijom i socijalnu stabilnost i predstavlja prvi institucionalni projekat pokrenut od strane zemalja jugoistočne Evrope koje nijesu članice Evropske unije. Svrha EEZ mreže tijela za zaštitu konkurencije je da pruži doprinos koherentnoj i dosljednoj primjeni i sprovođenju pravnih tekovina koje se odnose na zaštitu konkurencije u sektorima struje, gasa i nafte, unutar zemalja potpisnica i na regionalnim tržištima. Koherentna i dosljedna primjena i sprovođenje pravila konkurencije Evropske unije će pomoći otvaranje tržišta, unaprjeđenje zaštite potrošača i podsticanje investicija u regionu. EEZ mreža tijela za zaštitu konkurencije služi kao platforma za promovisanje saradnje, razmjene iskustava i razvijanje najbolje prakse u pogledu politike zaštite konkurencije.

Agencija je tokom izvještajnog perioda redovno popunjavala upitnike EEZ i dostavljala odgovore na iste Sekretarijatu EEZ.

Službenici agencije, jedan iz oblasti konkurencije i jedan iz oblasti državne pomoći, su članovi radne grupe vezane za Izmjene Ugovora energetske zajednice, za član 18 (konkurencija i državna pomoć). Navedene izmjene inicirala je Energetska zajednica, s toga je konstantna saradnja sa Energetskom zajednicom, pogotovo oko oblasti državne pomoći. Agenciji su od strane EEZ dostavljena pitanja u vezi sa zakonodavstvom, koji su to predmeti iz oblasti energetike bili i da li su se radile analize iz energetskog sektora iz oblasti konkurencije.

Nadzor saobraćaja jugoistočne Evrope (SEETO)

Agencija za zaštitu konkurencije učestvuje u radu *Radne grupe za željeznički i intermodalni transport*, u okviru **SEETO** - Nadzor saobraćaja jugoistočne Evrope,

regionalne organizacije transporta, osnovane *Memorandumom o razumijevanju za razvoj Osnovne regionalne transportne mreže*, potpisanim dana, 11.06.2004. od strane Vlade sljedećih država: Crne Gore, Albanije, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Srbije, Misije UN-a na Kosovu kao i Evropske komisije.

UNCTAD - Diskusiona grupa za međunarodnu saradnju

Agencija je, na dobrovoljnoj osnovi, članica Diskusione grupe za međunarodnu saradnju (*Discussion Group on International Cooperation*) UNCTAD-a (Konferencije UN za trgovinu i razvoj), koja broji preko 30 članova, uključujući organe za zaštitu konkurencije, međunarodne organizacije i razvojne partnere, koji su geografski zastupljeni u različitim regionima i podregionima širom svijeta.

Agenciji je zbog potreba UNCTAD-a, da pripremi izvještaje i studije kao pozadinsku dokumentaciju za Osmu revizorsku konferenciju o temama koje uključuju „Implementaciju skupa Ujedinjenih nacija o Načelima i pravilima konkurencije“, upućen upitnik na koji je Agencija odgovorila 28.11.2019.godine, čime se nastavilo aktivno učešće u Diskusionalnoj grupi.

Bilateralna saradnja

Na polju bilateralne saradnje, Agencija je nastavila uspješnu saradnju sa tijelima za zaštitu konkurencije iz regiona, kao i iz zemalja članica EU. Saradnja je ostvarena i na bilateralnoj osnovi, sa tijelima za zaštitu konkurencije Savezne Republike Njemačke - Saveznim Zavodom za Kartele pri Saveznom Ministarstvu ekonomije i energetike SR Njemačke. Inicijativa je pokrenuta tokom posjete Predsjednika Vlade Crne Gore Duška Markovića i susreta sa Saveznim ministrom za ekonomiju i energetiku Savezne Republike Njemačke, gospodinom Peter Altmajerom, 14. maja 2019.godine u Berlinu, kojom prilikom njemačka strana je inicirala mogućnost uspostavljanja institucionalnog partnerstva između njemačkog Saveznog zavoda za kartele - BKa rt A (koji funkcioniše pod okriljem Saveznog ministarstva ekonomije i energetike - BMWI) i Agencije za zaštitu konkurencije Crne Gore. Cilj saradnje je planiran da bude, po uzoru na instrumente Twinning i Taiex programa, koje finansira EU, jačanje administrativnih kapaciteta partnerskih institucija (Partner authority - PA) u državama partnerima, kroz usvajanje najboljih praksi iz njemačkog javnog sektora, a sve u cilju podsticanja reformskih procesa. Spremnost za saradnju je formalizovana kroz ponudu njemačke strane za potpisivanje Zajedničke deklaracije o namjerama na uspostavljanju institucionalnog partnerstva za jačanje primjene crnogorskog Zakona o zaštiti konkurencije, kroz Twinning projekat. Cilj ovog partnerstva je podsticanje ekonomske i trgovinske saradnje između dvije zemlje kroz ekspertsku i drugu pomoć njemačke strane na jačanju kapaciteta za primjenu crnogorskog Zakona o zaštiti konkurencije. Time se naglašava uloga konkurencije u stvarnom i efektivnom razvoju

tržišne ekonomije, te uspostavljanje institucionalnog odnosa kako bi se izgradila i unaprijedila vladavina prava. Zajednička deklaracija o namjerama obuhvata saradnju na jačanju stručnosti, sposobnosti i kapaciteta kadrova i obuke za zaposlene Agencije za zaštitu konkurencije, koji sprovode ekonomske analize u postupcima, utvrđivanje metodologije za sticanje osnovnih i jačanje postojećih znanja zaposlenih Agencije, koji rade na složenim slučajevima anti-trust-a (zabranjeni sporazumi) i spajanjima/koncentracijama, pružanje pomoći u cilju poboljšanja u sprovođenju evidencije predmeta, arhiviranja, obuke i podrške zaposlenima Agencije za pripremu i obavljanje neposrednih uvida radi obezbjeđivanja dokaza, kao i mentorstvo i savjetovanje i rad na pojedinačnim slučajevima. BMWi je izrazilo svoju namjeru da finansira projekat u okviru svojih mogućnosti. Doprinos Savezne Republike Njemačke uključuje i kratkoročne misije njemačkih stručnjaka iz Njemačke javne administracije u Crnoj Gori, kao i studijsku posjetu crnogorskih eksperata Saveznoj Republici Njemačkoj. Tokom tih misija, podrška će biti obezbijeđena, između ostalog, u formi zakonskih analiza, pružanja preporuka, treninga, diskusija, sastavljanje priručnika i drugih dokumenata, podršci u podizanju svijesti i slične aktivnosti.

Zajednička deklaracija o namjerama je potpisana u Podgorici dana, 22. oktobra 2019. godine, a potpisali su je savezni ministar za ekonomiju i energetiku Savezne Republike Njemačke g din. Peter Altmaier i za Ministarstvo ekonomije, potpredsjednik Vlade Crne Gore Milutin Simović.

Agencija je aktivna na polju saradnje sa inostranim agencijama i drugim tijelima nadležnim za područje zaštite konkurencije, međunarodnim organizacijama i institucijama, kao što su Energetska zajednica (Energy Community), Evropska banka za obnovu i razvoj /EBRD i dr.

S tim u vezi, organizuje se i podstiče učešće zaposlenih na međunarodnim seminarima, konferencijama i radnim skupovima na temu prava i politike zaštite konkurencije.

Sporazume o međusobnom razumijevanju i saradnji Agencija za zaštitu konkurencije je potpisala u toku 2019. godine:

1. u Sarajevu je dana, 24.10.2019.godine, potpisan Memorandum o međusobnom razumijevanju i saradnji na području zaštite konkurencije između Agencije za zaštitu konkurencije i Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine,
2. u Skoplju, Sjeverna Makedonija, je dana, 02.12.2019.godine, potpisan Sporazum o međusobnoj saradnji i razumijevanju između Agencije za zaštitu konkurencije i Komisije za zaštitu konkurencije čime su nastavljene aktivnosti Agencije za zaštitu konkurencije na uspostavljanju saradnje sa institucijama zemalja u okruženju.

Agencija nastavlja saradnju sa naučnim institucijama potpisujući memorandum o saradnji sa:

1. Ekonomskim fakultetom iz Podgorice dana, 11.04.2019.godine,
2. Fakultetom za državne i evropske studije dana, 09.05.2019.godine.

Agencija će i ubuduće nastojati da nastavi širenje saradnje sa naučnim institucijama čime će se doprinijeti jačanju administrativnih kapaciteta same Agencije.

Ostali sastanci/susreti na bilateralnom nivou

1. U periodu od 12-15. marta 2019.godine član Savjeta Agencije za zaštitu konkurencije, prisustvovao je 19. međunarodnoj konferenciji o konkurenciji u Berlinu, organizovanoj od strane njemačkog tijela za zaštitu konkurencije, Bundeskartellamt.
2. 12. aprila predsjednik i članovi Savjeta Agencije za zaštitu konkurencije prisustvovali su konferenciji "Agenda unapređenja politike konkurencije", organizovanoj od strane Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije povodom Dana konkurencije, koja se održala u Beogradu.
3. 4. aprila 2019.godine dva člana Savjeta Agencije bili su učesnici Konferencije o Evropskom danu potrošača i konkurencije koji su zajedno su organizovali Savjet za konkurenciju Rumunije i Nacionalna uprava za zaštitu potrošača, pod pokroviteljstvom rumunskog predsjedništva Savjeta Evropske unije, u Palati parlamenta u Bukureštu.
4. 12. juna 2019.godine predstavnici Agencije i član Savjeta bili su prisutni na 22. Danu tržišnog natjecanja, pod nazivom „Politika tržišnog natjecanja i ocjena koncentracija poduzetnika u kontekstu javnog interesa“, održana u organizaciji Predstavništva Evropske komisije u Republici Hrvatskoj i Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Konferencija se bavila aktuelnim pitanjima politike tržišne konkurencije i ocjena koncentracija učesnika na tržištu, u kontekstu javnog interesa, kao i donešenom ECN+ direktivom o jačanju nezavisnosti i samostalnosti nacionalnih tijela za konkurenciju.

Konferencija se odvijala u dva panela pod nazivima: „ECN + direktiva i prenos u nacionalno zakonodavstvo“ i „Ocjena koncentracija poduzetnika u kontekstu javnog interesa“.

5. 6. juna organizovan je trening za zaposlene u AZK i drugim relevantnim institucijama u prostorijama UNDP-a u Podgorici, na temu „Primjena pravila o državnoj pomoći u EU sa naglaskom na pomoć saobraćaju i infrastrukturi.

6. U periodu od 26-27. septembra, zaposleni Agencije i Savjeta Agencije su bili učesnici na poziv prve regionalne konferencije, "Državna pomoć i ekonomije zapadnog Balkana" po projektu Republike Srbije za podršku državnoj pomoći (CSAC), finansiran od strane EU, održane u Beogradu.
7. U periodu od 24-25. septembra predstavnici Agencije za oblast zaštite konkurencije i oblast državne pomoći prisustvovali su drugom sastanku CEFTA, organizovanog u Republici Srbiji- Beogradu, sa temom o konkurenciji i državnoj pomoći u Beogradu. Sastanak je organizovan zbog obaveza koje je CEFTA preuzela u okviru Konsolidovanog višegodišnjeg akcionog plana za regionalni ekonomski prostor (MAP REA) o pitanjima konkurencije i državne pomoći, koji se nadograđuje i nadilazi postojeće odredbe CEFTA sporazuma. Glavni cilj sastanka bio je definisanje modaliteta administrativne saradnje između organa za zaštitu konkurencije i državne pomoći u regionu CEFTA, prema MAP REA.
8. 15. oktobra održan je sastanak radne grupe - RIRA (Regionalna Investiciona Reforma Agendi) sa ciljem pripreme za održavanje nacionalnih konsultacija sa Svjetskom bankom u vezi realizacije obaveza definisanih Akcionim planom za implementaciju Regionalne Investicione Reformske Agende.
9. 12. novembra održan je sastanak radne grupe - RIRA (Regionalna Investiciona Reforma Agendi) na temu sastavljenje izvještaja i analiza dodijeljene državne pomoći, a sve po osnovu projekta Svjetske banke pod nazivom "Investiciona politika i promocija za ekonomije Zapadnog Balkana", a u sklopu kojeg je iskazana inicijativa ispred Agencije povodom organizovanja obuka, u dijelu analize troškova i benefita u oblasti investicionih olakšica (tzv. CBA - Analyzing the costs and benefits of investment incentives).
10. Od 18.-22. novembra Agencija je bila učesnik misije TAIEX programa kako bi Evropska komisija mogla da Crnoj Gori obezbijedi procjenu slabijih tačaka u javnim nabavkama i kako da sistem nadzora efikasno funkcioniše u Podgorici.
11. Dana, 20. novembra predsjednik i članica Savjeta Agencije bili su učesnici na Istanbulskom konkurencijskom forumu (ICF) u Turskoj, Istanbul.
12. Dana 12. decembra, povodom misije Svjetske banke za pripremu zajma za projekat "Radna mjesta i rast" odrađan je sastanak sa predstavnicima Agencije. Cilj navedene misije je nastavak razgovora sa Vladom Crne Gore o komponentama ove operacije kreditiranja. Fokus operacije biće podrška vladinim reformama koje podstiču čvrste inovacije i poboljšavaju regulatornog okruženja za poslovanje. Sastanak je organizovan na inicijativu Svjetske banke sa ciljem da dobiju ažurirane informacije, vezano za uspostavljanje registra državne pomoći.

Ostalo / Upitnici

Agencija aktivno učestvuje u radu međunarodnih platformi i organizacija i kada je u pitanju dostavljanje relevantnih informacija, te je u izvještajnom periodu popunjavala upitnike za potrebe izrade **Handbook of Competition Enforcement Agencies** - Priručnika o tijelima za zaštitu konkurencije (iz cijelog svijeta) za 2019.godinu i **Handbook of Competition Economics** – Priručnika za ekonomiju u konkurenciji za 2019.godinu, *Global Competition Review*-a (GCR-a), koji predstavlja vodeći svjetski časopis iz oblasti konkurencije, kao i upitnike za potrebe projekata UNCTAD-a, OECD-a i CEFTA-e.

Obuke

Predstavnik Agencije boravio je, kao korisnik programa Japanske agencije za međunarodnu saradnju (Japan International Cooperation Agency-JICA) i Komisije za zaštitu konkurencije Japana (Japan Fair Trade Commission – JFTC), na stručnom usavršavanju u Japanu.

Cilj ovog seminara je unaprjeđenje primjene prava i politike konkurencije, razmjena iskustava radi korišćenja stečenih znanja za još efikasniju zaštitu konkurencije na tržištima zemalja koje učestvuju u programu. Plan usavršavanja obuhvatio je teoriju i praksu prava i politike zaštite konkurencije. U programu usavršavanja su učestvovali predstavnici tijela za zaštitu konkurencije iz 19 zemalja. Japanska Agencija za međunarodnu saradnju organizuje ovu vrstu seminara od 1994. godine.

Učešće predstavnika Agencije na seminaru u Tokiju predstavlja nastavak uspješne saradnje Komisije i japanskog tijela za zaštitu konkurencije,

Ovo je četvrta godina zaredom da zaposleni Agencije pohađaju JICA seminar.

STO - Pregled trgovinskih politika

Rješenjem u skladu sa Zaključkom Vlade CG iz 2017.godine, Agencija je članica **Radne grupe za sprovođenje procesa pregleda trgovinskih politika, praćenje i implementaciju pravne tekovine STO i obaveza preuzetih članstvom u STO.**

CEFTA Sekretarijat je, u saradnji sa Svjetskom trgovinskom organizacijom (STO), Svjetskom bankom (SB) i OECD-om, pripremio Upitnik sa ciljem identifikacije barijera

u trgovini uslugama, odnosno mjerama koje ograničavaju inostrane pružaoce usluga da obavljaju djelatnosti u Crnoj Gori.

Upitnik je obuhvatao sljedeće sektore usluga:

- finansije (komercijalno bankarstvo, osiguranje života, neživotno osiguranje i reosiguranje),
- telekomunikacije (fiksne, mobilne i internet),
- distribucija (maloprodaja i veleprodaja),
- kompjuterske usluge,
- usluge u građevinarstvu,
- zdravstvene usluge,
- turizam (usluge u hotelima, turističke agencije i tour operatorie i turističke vodiče),
- saobraćaj (vazdušni, pomorski, drumski i željeznički) i
- profesionalne usluge (revizija, arhitektura, inženjerstvo i pravne usluge).

Ovaj Upitnik je od posebnog značaja iz razloga što će se informacije naći na web portalu STO i CEFTA-e i promovisati poslovnoj zajednici u svim CEFTA stranama. Takođe, imajući u vidu da će se naći na sajtu STO, ujedno znači i dostupnost svim STO članicama kojih trenutno ima 164, kao i svim međunarodnim organizacijama, pa je tim više ova aktivnost od posebnog značaja.

➤ **POMOĆ I PODRŠKA AGENCIJI PROCESU PRISTUPANJA EU MONITORING EU**

Agencija ima intenzivnu saradnju sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori, kroz redovno dostavljanje izvještaja o aktivnostima u pogledu zakonodavnog napretka, implementacije, administrativnih kapaciteta, međunarodne saradnje, te ostalih aktivnosti.

U cilju daljih aktivnosti na ovom planu, u junu 2019. godine u Podgorici održan je *Sastanak Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju* i istom su prisustvovali predstavnici Agencije, gdje su izvijestili predstavnike Evropske komisije o realizovanim aktivnostima u dijelu nadležnosti Agencije, u periodu od prethodnog sastanka Pododbora koji je održan u Briselu 2018. godine.

Na podboru je naglašeno da je Ministarstvo ekonomije u stalnoj komunikaciji sa institucijama koje vode upravne postupke, kako bi pronašlo najbolje rješenje za izricanje prekršajnih kazni od strane Agencije. Uvođenje politike novčane kazne u nadležnost Agencije, tj. izricanje novčanih kazni direktno od Agencije, takođe bi zahtijevalo promjenu sistemskih zakona, naime Zakona o prekršajima i Zakona o upravnom postupku. Što se tiče usklađivanja sa Direktivom o naknadi štete u postupcima koji se vode pred Agencijom za zaštitu konkurencije, navedeno da je to planirano za četvrti kvartal 2020.godine, kada će biti uvedena novčana nadoknada vezana za konkurenciju. Takođe će se razmotriti uvođenje administrativno-kaznene mjere koju bi implementirala Agencija za zaštitu konkurencije.

- **PROJEKTI POMOĆI EVROPSKE UNIJE**

EUIF (Instrument za evropsku integraciju) akcija “Jačanje institucionalnih i tehničkih kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije“-Twinning Light Projekat

Implementacija projekta „Jačanje institucionalnih i tehničkih kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije“, počela 12.11.2018. godine i trajala je 8 mjeseci, a rezultati uspješno završenog projekta „Jačanje institucionalnih i tehničkih kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije Crne Gore“ predstavljeni su 18.06.2019.godine, u hotelu Podgorica. Završnom događaju ušestvovali su gđin. Herman Špic, šef Sektora za saradnju Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, koji je u uvodnom govoru naglasio važnost ovoga projekta za budući rad Agencije za zaštitu konkurenciju, s obzirom da je Politika konkurencije jedan od osnovnih stubova unutrašnjeg tržišta EU. "Od najveće je važnosti osigurati odgovarajući broj kompetentnih zaposlenih u ovom posebnom složenom području – području konkurencije. Agenciji je za izvršavanje svog mandata neophodna kontinuirana i snažna politička podrška", istakao je Špic.

Veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori, Nj. E. g. Veselko Grubišić naglasio je kako je jačanje institucionalne i tehničke sposobnosti Agencije za zaštitu konkurencije od velikog značaja za postizanje uslova jednakih prilika za sve poslovne subjekte u Crnoj Gori. Projekat, koji je Evropska unija finansirala sa 250.000,00 eura, imao je za cilj poboljšanja sistema i unaprijeđenja zaštite konkurencije u Crnoj Gori. Projekat je sprovela Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske u saradnji sa Agencijom za zaštitu konkurencije Crne Gore.

Opšti cilj projekta je jačanje kapaciteta Agencije u dijelu primjene Zakona o zaštiti konkurencije.

Aktivnosti u okviru ovog projekta obuhvatale su: organizovanje radionica, predavanja, stručne/tehničke pomoći u dijelu rada na predmetima povrede konkurencije i koncentracija, sprovođenja ekonomskih analiza, kao i neposrednih

nenajavljenih uvida, a imale su za cilj jačanje kapaciteta za rad na predmetima i sprovođenje složenih ispitivanja tržišta i ekonomskih analiza, uz prihvatanje i usvajanje najbolje prakse u EU.

Aprila mjeseca 2019. godine, sedam predstavnika Agencije učestvovali su u studijskoj posjeti u sklopu navedenog projekta, Hrvatskoj, gdje su imali direktan uvid u praksu hrvatskih kolega i njihov pristup rješavanju predmeta iz oblasti konkurencije. Posebno korisna bila je posjeta informatičkoj laboratoriji u kojoj hrvatska Agencija obrađuje digitalne dokaze prikupljene tokom nenajavljenih posjeta preduzećima.

EIF(Instrument za evropsku integraciju) akcija „Podrška u jačanju istražnih kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije u sprovođenju nenajavljenih inspekcija na licu mjesta“

Akcijom „Podrška u jačanju istražnih kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije u sprovođenju nenajavljenih inspekcija na licu mjesta“, je nabavljena forenzička oprema, koja obuhvata softver i licencu. Nabavljena oprema je vrijedna 20.000 eura i podržana je iz sredstava Evropske unije kroz jednogodišnji program IPA 2015.

EBRD – tehnička saradnja: „Projekat jačanja kapaciteta za Agenciju za zaštitu konkurencije“

Tokom 2019. godine je nastavljena implementacija projekta tehničke pomoći, odobrenog od Evropske banke za obnovu i razvoj. Aktivnosti iz projekta su većim dijelom implementirane tokom 2018. i 2019.godine, dok se jedan dio aktivnosti planira za 2020. godinu.

U 2019. godini je realizovana aktivnost Komunikaciona strategija, oktobra mjeseca. Sve aktivnosti implemenetiraju se preko Međunarodne organizacije za razvoj prava-IDLO, a planirane aktivnosti su bile:

- obuka za zaposlene Agencije koji rade na predmetima, kada su u pitanju predmeti povrede konkurencije i koncentracija,
- uvođenje ekonometrijskog softvera,
- obuka sudija Upravnog, Prekršajnog i Višeg suda za prekršaje, i
- aktivnosti na podizanju nivoa informisanosti javnosti o pravilima konkurencije i izrada komunikacione strategije Agencije.

Program Ujedinjenih nacija za razvoj (United Nations Development-UNDP)

U okviru projekta „Jačanje kapaciteta za ubrzanje procesa pregovora sa Evropskom unijom“ koji je finansiran od strane Ministarstva vanjskih poslova

Norveške, a koji sprovodi Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori u saradnji sa Kancelarijom za evropske poslove i Generalnim sekretarijatom Vlade Crne Gore, za potrebe unaprjeđenja pregovara, angažovana su tri eksperta koji obavljaju poslove od značaja u Pregovaračkom poglavlju 8. Konkurencija. Jedan ekspert angažovan je za podršku u oblasti politike konkurencije koji pruža pravnu podršku u procesuiranju slučajeva narušavanja politike konkurencije, dok su dva eksperta angažovana za pružanje ekspertske podrške u oblasti kontrole državne pomoći i pružaju pomoć u analiziranju i predlaganju rješenja za konkretne slučajeve državne pomoći.

Angažovani ekspert za oblast zaštite konkurencije, čije su glavne predviđene aktivnosti: pružanje podrške u postupcima za povredu konkurencije, kao i postupcima pokrenutim protiv odluka Agencije za zaštitu konkurencije, prenošenje prakse zemalja EU i regiona u načinu vođenja postupaka i izvođenja dokaza radi utvrđivanja povrede konkurencije, učešće u izradi Pregovaračke pozicije za poglavlje 8 - Konkurencija i obučavanje službenika Agencije. Do sada je realizovan dio ovih aktivnosti, prvenstveno kroz učešće u izradi Pregovaračke pozicije, a u kasnijoj fazi i kroz pregled i analizu dokumentacije u sektorima robe široke potrošnje, reklamiranja, energetike, osiguranja i bankarskog sektora. Održani su sastanci s ovlašćenim službenim licima zaduženim za navedene predmete kod Agencije.

Prvi Ekspert angažovan kao jedan od eksperata za oblast državne pomoći, sa glavnim aktivnostima predviđene ugovorom su: analiza dokumentacije u vezi sa najvažnijim slučajevima državne pomoći, davanje savjeta zaposlenim licima Agencije, kako da se odnosi prema ovim slučajevima, u skladu sa praksom EU, priprema konačne procjene analiziranih slučajeva državne pomoći i održavanje sastanaka sa predstavnicima Agencije i drugih relevantnih institucija. Do sada su realizovane aktivnosti koje se odnose na izradu analize slučaja „Izgradnja i rad autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Mateševo“, kao i sastanci sa predstavnicima relevantnih institucija. Analiza slučaja sadrži konkretne zaključke i preporuke za dalje korake u ovom slučaju.

Drugi ekspert angažovan za oblast državne pomoći u sklopu projekta, je angažovan kako bi pružio podršku u analizi dokumentacije u vezi sa važnim slučajevima državne pomoći, formulisanju mišljenja i smjernica Agencije, ali i kako bi učestvovao na sastancima sa predstavnicima relevantnih institucija. Održan je trening za zaposlene u Agenciji i drugim relevantnim institucijama, koji je realizovan dana, 6. juna 2019. godine kada je u prostorijama UNDP-a u Podgorici održan na temu „Primjena pravila o državnoj pomoći u EU sa naglaskom na pomoć saobraćaju i infrastrukturi“. Trening je bio posvećen pojašnjenju koncepta državne pomoći i kontrole državne pomoći, te obavezama države u slučaju kršenja propisa o državnoj pomoći. Poseban naglasak je bio na javnom finansiranju saobraćaja i saobraćajne infrastrukture (drumski i željeznički saobraćaj i infrastruktura, pomorski saobraćaj i lučka infrastruktura, avio-saobraćaj i aerodromska infrastruktura).

IPA 2014 Instrument za pretpristupnu podršku za godišnji akcioni plan za 2014. godinu (CAP 2014)

Tokom 2019. godine je nastavljena implementacija Ugovora „Unaprjeđenje i jačanje institucionalnog i pravnog okvira u oblasti državne pomoći i javnih nabavki”, koji je predviđen programom IPA 2014, koji je potpisan u septembru 2018.godine (još o tome u poglavlju Državna pomoć).

Sveobuhvatni cilj projekta je povećanje efikasnosti, efektivnosti i transparentnosti menadžmenta u javnim finansijama Crne Gore u skladu sa EU standardima, odnosno poboljšanje pravnog i operativnog okruženja u oblasti javnih nabavki i državne pomoći.

U okviru projekta, pored stalne podrške zaposlenima na poslovima državne pomoći, bili su ciljani seminari i obuke za davaoce, korisnike, ali i za pravosudne organe, a sve u cilju jačanja svijesti o važnosti ove politike i njene potpune implementacije. Takođe, jedan od zadataka projekta je i uspostavljanje registra državnih pomoći, koji će objediniti sve podatke o dodijeljenim državnim pomoćima u Crnoj Gori od uspostavljanja sistema 2007. godine, i koji će biti izvor i baza podataka za lakši rad, preglednost i transparentnost mjera državnih pomoći, kao i izvještavanje o dodijeljenoj državnoj pomoći, pa će se ova aktivnost prenijeti u realizaciju u 2020. godini.

17. DRŽAVNA POMOĆ

UVOD

➤ Zakonodavni okvir

Zakonom o kontroli državne pomoći ("Službeni list Crne Gore" br. 12/18 u daljem tekstu: „Zakon“) i Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti konkurencije ("Sl. list Crne Gore", br. 44/12 i 13/18, utvrđen je institucionalni okvir tijela nadležnog za kontrolu državne pomoći. U skladu sa Zakonom i Statutom Agencije, ovlaštenja Agencije i Savjeta definisana su kako slijedi: vrši kontrolu usklađenosti državne pomoći sa zakonom kojim se uređuje državna pomoć (prethodna kontrola); vrši kontrolu usklađenosti dodjele i korišćenja dodijeljene državne pomoći sa zakonom kojim se uređuje državna pomoć (naknadna kontrola), prati realizaciju i efekte dodijeljene državne pomoći, nalaže povraćaj nezakonite i neusklađene državne

pomoći, prikuplja i obrađuje podatke o planiranoj državnoj pomoći, prikuplja podatke o korišćenju i efektima dodijeljene državne pomoći, vodi evidencije državnih pomoći, podnosi godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći Vladi Crne Gore i Skupštini Crne Gore, podnosi godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći Evropskoj komisiji, daje mišljenja na zahtjev organa državne uprave, nadležnog organa lokalne samouprave i pravnog lica koje upravlja i raspolaže sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom u skladu sa zakonom u pripremi propisa i drugih akata kojima se uređuju pitanja u vezi dodjele državne pomoći, kao i u postupku njihovog donošenja, promovise i podstiče unaprijeđenje sistema kontrole državne pomoći, daje mišljenje o primjeni propisa u oblasti zaštite konkurencije i državne pomoći, priprema stručne osnove za izradu zakona i podzakonskih akata iz oblasti zaštite konkurencije i državne pomoći.

Zakonom o kontroli državne pomoći znatno je unaprijeđen sistem kontrole državne pomoći, a to se, između ostalog, ogleda i u sljedećem:

Davalac državne pomoći obavezan je da akt o šemi, odnosno individualnoj državnoj pomoći, Agenciji dostavi kao prijavu sa predlogom akta i drugom potrebnom dokumentacijom (u daljem tekstu: prijava), radi procjene usklađenosti državne pomoći, najmanje 60 dana prije planiranog datuma utvrđivanja, odnosno donošenja. O tome da li se na osnovu predloženog akta vrši dodjela državne pomoći, daje se mišljenje, propisano je članom 10 stav 1 Zakona. Dobra praksa u oblasti kontrole državne pomoći je davanje mišljenja i u slučajevima da predložena mjera predstavlja državnu pomoć male vrednosti (*de minimis*), koja ne podliježe obavezi prijavljivanja Agenciji. Ukoliko se radi o podsticajima za razvoj poljoprivrede i ribarstva, daje se mišljenje u kome se konstatuje da se Zakon ne primjenjuje na podsticaje za razvoj poljoprivrede i ribarstva, saglasno članu 1 stav 2 Zakona. Takođe, ukoliko bi na ocjenu bila poslata mjera kojom se omogućava svim korisnicima, na cijeloj teritoriji Crne Gore da koriste određenu pogodnost pod jednakim uslovima (npr. smanjenje opšte poreske stope), treba dati mišljenje u kome će biti konstatovano da se radi o generalnoj (opštoj) mjeri, te da nema selektivnosti, što znači da se ne radi o državnoj pomoći. Ili, ukoliko je, na primjer, planirana dodijela subvencija za invalide, majke sa više od troje djece, socijalno ugroženo stanovništvo, građane sa osnovnim obrazovanjem, takođe se daje mišljenje, u kome se konstatuje da korisnici sredstava nijesu ekonomski aktivni, odnosno da ne koriste sredstva radi obavljanja djelatnosti na tržištu.

Dakle, za sve mjere koje nijesu predmet Zakona, odnosno, da ne podliježu obavezi prijavljivanja, kao u slučaju *de minimis* državne pomoći (koja ne može narušiti, niti ugroziti konkurenciju na tržištu), daje se mišljenje. Preporuka je da se u ovim slučajevima, prilikom davanja mišljenja navedu i smjernice za buduća postupanja po konkretnoj mjeri, koja se odnose na izvještavanje, evidentiranje, praćenje, analizu efekata itd.

Uzimajući u obzir zakonsku obavezu davaoca državne pomoći da se prilikom donošenja, odnosno utvrđivanja predloga akta isti može razmatrati samo uz mišljenje Agencije, propisan je razumno kratak rok od 15 dana za davanje mišljenja (član 10 stav 3 Zakona). Takođe, ostavljena je mogućnost podnošenja prijave iz razloga pravne sigurnosti, ukoliko predložena pomoć ne predstavlja državnu pomoć, predlagač u prijavi navodi razloge zbog kojih smatra da akt ne predstavlja državnu pomoć u smislu Zakona.

Podrazumijeva se, zakonodavac je predvidio mogućnost da, prilikom procjene prijave, Agencija utvrdi da se predlogom akta uređuju pitanja dodjele državne pomoći, u kom slučaju će Agencija naložiti predlagaču da prije utvrđivanja, odnosno donošenja, predmetni akt dostavi Agenciji radi odlučivanja o usklađenosti Zakonom.

- Zabrana dodjele (tzv. Standstill clause) (član 12): „Državna pomoć prijavljena u skladu s ovim zakonom, ne smije se dodijeliti prije odlučivanja Agencije o usklađenosti državne pomoći sa ovim zakonom.“
- Pokretanje i sprovođenje ispitnog postupka Agencije u slučaju sumnje u zakonitost i usklađenost dodjele državne pomoći (član 16): „Rješenje o pokretanju ispitnog postupka sadrži rezime svih relevantnih činjenica i pravnih pitanja, rezultate prethodne kontrole, kao i razloge na osnovu kojih je Agencija utvrdila da državna pomoć nije u skladu s ovim zakonom.“
- Neposredna kontola, kao najveća novina Zakona pored prebacivanja nadležnosti kontrole na Agenciju, koju Agencija pokreće u slučaju sumnje u usaglašenost državne pomoći sa aktom na osnovu kojeg je dodijeljena i nakon izjašnjenja davaoca državne pomoći, Agencija ima mogućnost da vrši neposredan uvid kod korisnika državne pomoći (čl. 29-31).

Navedeni zakonodavni okvir za sprovođenje kontrole državne pomoći u Crnoj Gori je uspostavljen u skladu sa sistemom kontrole na nivou EU. Zakonom o kontroli državne pomoći propisuju se uslovi i postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja državne pomoći, radi zaštite konkurencije i ispunjavanja obaveza preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorima. Takođe, Zakonom je definisano da kontrolu usklađenosti državne pomoći i njenog namjenskog korišćenja, kao i nalaganje povraćaja nezakonite i neusklađene državne pomoći vrši Agencija za zaštitu konkurencije. Sadašnji Zakon o kontroli državne pomoći zamijenio je stari Zakon o kontroli državne pomoći¹¹, kojim su, uz raniji Zakon iz 2007. godine¹² postavljeni temelji kontrole državne pomoći u Crnoj Gori još prije trinaest godina tokom kojih su utvrđeni nedostaci koji su ovim novim Zakonom preciznije definisani.

¹¹ Službeni list Crne Gore, broj 74/09 i 57/11

¹² Službeni list Crne Gore, broj 26/07

Zakon implementira sve relevantne izvore prava EU u oblasti državne pomoći¹³, i u najvećoj mogućoj mjeri preslikava sistem kontrole državnih pomoći kakav postoji na nivou Evropske unije.

Koncept državne pomoći određen je na način da se navode kriterijumi iz člana 107 (1) UFEU koji moraju biti kumulativno ispunjeni da bi se radilo o državnoj pomoći. Tako se pojam definiše na način da se mora raditi o: 1) finansijskoj pomoći koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade Crne Gore, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući fondove Evropske unije i druge javne fondove; 2) koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu; 3) koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu; te 4) koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Dalje, definisan je koncept nezakonite pomoći u odnosu na neusklađenu pomoć, pojedinačne pomoći u odnosu na nove pomoći, utvrđena su proceduralna pravila kao i pravila koja se odnose na povraćaj pomoći. Takođe su definisani i davalac i korisnik državne pomoći, kao i privredna i neprivredna djelatnost, što je bitno poboljšanje u odnosu na raniji zakonski okvir, i predstavlja zakonodavnu inovaciju koja u fokus stavlja upravo ključno pitanje efikasne kontrole državne pomoći: razlikovanje između privrednih i neprivrednih djelatnosti jer upravo suština djelatnosti utiče na koncept korisnika državne pomoći. Što se tiče usklađenosti državne pomoći, Zakonom se određuje da su usklađene državne pomoći za:

- 1) unaprijeđenje ekonomskog razvoja Crne Gore, odnosno određenog regiona u kojem su životni standard ili stepen zaposlenosti niži od prosječnog u Crnoj Gori;
- 2) izvršenje projekta koji zajednički finansiraju Evropska unija i Crna Gora ili za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u privredi Crne Gore;
- 3) podsticanje razvoja određenih privrednih djelatnosti i područja, ako pomoć ne utiče na položaj drugih učesnika na tržištu;
- 4) promovisanje i očuvanje kulturne baštine ako pomoćne utiče na položaj drugih učesnika na tržištu.

Takođe se usklađenom smatra i pomoć:

---

¹³ 25 Regulativa Savjeta (EU) 2015/1589 od 13. VII 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu člana 108 UFEU; Regulativa Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. IV 2004. o sprovođenju Regulative Savjeta (EZ) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu člana 93 Ugovora o EZ; Regulativa Komisije (EU) 2015/2282 od 27. XI 2015. o izmjeni Regulative (EZ) br. 794/2004 o obrascima prijave i obrascima o podacima; Obavještenje Komisije u vezi sa efektivnom primjenom odluka Komisije kojima se nalaže državama članicama da izvrše povraćaj nezakonite i neusklađene državne pomoći; Obavještenje Komisije o sprovođenju zakona o državnoj pomoći od strane nacionalnih sudova; Saopštenje Komisije C(2003) 4582 od 1. XII 2003. o profesionalnim tajnama u odlukama o državnim pomoćima.

- 1) koja ima socijalni karakter, pojedinim kategorijama potrošača, ako se odobrava bez diskriminacije u vezi porijekla roba i usluga, i
- 2) za otklanjanje šteta nastalih usljed prirodnih nepogoda ili vanrednih okolnosti. Bliže kriterijume, uslove i način dodjele državne pomoći propisuje Vlada na predlog Ministarstva finansija putem Uredbe te Pravilnika o listi pravila državne pomoći.

U odnosu na proceduru i postupak dodjele i kontrole državne pomoći, treba istaći i da se novim pravnim okvirom preslikava sistem kakav je uspostavljen u EU putem Regulative Savjeta (EU) 2015/1589. Ovlašćenja koja ima Agencija u sprovođenju kontrole državne pomoći uporedive su sa onima koje ima sama Evropska komisija prema citiranoj proceduralnoj Regulativi. Prvenstveno se zakonom osigurava „*stand-still*“ obaveza jer se u smislu člana 12 Zakona, državna pomoć se ne smije dodijeliti prije odlučivanja Agencije o usklađenosti državne pomoći sa Zakonom.

Obaveza prijave državne pomoći postoji kako za šeme državne pomoći, tako i za individualnu državnu pomoć, a Agencija sprovodi postupak u dva stepena, kao i Evropska komisija, pa ako nakon prethodne kontrole utvrdi da postoji sumnja da prijavljena državna pomoć nije u skladu sa zakonom, po službenoj dužnosti će pokrenuti ispitni postupak.

U slučaju sumnje u zakonitost državne pomoći Agencija može da ispita raspoložive podatke i informacije i po službenoj dužnosti. U tom slučaju Agencija može da naloži davaocu državne pomoći da dostavi podatke i informacije potrebne za ispitivanje usklađenosti državne pomoći sa Zakonom. Davalac državne pomoći dužan je da, po nalogu Agencije, dostavi podatke i informacije. U slučaju sumnje u usklađenost državne pomoći, Agencija pokreće ispitni postupak i odlučuje o usklađenosti, i nakon sprovedenog ispitnog postupka može da donese rješenje da mjera koja je bila predmet ispitivanja ne predstavlja državnu pomoć u smislu zakona, da je mjera koja je bila predmet ispitivanja usklađena sa zakonom ili ipak donosi negativnu odluku.

Neusklađenu i nezakonitu državnu pomoć korisnik državne pomoći mora vratiti. Na iznos pomoći koju je korisnik dužan da vrati obračunava se kamata za period od dodjele pomoći do dana donošenja rješenja o povraćaju i plaća zatezna kamata u skladu sa zakonom kojim se uređuje zatezna kamata.

Davalac državne pomoći dužan je da preduzme mjere neophodne za povraćaj sredstava pomoći od korisnika, u roku utvrđenom Rješenjem Agencije da je dodijeljena državna pomoć nezakonita ili neusklađena.

Zakon propisuje i postupanje Agencije po obavještenju od zainteresovane (treće) strane. Na postupak pred Agencijom primjenjuju se pravila upravnog postupka, dok je kontrola zakonitosti odluka Agencije osigurana putem mogućnosti pokretanja upravnog spora (sudska kontrola).

16.1 Podzakonski akti

➤ *Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći*

Normativni okvir kontrole državne pomoći u Crnoj Gori, pored Zakona o kontroli državne pomoći koji utvrđuje ključne uslove za uspostavljanje sistema po uzoru na sistem koji funkcioniše u EU, odnosno pravnom tekovinom EU i sadržan je i u podzakonskim aktima.

U prvom redu radi se o propisima koji uređuju način preuzimanja pravila o državnoj pomoći odnosno sekundarnog zakonodavstva iz oblasti državne pomoći u EU u normativni sistem Crne Gore. Tako se Uredbom o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći¹⁴ (u daljem tekstu: Uredba) i naročito dopunama koje je Vlada Crne Gore usvojila u martu 2014. godine, utvrđuje da se na državnu pomoć koja se dodjeljuje u Crnoj Gori primjenjuju pravila utvrđena regulativom Evropske komisije, Evropskog Savjeta, Evropskog Parlamenta i prakse EU sudova. Konkretno, dopunama Uredbe se navode vrste državne pomoći na koju se primjenjuju EU pravila, počevši sa horizontalnom državnom pomoći, koja uključuje pomoć namijenjenu podsticanju regionalnog razvoja, istraživanju i razvoju i inovacijama, zaštiti životne sredine, usavršavanju i obuci zaposlenih, zapošljavanju, malim i srednjim privrednim društvima, spašavanju i restrukturiranju i za obavljanje usluga od opšteg interesa. Istovremeno, Uredbom se propisuje obaveza primjene EU pravila o državnoj pomoći za pojedine sektore, a naročito za finansijski sektor, javne radiodifuzne usluge, razvoj širokopojasne mreže, audiovizuelnu produkciju, poštanske usluge, saobraćaj, sektor uglja, kulturu i sport, i liberalizaciju energetskog sektora. Dalje, EU pravila se preuzimaju i za dodjelu državne pomoći u obliku specifičnih instrumenata kao što su garancije, fiskalne mjere, osiguranje izvoznih kredita, rizični kapital, prodaja državne imovine i na finansijske transfere društvima koja obavljaju usluge od javnog interesa, pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć), kao i ostala pravila o državnoj pomoći. Takođe, Uredba će biti doručena na način da uključi i mogućnost prenošenja pravila EU koja se odnosi na utvrđivanje referentne i diskontne stope za potrebe primjene propisa o državnoj pomoći.

¹⁴ Službeni list Crne Gore, broj 27/10; 34/11 i 16/14

U cilju operacionalizacije naprijed definisanih pravila o državnoj pomoći čija je primjena obavezna u Crnoj Gori, Uredbom se utvrđuje obaveza Ministarstva finansija da objavljuje listu pravila za dodjelu državne pomoći, s prevodom na crnogorski jezik u „Službenom listu Crne Gore“.

➤ **Pravilnik o listi pravila državne pomoći**

U skladu s odredbama Uredbe, Ministarstvo finansija donijelo je Pravilnik o listi pravila državne pomoći¹⁵ (u daljem tekstu: Pravilnik) koji sadrži listu pravila i tekst EU propisa o državnoj pomoći koji predstavljaju dio pravne tekovine EU, a primjenjuju se i u Crnoj Gori kod dodjele horizontalne i sektorske državne pomoći, kao i za državnu pomoć u obliku posebnih instrumenta, *de minimis* pomoć, pomoć na koju se primjenjuju opšta grupna izuzeća, pomoć za projekte od zajedničkog EU interesa. Takođe, iz EU pravne tekovine u crnogorski normativni sistem preuzeta je i Direktiva Komisije o transparentnosti finansijskih odnosa između država članica i javnih preduzeća i transparentnosti unutar tih preduzeća.

Dana 18. marta 2016. godine objavljene su dopune liste pravila o državnoj pomoći, u crnogorski normativni sistem preuzet najveći dio važećih propisa Evropske unije, koji se odnose na pravila za dodjelu državne pomoći¹⁶, uključujući i pravila koja su

¹⁵ Službeni list Crne Gore, broj 35/14, 2/15, 38/15, 20/16.

¹⁶ Pravilnikom o listi pravila državne pomoći je u nacionalni pravni okvir unijeto 25 akata EU, i to: Smjernice o regionalnoj državnoj pomoći za 2014-2020 ; Odluka Komisije od 20. XII 2011. o primjeni člana 106 stav 2 UFEU na državne pomoći u obliku naknada određenim preduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa (C(2011) 9380); Regulativa (EZ) br. 1370/2007 Evropskog Parlamenta i Savjeta od 23. X 2007. o uslugama javnog željezničkog i drumskog prevoza putnika i stavljanju van snage Regulativi Savjeta (EEZ) br. 1191/69 i (EEZ) br. 1107/70; Saopštenje Komisije o primjeni pravila o državnim pomoćima za javne radiodifuzne usluge ; Saopštenje Komisije o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o EZ-u na području državnih pomoći u obliku garancija ; Saopštenje Komisije o elementima državne pomoći kod prodaje zemljišta i zgrada od strane organa državne uprave ; Regulativa Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. XII 2013. o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoći*); Saopštenje Komisije - Okvir Evropske unije za državnu pomoć u formi naknada za javne usluge; Smjernice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama; Smjernice o državnim pomoćima za zaštitu životne sredine i energiju za period 2014–2020; Smjernice za državnu pomoć aerodromima i avioprevoznicima; Smjernice o državnoj pomoći za privredna društva iz oblasti željezničkog saobraćaja; Regulativa Komisije (EU) br. 651/2014 od VI 2014. o proglašavanju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni čl. 107 i 108 Ugovora; Saopštenje Komisije - Okvir za državnu pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije; Smjernice o državnoj pomoći za podsticanje ulaganja za finansiranje rizika; Smjernice za određene mjere državne pomoći u kontekstu šeme trgovanja emisijom jedinica gasova sa efektom staklene bašte nakon 2012.; Saopštenje Komisije kojim se daje uputstvo u vezi sa primjenom pravila državne pomoći kompanijama za upravljanje brodovima; Smjernice Evropske zajednice za državnu pomoć pomorskom transportu; Saopštenje Komisije o smjernicama EU za primjenu pravila o državnoj pomoći u odnosu na brzi razvoj širokopojasnih mreža ; Saopštenje Komisije - Kriterijumi za analizu državne pomoći za pospješivanje sprovođenja važnih projekata od zajedničkog evropskog interesa spojive sa unutrašnjim tržištem ; Saopštenje Komisije o državnoj pomoći i drugim audiovizuelnim djelima ; Saopštenje Komisije o interpretativnim smjernicama u pogledu Regulative (EZ) br. 1370/2007 o uslugama javnog željezničkog i drumskog prevoza ; Saopštenje Komisije o pružanju smjernica za državnu pomoć u skladu sa finansiranjem Zajednice za pokretanja morskih puteva (C2008/317/08); Saopštenje Komisije državama članicama o primjeni članova 107 i 108 Ugovora funkcionisanju Evropske unije na kratkoročno osiguranje izvoznih kredita ; Direktiva Komisije 2006/11 I/EZ od 16. XI 2006. o transparentnosti finansijskih odnosa između država članica i javnih preduzeća, kao i o finansijskoj transparentnosti unutar određenih preduzeća, Regulativa (EU) 2016/2338 EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVJETA od 14. decembra

usvojena tokom sprovođenja reforme državne pomoći u EU – *State aid Modernisation* u periodu 2012-2016. godine.

Posebno treba naglasiti da Pravilnik uključuje i pravila o dodjeli državne pomoći koja su sadržana u Regulativi Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. VI 2014 o proglašavanju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni čl. 107 i 108 Ugovora. Naime, navedena Regulativa preuzeta je u nacionalno zakonodavstvo iz oblasti državne pomoći iz razloga jer sadrži pravila o uslovima za dodjelu određenih kategorija i vrsta državne pomoći koja nisu sadržana u smjernicama i saopštenjima Komisije. Stoga ova Regulativa daje jasne upute na koji način se može dodijeliti državna pomoć za određene namjene, i to do određenih finansijskih pragova odnosno uz obavezu poštovanja opštih uslova za dodjelu državne pomoći koji su sadržani u Poglavljima 1. i 3. iste (npr. način utvrđivanja intenziteta državne pomoći, opravdanih troškova, podsticajni efekt, objavljivanje, transparentnost, itd.). Drugim riječima, ova Regulativa omogućava da se u Crnoj Gori, kao i u državama članicama EU dodjeljuje državna pomoć za različite namjene prema pojednostavljenim uslovima, što se odnosi na dodjelu pomoći malim i srednjim preduzećima (MSP) naročito za savjetodavne usluge u korist MSP, za učestvovanje na sajamovima, za rizično finansiranje MSP i za start-up, za alternativne trgovinske platforme specijalizovane za MSP i za troškove izviđanja, za inovacije MSP, za inovacije procesa i organizacija poslovanja. Takođe, Regulativa na isti način omogućuje dodjelu državne pomoći za usavršavanje, za radnike u nepovoljnom položaju i radnike s invaliditetom, za nadoknadu štete prouzrokovane određenim prirodnim katastrofama, za kulturu i očuvanje kulturne i prirodne baštine, za sportsku i višenamjensku rekreativnu infrastrukturu, za lokalne infrastrukture, itd. Međutim, postoji važna razlika u primjeni ove Regulative u Crnoj Gori u odnosu na njenu primjenu u državama članicama EU, u kojima dodjela državne pomoći u skladu s ovom Regulativom predstavlja izuzeće od notifikacije (prijave) Evropskoj komisiji. Za razliku od te pogodnosti, u Crnoj Gori i državna pomoć koja se namjerava dodijeliti u skladu s ovom Regulativom podliježu prethodnoj (*ex ante*) prijavi i ocjeni Agencije za zaštitu konkurencije.

Dakle, u konkretnom slučaju, ne radi se o izuzeću od notifikacije, kao što je to slučaj u EU, već upravo suprotno, prijava nadležnom tijelu za kontrolu državne pomoći u Crnoj Gori je obavezna. S druge strane, preuzimanjem Regulative 651/2014 u normativni okvir državne pomoći u Crnoj Gori omogućuje se i olakšava dodjela državne pomoći u Crnoj Gori prema materijalnim pravilima koja važe u EU uz poštovanje opštih odredbi Regulative koje osiguravaju da ne dođe do narušavanja trgovine i konkurencije između Crne Gore i članica EU.

Preostaje da se u daljem usklađivanju nacionalnog normativnog okvira s EU pravilima o državnoj pomoći, Uredba i naročito Pravilnik, dopune određenim pravilima o

---

2016. o izmjeni Regulative (EZ) br. 1370/2007 u pogledu otvaranja tržišta za usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika (SL L 315, 3.12.2007).

državnoj pomoći u EU, koja su institucije Unije usvojile u kasnijem periodu, na primjer pravila za dodjelu državne pomoći u skladu s izmjenama i dopunama Regulative 651/2014¹⁷ koja je u 2017. godini izmijenjena i dopunjena pravilima koja se odnose na dodjelu državne pomoći za regionalne aerodrome, morske luke i luke unutrašnjih plovnih puteva, itd. Biće potrebno preuzeti i pravila koja se odnose na uslove pružanja usluga javnog željezničkog i drumskog prevoza putnika, a izmijenjena su 2016. godine¹⁸. U isto vrijeme, uslovi i pravila za dodjelu državne pomoći koja su definisana Uredbom i Pravilnikom dalje će se dopunjavati i ažurirati, na primjer kada se radi o propisu o specifičnim oblicima pomoći brodogradnji, budući da u EU više nisu na snazi posebna pravila za dodjelu državne pomoći ovoj ekonomskoj djelatnosti već se primjenjuju horizontalna pravila za dodjelu pomoći, a ažuriraće se i lista pravila o državnoj pomoći utvrđenih regulativom EU u odnosu na preduzetnike koji pružaju javne usluge (usluge od opšteg ekonomskog interesa), a u svrhu definisanja uslova u skladu s kojima dodjela naknade neće predstavljati državnu pomoć objavom odgovarajućih EU pravila odnosno uslova¹⁹ utvrđenih presudom Evropskog suda u predmetu Altmark²⁰. U istom kontekstu, u crnogorski normativni sistem državne pomoći, po potrebi, prenijeće se i EU pravila o pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) s područja obavljanja javnih usluga²¹. Posebna pažnja usmjerit će se na preuzimanje i objavljivanje pravila koja uređuju mogućnosti i uslove za dodjelu državne pomoći finansijskom sektoru u teškoćama, a koja su sadržana Bankarskoj komunikaciji²², Komunikaciji o restrukturiranju²³ i ukoliko to bude potrebno, drugim relevantnim EU propisima o pomoći finansijskom sektoru²⁴. Naime, navedeni propisi

---

¹⁷ Regulativa Komisije (EU) 2017/1084 od 14. juna 2017. o izmjeni Regulative (EU) br. 651/2014 u vezi s državnom pomoći za infrastrukture luka i aerodrome, pragova za prijavu pomoći za kulturu i očuvanje baštine i za pomoć za sportsku i višenamjensku rekreativnu infrastrukturu, kao i regionalnih operativnih programa državne pomoći za najudaljenije regije o izmjeni Regulative (EU) br. 702/2014 u vezi s izračunavanjem opravdanih troškova (SL L 156/1, 20. 6. 2017.)

¹⁸ Regulativa (EU) 2016/2338 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. decembra 2016. o izmjeni Regulative (EZ) br. 1370/2007 u pogledu otvaranja tržišta za usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika (SLL 315, 3.12.2007).

¹⁹ Saopštenje Komisije o primjeni evropskih pravila o državnoj pomoći na naknadu za obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa (SL C 8/2012)

²⁰ Presuda Evropskog suda u slučaju Altmark (C-280/00, 24.07.2003).

²¹ Regulativa Komisije (EU) broj 360/2012o primjeni članova 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na *de minimis* pomoći koje se dodjeljuju preduzetnicima za obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa (SL L 114/2012).

²² Saopštenje Komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za podsticajne mjere u korist banaka u kontekstu finansijske krize počevši od 1. avgusta 2013 (SL C 216/4 od 30. 7. 2013).

²³ Saopštenje o povratku održivosti i ocijeni mjera restrukturiranja finansijskog sektora u trenutnoj krizi prema pravilima o državnoj pomoći (SL C 195, 19.8.2009).

²⁴ Saopštenje o postupanju s imovinom umanjene vrijednosti u finansijskom sektoru Zajednice (SL C 72, 26.3.2009.); Saopštenje o rekapitalizaciji finansijskih institucija u trenutnoj finansijskoj krizi, ograničenje pomoći na najmanju potrebnu mjeru i mehanizmi osiguranja protiv pretjeranih narušavanja konkurencije (SL C 10, 15.1.2009).

su u EU doprinijeli osiguranju nesmetanog prelaza na sistem koji je uspostavljen Direktivom o oporavku i rješavanju problema banaka (*Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD*), koja sadrži instrumente i mjere rješavanja problema banaka, pa je nakon transponovanja u nacionalna zakonodavstva država članica u velikoj mjeri zamijenila potrebu za intervencijama država članica kroz dodjelu državne pomoći. No, kako i Direktiva navodi, određene podsticajne mjere namijenjene oporavku banaka ne isključuju dodjelu državne pomoći što zahtijeva i adekvatna pravila za odobrenje te pomoći. Stoga će i Crna Gora, uz prilagođavanje nacionalnog zakonodavstva u oblasti kreditnih institucija i finansijskog sektora ovoj Direktivi, u zakonodavstvo iz oblasti državne pomoći uključiti i pravila koja uspostavljaju prethodno pomenuta Bankarska komunikacija i Komunikacija o restrukturiranju. S obzirom na izuzetnu važnost pravilne interpretacije pojma državne pomoći u kontekstu preuzetih obaveza iz SSP-a, prilikom primjene nacionalnog zakonodavstva iz ove oblasti Crna Gora će uzimati u obzir pojašnjenja ključnih koncepata povezanih s pojmom državne pomoći koje je dala Evropska komisija u svom Obavještenju o pojmu državne pomoći²⁵ iz člana 107. stava 1. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, a da bi se osigurala jednostavnija, transparentnija i usklađenija primjena ovog pojma u Crnoj Gori s onom koja vrijedi u Evropskoj uniji.

➤ **Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći**²⁶

U skladu s odredbama člana 73 stava 5. SSP-a, Crna Gora u obavezi je, osigurati transparentnost na području državne pomoći na način što će Evropskoj komisiji dostavljati godišnje izvještaje ili druge odgovarajuće dokumente o dodijeljenoj državnoj pomoći. Pritom, potrebno je slijediti prikaz i metodologiju koje koristi Komisija u prezentaciji dodijeljene državne pomoći na nivou EU. U slučaju dodjele pojedinačne pomoći, takođe, na zahtjev Komisije, Crna Gora je dužna osigurati informacije o toj pomoći. Polazeći od navedenih obaveza iz SSP-a kao i potrebe upoznavanja nadležnih institucija Crne Gore, javnosti i građana o korišćenju javnih (budžetskih) sredstava radi pomoći preduzetnicima i širenja svijesti među davaocima državne pomoći o pravilima i uslovima prema kojima je dozvoljena dodjela državne pomoći, potrebe prilagođavanja tim pravilima i osvješćivanja svijesti o efektima državne pomoći, Agencija za zaštitu konkurencije u obavezi je svake godine pripremiti godišnje izvještaje o dodijeljenoj državnoj pomoći i o tome podnijeti godišnji izvještaj Vladi i Skupštini Crne Gore u skladu s odredbama člana 19 Zakona o zaštiti konkurencije²⁷. Pravilnikom o sadržaju godišnjeg izvještaja o državnoj pomoći detaljno je propisana metodologija izrade i obrade podataka o državnoj pomoći radi izvještavanja EU, Parlamenta i Vlade o dodijeljenoj pomoći, prikaz ukupnog iznosa pomoći, pregled dodijeljene državne pomoći po namjeni, po vrsti i instrumentima, kao i očekivani efekt

²⁵ Obavještenje je objavljeno u SL C 262/1, 19.7.2016

²⁶ Službeni list Crne Gore, broj 31/10, 22/12 i 50/12

²⁷ Službeni list Crne Gore, broj 44/12 i 13/18

dodijeljene državne pomoći, koja ne odstupa od metodologije i načina prikaza državne pomoći koju primjenjuje Evropska komisija i države članice u prikazu dodijeljene državne pomoći.

➤ ***Uredba o načinu i postupku podnošenja prijave državne pomoći²⁸ i Uredba o načinu vođenja evidencije o državnoj pomoći²⁹***

Uredbom o načinu i postupku podnošenja prijave državne pomoći propisan je sadržaj potrebne dokumentacije za prijavu državne pomoći, čiji sastavni dio su i prijavni obrasci. U sljedećem periodu biće potrebno omogućiti prijavu Agenciji za zaštitu konkurencije programa (šema) i individualne državne pomoći elektronskim putem kako bi se davaocima pomoći ali i Agenciji olakšala procedura slanja, primanja i obrade prijave i dostavljenih podataka o namjeravanoj dodjeli državne pomoći.

U skladu s Uredbom o načinu vođenja evidencija o državnoj pomoći (registru) Agencija vodi evidenciju o prijavljenoj državnoj pomoći, o dodijeljenoj državnoj pomoći, kao i evidenciju o državnoj pomoći koja je u toku, s podacima koje mora sadržati svaki projekt dodijeljene, prijavljene i državne pomoći u toku.

➤ ***Pravila o regionalnoj pomoći***

Crnogorsko zakonodavstvo u ovoj oblasti je usklađeno s pravnom tekovinom EU. Materiju koja se odnosi na regionalnu državnu pomoć reguliše Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći kako je naprijed izloženo. Osigurana je direktna primjena pravila iz pravne tekovine EU, a što je u skladu i s odredbom člana 73, stav 2 SSP-a.

SSP-om je utvrđeno da će se prvih pet godina nakon stupanja na snagu tog Sporazuma svaka državna pomoć koju dodijeli Crna Gora procjenjivati uzimajući u obzir činjenicu da se Crna Gora smatra područjem koje je identično područjima EU koja su definisana u članu 107. stav 3 tačka (a) UFEU-a, kao i da je Crna Gora u obavezi da u roku od četiri godine od stupanja na snaga ovog Sporazuma Evropskoj uniji dostavi podatke o bruto domaćem proizvodu po glavi stanovnika koji su usklađeni na nivou NUTS II regija. Nakon toga će tijelo za kontrolu državne pomoći i Evropska komisija zajedno ocijeniti podobnost regija Crne Gore i na osnovu te ocjene, utvrdiće se maksimalni iznos državne pomoći za izradu mape regionalnih pomoći na osnovu odgovarajućih smjernica EU.

²⁸ Službeni list Crne Gore, broj 27/10, 34/11, 12/13

²⁹ Službeni list Crne Gore, broj 27/10 i 34/11

U skladu s navedenim obavezama iz SSP-a, Crna Gora je donijela Odluku o mapi regionalnih pomoći³⁰ 2012. godine koja je dopunjena 2014. godine i odnosi se na period do 2020. godine. Budući da je prema statističkim podacima BDP po glavi stanovnika mjereno standardima kupovne moći u Crnoj Gori manji od 75% prosjeka Unije, maksimalan intenzitet državne pomoći za cjelokupnu teritoriju Crne Gore, izražen u bruto ekvivalentu pomoći za velika privredna društva ne može biti veći od 50% vrijednosti investicije. Za mala privredna društva se intenzitet može povećati za 20%, a za srednja za 10%.

➤ **Pravila o pomoći za istraživanje i razvoj**

Crnogorsko zakonodavstvo u ovoj je oblasti usklađeno s pravnom tekovinom EU. Materiju koja se odnosi na državnu pomoć za istraživanje i razvoj reguliše Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći, odnosno Pravilnik o listi pravila državne pomoći kako je naprijed izloženo. Osigurana je direktna primjena pravila iz pravne tekovine EU, a što je u skladu i s odredbom člana 73, stav 2 SSP-a.

➤ **Pravila o pomoći za životnu sredinu**

Crnogorsko zakonodavstvo u ovoj je oblasti usklađeno s pravnom tekovinom EU. Materiju koja se odnosi na državnu pomoć za životnu sredinu reguliše Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći, odnosno Pravilnik o listi pravila državne pomoći kako je naprijed izloženo. Osigurana je direktna primjena pravila iz pravne tekovine EU, a što je u skladu i s odredbom člana 73, stav 2 SSP-a.

➤ **Pravila o pomoći malim i srednjim preduzećima**

Crnogorsko zakonodavstvo u ovoj je oblasti usklađeno s pravnom tekovinom EU. Materiju koja se odnosi na državnu pomoć malim i srednjim preduzećima reguliše Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći, odnosno Pravilnik o listi pravila državne pomoći kako je prethodno navedeno. Osigurana je direktna primjena pravila iz pravne tekovine EU, a što je u skladu i s odredbom člana 73, stav 2 SSP-a.

➤ **Usklađivanje fiskalnih šema pomoći**

Izmjenama Zakona o porezu na dobit pravnih lica³¹ i Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica³² postignuta je usklađenost s Regulativom Evropske komisije br. 1407/2013 o sprovođenju člana 107 i 108 UFEU na *de minimis* pomoći, na način što

³⁰ Službeni list Crne Gore, broj 22/12, 06/14 i 31/14.

³¹ Službeni list Crne Gore, broj 65/01, 12/02, 80/04, 40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13 i 55/16

³² Službeni list Crne Gore, broj 65/01, 12/02, 37/04, 29/05, 78/06, 4/07, 86/09, 73/10, 40/11, 14/12, 6/13, 62/13, 60/14, 79/15 i 83/16.

će se poreskom obvezniku koji otpočinje obavljanje djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, obračunati porez za prvih osam godina umanjiti u iznosu od 100%, gdje ukupan iznos ne može biti veći od 200.000 eura u osam godina³³. Takođe, poreski obveznik koji otpočinje obavljanje djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama i koji na neodređeno vrijeme ili najmanje na pet godina zaposli lice, oslobađa se obaveze plaćanja obračunatog i obustavljenog poreza iz zarade za tog zaposlenog, za period od četiri godine od dana zasnivanja radnog odnosa, međutim ukupni iznos oslobođenja ograničen je iznosom od 200.000 eura u osam godina. Zakon o slobodnim zonama³⁴ je u potpunosti usklađen s pravilima državne pomoći. Članom 18 je definisano da se ne plaćaju carinske dažbine i PDV-a za robu unijetu u slobodnu zonu, ukoliko se njena upotreba odnosi na preradu, obradu, ili uobičajene oblike rukovanja, a u skladu sa Carinskim zakonom.³⁵ Na osnovu člana 19b Zakona o regionalnom razvoju³⁶, Vlada Crne Gore je donijela Uredbu o biznis zonama³⁷ kojom se uređuju uslovi za osnivanje biznis zona, klasifikacija prema strateškom značaju, uspostavljanje, uređenje i upravljanje, unapređenje infrastrukture u biznis zonama i druga pitanja od značaja za rad biznis zona. Komisija za kontrolu državne pomoći ocijenila je predlog Uredbe o biznis zonama kao usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoći³⁸.

➤ *Pomoć za sanaciju i restrukturiranje*

Crnogorsko zakonodavstvo u ovoj je oblasti usklađeno s pravnom tekovinom EU. Materiju koja se odnosi na državnu pomoć za sanaciju i restrukturiranje reguliše Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći kako je prehodno navedeno. Osigurana je direktna primjena pravila iz pravne tekovine EU, a što je u skladu i s odredbom člana 73, stav 2 SSP-a.

U odnosu na primjenu pravila o državnoj pomoći za sanaciju i restrukturiranje kao i mjerila za otvaranje poglavlja 8, a kojim se od Crne Gore zahtijevalo da usvoji Plan restrukturiranja za Kombinat aluminijuma AD Podgorica (dalje u tekstu: KAP), i isti je trebao biti prihvaćen od strane Evropske komisije, važno je imati u vidu da se radi o pitanju koje je riješeno u stečajnom postupku. Međutim, treba naglasiti kako je Komisija za kontrolu državne pomoći bila aktivno uključena u rješenje ovog problema. Naime, Komisija je 2009. godine odobrila Program finansijskog restrukturiranja ocjenjujući ga usklađenim sa Zakonom o kontroli državne pomoći. Ipak, pokušaj restrukturiranja je završio bez uspjeha, a u 2012. godini je Komisija za kontrolu državne pomoći po službenoj dužnosti utvrdila postojanje nepravilnosti u sprovođenju

³³ Pomenuto usklađivanje je postignuto donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG“, broj 61/13) i Zakona o izmjenama i dopunama zakona porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list CG“, broj 62/13).

³⁴ Službeni list Crne Gore, broj 42/04, 11/07, 76/08 i 40/16

³⁵ Službeni list Crne Gore, broj 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 31/2003 - odluka US, 29/2005 i 66/2006 i 21/2008, 40/2011 - dr. zakon, 39/2011 - dr. zakon, 28/2012 - dr. zakon, 62/2013 i 71/2017

³⁶ Službeni list Crne Gore, broj 20/11 i 20/15

³⁷ Službeni list Crne Gore, broj 77/16 i 38/17

³⁸ Rješenje od 15. novembra 2016. godine.

<http://www.kkdp.gov.me/biblioteka/rjesenja/Rjesenja2016>.

Programa i naložila davaocu državne pomoći da izvrši povraćaj državne pomoći, i da se obustavi dalja državna pomoć KAP-u. Nakon toga je 2013. godine otvoren stečajni postupak nad KAP-om, u kojem je imovina stečajnog dužnika rasprodata putem publikovanog javnog oglasa prema tržišnim uslovima, bezuslovno, nediskriminirajuće i transparentno. Ocjenjujući cjelokupan postupak prodaje imovine KAP-a, Komisija za kontrolu državne pomoći donijela je Zaključak³⁹ kojim se utvrđuje da ne postoji ekonomski kontinuitet između KAP-a i novih vlasnika imovine. U tom smislu smatra se da je ovo mjerilo postalo bespredmetno.

Priprema sveobuhvatnog inventara svih mjera državne pomoći pokrivenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju

Crna Gora je u prethodnom periodu izvršila analizu cjelokupnog zakonodavnog okvira u cilju identifikovanja onih zakonodavnih rješenja koja mogu predstavljati pravnu osnovu za dodjelu državne pomoći, koji su bili na snazi prije potpisivanja SSP-a, a koji nisu bili u skladu s pravnom tekovinom EU, i pristupila njihovim izmjenama.

Novim Zakonom o kontroli državne pomoći definisano je da radi utvrđivanja ili donošenja, odnosno dodjele individualne pomoći nadležni organ državne uprave, nadležni organ opštine i pravno lice koje upravlja i raspolaže sredstvima javnih prihoda i državnom imovinom, prije dostavljanja predloga šeme donosiocu, odnosno donošenja akta o individualnoj državnoj pomoći, Agenciji podnosi prijavu sa predlogom akta i drugom potrebnom dokumentacijom radi davanja mišljenja da li se na osnovu predloženog akta vrši dodjela državne pomoći, najmanje 60 dana prije planiranog datuma utvrđivanja, odnosno donošenja. Agencija daje mišljenje u roku od 15 dana od dana prijema predloga akta.

Predloženi akt može se prilikom donošenja, odnosno utvrđivanja predloga, razmatrati samo uz mišljenje Agencije. Ako u postupku davanja mišljenja utvrdi da se predlogom akta uređuju pitanja dodjele državne pomoći, Agencija može naložiti predlagaču da prije utvrđivanja, odnosno donošenja, akt dostavi Agenciji radi odlučivanja o usklađenosti sa ovim zakonom.

Na osnovu obaveza preuzetih potpisivanjem SSP-a, usklađivanje crnogorskog zakonodavstva u oblasti državne pomoći s pravnom tekovinom EU, sistem odobravanja, kontrole sprovođenja i povraćaja državne pomoći po prvi put je uspostavljen još 2007. godine, kao i donošenjem Uredbe o bližim kriterijumima, namjeni i uslovima dodjele državne podrške i pomoći⁵⁸. Potom je 2009. godine donesen Zakon o kontroli državne pomoći, a 2010. godine i Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći. Radi potrebe izmjene i unaprjeđenja sistema s ciljem povećanja efikasnosti i postizanja većeg nivoa

³⁹ Zaključak od 11. marta 2016. godine.
<http://www.kkdp.gov.me/biblioteka/rjesenja/Rjesenja2016>.

usklađenosti s pravnom tekovinom EU, 2018. godine donesen je novi Zakon o kontroli državne pomoći. Takođe, budući da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije iz 2018. godine, Agencija za zaštitu konkurencije u okviru svojih nadležnosti preuzela i poslove kontrole državne pomoći, ona je od organa državne uprave nadležnog za poslove državne pomoći odnosno Ministarstva finansija, preuzela državne službenike koji su vršili stručne i administrativne poslove za potrebe Komisije za kontrolu državne pomoći.

U ovom Izvještaju o radu Agencije za 2019. godinu, ukratko daćemo tabelarni prikaz rada iz oblasti državne pomoći. Detaljan prikaz rada biće dat u Godišnjem izvještaju o dodijeljenoj državnoj pomoći koji se dostavlja Vladi i Skupštini Crne Gore.

- ***Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti državne pomoći u toku 2019. godine***

Ministarstvu finansija su 2019. godine dostavljene pravne osnove za izradu sljedećih pravilnika:

- 1) Komunikacija Komisije (EU) o primjeni pravila o državnoj pomoći od 1. avgusta 2013.godine, za podršku mjerama u korist banaka u kontekstu finansijske krize („Bankarska komunikacija“) (2013/C 216/01);
- 2) Obavještenje Komisije (EU) o pojmu državne pomoći iz člana 107. stav 1. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (2016 / C 262/01);“

Navedeni pravilnici predstavljaju dopunu Pravilnika o Listi pravila državne pomoći („Službeni list CG“, br. br. 35/14/2/15, 38/15 i 20/16).

Osim pravilnika kojim se propisuju pravila za dodijelu državne pomoći, Agencija je u 2019. godini dala stručne osnove i za donošenje pravilnika kojim se uređuje postupak prijavljivanja državne pomoći. U cilju donošenja navedenog pravilnika, dati su i stručni osnovi za izradu Uredbe o prestanku važenja Uredbe o postupku i načinu podnošenja prijave državne pomoći ("Sl. list Crne Gore", br. 27/10 od 12.05.2010, 34/11 od 12.07.2011, 12/13).

➤ **IMPLEMENTACIJA ZAKONA O KONTROLI DRŽAVNE POMOĆI**

• **ODLUKE AGENCIJE ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE (SAVJET) U 2019. GODINI**

Savjet Agencije zaštitu konkurencije, donosi odluke, nakon razmatranja dostavljenog predmeta i materijala od strane Sektora za kontrolu državne pomoći, po predlogu v.d. direktora koji se dostavlja Savjetu shodno čl.22 Zakona, te po potrebi i izvještavanju obrađivača predmeta i materijala na redovnim i vanrednim sjednicama Savjeta. Prilikom donošenja odluka, Savjet Agencije postupa u svemu i u skladu sa odredbama čl. 20f i 20g Zakona. Donošenju odluka prethodila je detaljna analiza dostavljenog materijala od strane članova Savjeta, v.d. direktora i neposrednih izvršilaca.

➤ **Implementacija**

- **Ministarstvo održivog razvoja i turizma – Državna pomoć za obezbjeđivanje nedostajućih sredstava za izmirenje duga Crnogorskog fonda za solidarnu stambenu izgradnju doo Podgorica prema Holandskom međunarodnom fondu za stanovanje – DIGH (Rješenje broj: 05-10/6)**

Ministarstvo održivog razvoja i turizma dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije prijavu državne pomoći i dokumentaciju za obezbjeđenje nedostajućih sredstava u iznosu od 1.500.000,00 eura iz budžeta Crne Gore za 2018. godinu (tekuća budžetska rezerva), u cilju rješavanja pitanja dugovanja Crnogorskog fonda za solidarnu stambenu izgradnju doo Podgorica prema Holandskom međunarodnom garantnom fondu za stanovanje, po utvrđenom diskontu, sa Predlogom ugovora o utvrđivanju prava i obaveza između Vlade Crne Gore, CFSSI-a i DIGH-a, kako bi se realizovao Sporazum o poravnanju, zaključen između CFSSI-a i DIGH-a, na ocjenu usklađenosti sa pravilima državne pomoći.

S obzirom da se ova pomoć odnosi na usluge stambenog zbrinjavanja za socijalno ugrožene građane ili socijalne grupe koje se nalaze u nepovoljnijem položaju, **prijavljena državna pomoć Ministarstva održivog razvoja i turizma, za obezbjeđivanje nedostajućih sredstava za izmirenje duga Crnogorskog fonda za solidarnu stambenu izgradnju doo Podgorica prema Holandskom međunarodnom fondu za stanovanje – DIGH, po utvrđenom diskontu, ne predstavlja državnu pomoć, u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.**

- **Ministarstvo ekonomije - Program za unaprjeđenje konkurentnosti privrede za 2019. godinu. (Rješenje broj: 05-107/5)**

Ministarstvo ekonomije je dostavilo Agenciji Predlog Programa za unaprjeđenje konkurentnosti privrede za 2019. godinu. Agencija je ustanovila da su sredstva za finansiranje ovog Programa državna pomoć jer se radi o javnim sredstvima, koja se korisnicima isplaćuju iz budžeta Ministarstva ekonomije za 2019. godinu. Programom se favorizuju preduzetnici, mala, srednja i velika privredna društva. Program je selektivan jer se subvencije dodjeljuju određenim preduzetnicima, malim, srednjim i velikim privrednim društvima i na taj način utiče se na ravnotežu na tržištu što bi potencijalno moglo da dovede do narušavanja konkurencije.

Ministarstvo ekonomije (davalac državne pomoći) je podnošenjem ovog Programa prije njegove realizacije ispunilo svoje obaveze iz člana 12 Zakona o državnoj pomoći. **Prijavljena državna pomoć Ministarstva ekonomije po predlogu Programa za unaprjeđenje konkurentnosti privrede za 2019. godinu, ocijenjena je kao usklađena sa Zakonom o kontroli državne pomoći.**

- **Opština Berane – Predlog Odluke o proglašenju Biznis zone „Rudeš” Opština Berane, (Rješenje broj: 05-62/7)**

Opština Berane je dostavila Agenciji za zaštitu konkurencije Predlog Odluke o proglašenju Biznis zone „Rudeš” Opština Berane, na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Agencija je ustanovila da su ispunjena četiri kumulativna kriterijuma državne pomoći, odnosno: radi se o javnim sredstvima, tj. sredstvima budžeta opštine Berane kojih se opština odriče u korist privrednih društava u biznis zoni. Odlukom se favorizuju privredna društva u okviru Biznis zone „Rudeš”, čime se ista dovode u povoljniji položaj u odnosu na ostala privredna društva koja posluju na teritoriji opštine Berane što utiče na ravnotežu na tržištu između ostalih privrednih društava i njihovih konkurenata.

Predlog Odluke o proglašenju Biznis zone „Rudeš” Opštine Berane ocijenjen je kao usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- **Ministarstvo ekonomije – Predlog Uredbe o dodjeli sredstava za podsticanje direktnih investicija i unaprjeđenje konkurentnosti privrede. (Mišljenje broj: 05-240/5)**

Ministarstvo ekonomije dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije Predlog Uredbe o dodjeli sredstava za podsticanje direktnih investicija i unaprjeđenje konkurentnosti privrede, na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Predlog uredbe o dodjeli sredstava za podsticanje direktnih investicija i unaprjeđenje konkurentnosti privrede je pravni osnov za donošenje i realizaciju Programa za podsticanje konkurentnosti, i u tom smislu ne predstavlja pravni osnov za dodjelu državne pomoći, s obzirom da su mehanizmi dodjele, kroz različite programske linije, detaljno razrađeni u Programu.

Predlog Uredbe o dodjeli sredstava za podsticanje direktnih investicija i unaprjeđenje konkurentnosti privrede u skladu je sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- ***Ministarstvo kulture – Nacrt Programa državne pomoći za 2019. godinu. (Rješenje broj: 05-119/6)***

Ministarstvo kulture je Agenciji za zaštitu konkurencije dostavilo Nacrt Programa državne pomoći Ministarstva kulture za 2019. godinu na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Navedeni Program ispunjava 4 kumulativna kriterijuma za postojanje državne pomoći, odnosno: radi se o javnim sredstvima, tj. sredstvima iz budžeta Crne Gore i predstavljaju javni rashod. Program je selektivan jer se njime favorizuju određena privredna društva i fizička lica koja obavljaju određenu djelatnost iz oblasti kulture, pa se ista dovode u povoljniji tržišni položaj u odnosu na konkurente, tj. druga privredna društva koja na tržištu ne mogu ostvariti ovakve povoljnosti čime ona privredna društva koja jesu u mogućnosti stiču ekonomsku prednost koja im je omogućena subvencionisanjem određenih aktivnosti, a što bi potencijalno moglo narušiti konkurenciju na tržištu na kojem djeluju.

Nacrt Programa državne pomoći Ministarstva kulture za 2019. godinu ocijenjen je kao usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoć.

- ***Opština Bijelo Polje – Refinansiranje kredita uzetih uz državnu garanciju. (Mišljenje broj: 05-251/6)***

Opština Bijelo Polje dostavila je Agenciji za zaštitu konkurencije zahtjev u vezi sa refinansiranjem kredita Opštine Bijelo Polje uzetih uz državnu garanciju, na mišljenje da li se isti smatra državnom pomoći, u smislu Zakona o kontroli državne pomoći.

Kako je državna pomoć definisana kao mjera države kojom se daje prednost isključivo privrednim subjektima, odnosno proizvodnji određene robe ili pružanju usluga, a predmetna transakcija se ne odnosi na privredne aktivnosti, izdavanje garancija opštinama za kreditni aranžman koji bi omogućio izmirenje obaveza i dugova, odnosno racionalizaciju uprave.

Refinansiranje kredita Opštine Bijelo Polje uzetih uz državnu garanciju ne smatra se državnom pomoći u smislu Zakona o kontroli državne pomoći.

- ***Opština Kolašin-Nacrt Odluke o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za podršku ženskom preduzetništvu. (Rješenje broj: 05-281/6)***

Opština Kolašin je dostavila Agenciji za zaštitu konkurencije Nacrt Odluke o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za podršku ženskom preduzetništvu na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Nacrt Odluke o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za podršku ženskom preduzetništvu Opštine Kolašin predstavlja državnu pomoć u smislu člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći ("Službeni list Crne Gore" br. 12/18) i Pravilnika o listi pravila državne pomoći, Priloga 7a Regulativa Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. godine o proglašavanju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni čl. 107 i 108 Ugovora ("Sl. list Crne Gore" br. 35/14, 02/15, 38/15 i 20/16).

Opština Kolašin je podnošenjem ovog Programa prije njegove realizacije ispunila svoje obaveze iz člana 11 i 12 Zakona o kontroli državne pomoći.

Nacrt Odluke o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za podršku ženskom preduzetništvu ocijenjen je kao usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- ***Ministarstvo kulture - Predlog Zakona o medijima. (Mišljenje broj: 01-404/5)***

Ministarstvo kulture, dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije, Predlog Zakona o medijima, kojim se uređuju osnovni principi slobode medija, slobode izražavanja, slobodnog osnivanja medija, javnosti medijskog vlasništva, transparentnosti oglašavanja u medijima, zaštite medijskog pluralizma, prava, obaveze i odgovornosti u informisanju, zaštita posebnih prava, pravo na ispravku i odgovor, čuvanje i pravo uvida u medijski zapis, inostrana informativna djelatnost i kaznene odredbe.

Predlog zakona o medijima, koji je Ministarstvo kulture dostavilao Agenciji za zaštitu konkurencije na mišljenje, nije u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- **Ministarstvo finansija Predlog Zakona o javno - privatnom partnerstvu. (Mišljenje broj: 05-299/7)**

Ministarstvo finansija je dostavilo Agenciji Predlog Zakona o javno - privatnom partnerstvu, na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Nakon razmatranja Prijave i podnesene dokumentacije ocjenjeno je da je Predlog Zakona o javno - privatnom partnerstvu, u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- **Ministarstvo poljoprivrede - Predlog Zakona o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi. (Mišljenje broj: 05-479/4)**

Ministarstvo poljoprivrede dostavilo je Agenciji Predlog Zakona o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi, na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Shodno članu 1 Zakona o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18), propisuju se uslovi i postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja državne pomoći, radi zaštite konkurencije i ispunjavanja obaveza preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Predlog Zakona o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi, ne predstavlja državnu pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći, s obzirom da je članom 1 stav 2 Zakona definisano da se ovaj zakon ne primjenjuje na podsticaje za razvoj poljoprivrede i ribarstva.

- **JU Filmski centar CG - Predlog Programa državne pomoći za sufinansiranje proizvodnje kinematografskih djela za 2019. godinu. (Rješenje br. 05-319/9)**

JU Filmski centar Crne Gore, podnio je Agenciji za zaštitu konkurencije, zahtjev za ocjenu usklađenosti Predloga programa državne pomoći za sufinansiranje proizvodnje kinematografskih djela za 2019. godinu sa Zakonom o kontroli državne pomoći, u cilju podsticanja proizvodnje kinematografskih djela od značaja za razvoj kulture i unaprijeđenje uslova za koprodukciju saradnju u Crnoj Gori.

Agencija za zaštitu konkurencije je zaključila da mjere sadržane u Predlogu Programa ispunjavaju kriterijume Pravilnika o listi pravila državne pomoći - Prilog 2h Saopštenje Komisije o državnoj pomoći i drugim audiovizuelnim djelima (52013XC1115(01)), SLC 332, 15.11.2013, str. 1-11; u primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju EU, pa su iste saglasne sa članom 7 i 8 Zakona.

Predlog Programa državne pomoći za sufinansiranje proizvodnje kinematografskih djela za 2019. godinu, ocjenjen je kao usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- ***Ministarstvo nauke - Predlog Kolaborativni Programa za inovacije 2019-2024 godine (Rješenje br. 05-502/4)***

Ministarstvo nauke Crne Gore, dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije, Zahtjev za ocjenu usklađenosti Predloga Kolaborativnog programa za inovacije 2019-2024 godine sa Zakonom o kontroli državne pomoći ("Službeni list Crne Gore", br. 012/18). Agencija je zaključila, da mjere sadržane u Predlogu Programa ispunjavaju kriterijume Pravilnika o listi pravila državne pomoći - Prilog 1f Okvir za državnu pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije (52014XC0627(01), SL C 198, 27.6.2014., str. 1-29); u primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju EU, pa su iste saglasne sa članom 7 i 8 Zakona.

Predlog Kolaborativni Programa za inovacije 2019-2024 godine, ocjenjen je kao usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- ***Glavni grad Podgorica - Program aktivnosti na stimulisaniu preduzetništva u 2019. godini (Rješenje br. 01-467/4)***

Glavni grad Podgorica, podnio je Agenciji za zaštitu konkurencije Zahtjev za ocjenu usklađenosti državne pomoći za Program aktivnosti na stimulisaniu preduzetništva u 2019. godini sa Zakonom o kontroli državne pomoći ("Službeni list Crne Gore", br. 012/18), a u cilju stimulisania preduzetništva na području Glavnog Grada.

Agencija je zaključila da su mjere sadržane u programu državne pomoći Glavnog grada Podgorice u skladu sa članom 7 stav 1 tačka 1 i 3 Zakona i Pravilnikom o listi pravila državne pomoći ("Sl. list Crne Gore" br. 35/14, 02/15 i 20/16), Prilog 7a - Regulativa Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. godine o proglašavanju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni čl. 107 i 108 Ugovora.

Prijavljena državna pomoć Glavnog grada po Programu aktivnosti na stimulisaniu preduzetništva u 2019. godini ocijenjena je kao usklađena sa Zakonom o kontroli državne pomoći. U skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći, pravila državne pomoći ne odnose se na mjere podsticaja razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Glavnog grada Podgorice.

- ***Ministarstvo kulture - Predlog zakona o medijima (Mišljenje br. 01-379/9)***

Ministarstvo kulture, dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije, korigovani Predlog Zakona o medijima, na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore”, br. 12/18).

Predlogom Zakona o medijima uređuju se osnovni principi slobode medija, slobode izražavanja, slobodnog osnivanja medija, javnosti medijskog vlasništva, transparentnosti oglašavanja u medijima, zaštite medijskog pluralizma, prava, obaveze i odgovornosti u informisanju, zaštita posebnih prava, pravo na ispravku i odgovor, čuvanje i pravo uvida u medijski zapis, inostrana informativna djelatnost i kaznene odredbe.

Predlog Zakona o medijima, u skladu je sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- ***Ministarstvo kulture - Predlog Zakona o nacionalnom javnom emiteru radio i televizija Crne Gore (Mišljenje br. 05-394/8)***

Ministarstvo kulture dostavilo je Agenciji Predlog Zakona o nacionalnom javnom emiteru radio i televizija Crne Gore, na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore”, br. 12/18).

Aktuelnim zakonom stvorene su normativne pretpostavke za institucionalno, politički i finansijski nezavisan javni servis utemeljen na principima Savjeta Evrope sadržanim u Preporuci 96(10) o nezavisnosti javnih servisa radio-difuzije, Saopštenju Komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za javne radiodifuzne usluge (2009/C 257/01) i članu 10 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, cilj novog zakona odnosi se na dodatno snaženje mehanizama političko-institucionalne nezavisnosti javne radiodifuzije u skladu sa međunarodnim standardima i komparativnom praksom ove oblasti.

Predlog Zakona o nacionalnom javnom emiteru radio i televizija Crne Gore, u skladu je sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- ***Ministarstvo ekonomije - Izdavanje državne garancije koja se odnosi na Ugovor o zajmu, čiji će potpisnici biti Njemačka razvojna banka KfW i Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić, za Projekat rekonstrukcije i modernizacije HE Perućica (Mišljenje br. 01-455/21)***

Ministarstvo ekonomije, dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije, Zahtjev za mišljenjem koji se odnosi, na Ugovor o zajmu, čiji će potpisnici biti Njemačka razvojna banka KfW i Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić, za Projekat rekonstrukcije i modernizacije HE Perućica.

KfW banka u ime Vlade Savezne Republike Njemačke, odnosno Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj Savezne Republike Njemačke finansira i podržava projekte i programe koji doprinose unaprijeđenju ekonomija zemalja u razvoju i tranziciji. Ugovor o zajmu, čije će potpisnici biti KfW banka i EPCG u iznosu od 33.000.000,00 €, namijenjen je za potrebe finansiranja Faze II projekta rekonstrukcije i modernizacije HE Perućica.

Izdavanje državne garancije koja se odnosi na Ugovor o zajmu, čiji će potpisnici biti Njemačka razvojna banka KfW i Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić, za Projekat rekonstrukcije i modernizacije HE Perućica, u skladu je sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- ***Opština Berane- Izdavanje garancije Opštine Berane koja se odnosi na kreditno zaduženje DOO „Benergo“ Berane (Rješenje br. 05-513/8)***

Opština Berane se zahtjevom za davanjem mišljenja obratila Agenciji za zaštitu konkurencije u vezi sa izdavanjem garancije za preduzeće „Benegro“ DOO Berane. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju rješenjem je utvrđeno da:

- 1) Izdavanje garancije Opštine Berane koja se odnosi na kreditno zaduženje DOO „Benergo“ Berane, u skladu je sa Zakonom o kontroli državne pomoći, ukoliko se ispune svi uslovi propisani u Pravilniku o listi pravila državne pomoći, Prilog 3a - Obavještenje Komisije o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o EZ-u na području državnih pomoći u obliku garancija (52008XC0620(02), SL C 155, 20. 6. 2008., str. 10. - 22.) ("Službeni list Crne Gore", br. 035/14 od 13.08.2014, 002/15 od 16.01.2015, 038/15 od 17.07.2015, 020/16 od 18.03.2016).
- 2) Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja odluke Opštine Berane kojom se odobrava izdavanje garancije u visini najviše do 80%, odnosno najviše do 800.000 eura, kao i da se predmetna garancija vezuje za određenu finansijsku transakciju, a trajanje garancije vremenski ograniči, te da će za predmetnu garanciju Benenergo platiti tržišnu cijenu naknade Opštini Berane.
- 3) Ovo rješenje se zasniva na potvrdi Centralne banke Crne Gore broj 05-7142-2/2019 od dana 30.07.2019. da računi pravnog lica DOO „Benergo“ Berane, matični broj 03069753, u periodu od 01.01.2019. do 30.07.2019. nijesu bili u blokadi.
- 4) Nalaže se Opštini Berane da u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog rješenja, o ispunjenju svih uslova iz tačaka 1 i 2 izreke ovog rješenja obavijesti Agenciju za zaštitu konkurencije, dostavljanjem svih relevantnih dokaza.

- 5) U slučaju nepostupanja po tački 4 ovog rješenja, Agencija za zaštitu konkurencije će, saglasno svojim nadležnostima iz člana 28 Zakona o kontroli državne pomoći, po službenoj dužnosti, pokrenuti ispitni postupak da li je došlo do nenamjenskog korišćenja kredita za koji je izdata garancija Opštine Berane.
  - 6) Ovim rješenjem stavlja se van snage Zaključak Komisije za kontrolu državne pomoći 01-28/1 od 20. marta 2017. godine.
- **Ministarstvo finansija - Nacrt ugovora o koncesiji za aerodrome Crne Gore i Koncesioni akt za dodjelu koncesije za izgradnju, rekonstrukciju, modernizaciju, održavanje i korišćenje aerodroma Crne Gore (Mišljenje br. 05-621/6)**

Ministarstvo finansija se iz razloga pravne sigurnosti obratilo Agenciji za zaštitu konkurencije, radi davanja mišljenja da li se na osnovu predloženih akata vrši dodjela državne pomoći.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da Nacrt ugovora o koncesiji za aerodrome Crne Gore i Koncesioni akt za dodjelu koncesije za izgradnju, rekonstrukciju, modernizaciju, održavanje i korišćenje aerodroma Crne Gore ne odnosi na državnu pomoć, pod uslovom da je:

- tenderski postupak odabira koncesionara konkurentan, transparentan, nediskriminirajući i bezuslovan,
- visina koncesione naknade, tarifa za pružanje usluga i dužina trajanja koncesije regulisane tako da spriječe prekomjerne cijene i zaradu, ali i da koncesionaru omoguće dovoljan i razuman povraćaj investiranog.

Nakon zaključenja ugovora između koncesionara i koncedenta, Agencija za zaštitu konkurencije će sprovesti ispitni postupak radi utvrđivanja ispunjenosti uslova iz tačke 1 ovog Mišljenja, o čemu će odlučiti rješenjem

- **Ministarstvo finansija – Predlog zakona o Javnim nabavkama (Mišljenje br. 05-373/9)**

Ministarstvo finansija, dostavilo je Agenciji Predlog zakona o Javnim nabavkama, na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Predlogom Zakona o javnim nabavkama uređuju se pravila postupaka javnih nabavki radi zaključivanja ugovora ili okvirnog sporazuma o javnoj nabavci robe, radova ili usluga, zaštita prava u postupcima javnih nabavki i druga pitanja od značaja za javne nabavke. Javna nabavka, u skladu sa Predlogom Zakona, definisana je kao skup poslova i aktivnosti koje sprovodi naručilac, radi nabavke robe, vršenja usluga ili izvođenja radova, za koje su obezbijeđena sredstva. S obzirom da se Predlogom

Zakona propisuju procedure javnih nabavki, koje počivaju na načelima ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti upotrebe javnih sredstava, obezbjeđivanja konkurencije, transparentnosti, ravnopravnosti, slobode i zabrane diskriminacije i proporcionalnosti, predlog zakona ne predstavlja državnu pomoć.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da Predlog zakona o javnim nabavkama ne predstavlja državnu pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći.

- ***Ministarstvo finansija - Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dodatu vrijednost (Mišljenje br. 01-396/6)***

Ministarstvo finansija dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dodatu vrijednost. Osnovni razlozi za izmjenu važećeg Zakona su uslovljeni potrebom usklađivanja jednog broja postojećih rješenja sa pravnom tekovinom EU, a posebno sa Direktivom Savjeta 2006/112 EZ o zajedničkom sistemu poreza na dodatu vrijednost. Takođe, navedenim zakonom pojedina zakonska rješenja koja nijesu usklađena sa evropskim poreskim zakonodavstvom u dijelu oporezivanja pojedinih proizvoda i usluga po nultoj stopi (ljekovi i medicinska sredstva na teret Fonda zdravstva, isporuke proizvoda i usluga u skladu sa međunarodnim ugovorima o donaciji, krediti itd.), kao i pojedina oslobođenja od javnog interesa (vjerske usluge i usluge koje obavljaju nevladine organizacije), primjenjivala bi se do datuma pristupanja Crne Gore EU.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dodatu vrijednost nije u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- ***Ministarstvo održivog razvoja i turizma - Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti (Mišljenje br. 01-618/4)***

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, podnijelo je Agenciji za zaštitu konkurencije, Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti, na davanje mišljenja i ocjenu usklađenosti sa pravilima državne pomoći.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti ne predstavlja državnu pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći.

- ***Ministarstvo Ekonomije –Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o koncesijama (Mišljenje br. 01-293/6)***

Ministarstvo ekonomije podnijelo je Agenciji za zaštitu konkurencije Predlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o koncesijama na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da, **Predlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o koncesijama ne primjenjuju pravila za dodjelu državne pomoći.**

Osnov za predmetno Mišljenje isključivo predstavlja Dopis Misije Crne Gore pri Evropskoj uniji, akt broj 01/5/744/18 od 3. decembra 2018. godine, kojim je sa nivoa Evropske komisije decidno navedeno da predmet predloga Zakona o koncesijama ne potpada pod pravnu tekovinu EU.

- *Ministarstvo saobraćaja i pomorstva - Predlog Zakona o putevima (Mišljenje br. 01-677/4)*

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva zatražilo je Mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije na Predlog Zakona o putevima.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da **Predlog Zakona o putevima nije u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.**

- *Ministarstvo ekonomije – Izvještaj o vrednovanju investicionih projekata i Predlog odluke za dodjelu sredstava za podsticanje direktnih investicija za Programsku liniju za podsticaj direktnih investicija – (Mišljenje br. 01-706/4)*

Ministarstvo Ekonomije zatražilo je mišljenje i saglasnost Agencije za zaštitu konkurencije na Izvještaj o vrednovanju investicionih projekata i Predlog odluke za dodjelu sredstava za podsticanje direktnih investicija za Programsku liniju za podsticaj direktnih investicija.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da **Izvještaj o vrednovanju investicionih projekata i Predlog odluke za dodjelu sredstava za Programsku liniju za podsticaj direktnih investicija u skladu su sa Zakonom o kontroli državne pomoći.**

- *Glavni grad Podgorica - Nacrtna Odluka o proglašenju Biznis zona „BZ Podgorica 1, BZ Podgorica 2, BZ Podgorica 3, BZ Podgorica 4, BZ Podgorica 5, BZ Podgorica 6, BZ Podgorica 7, BZ Podgorica 8, BZ Podgorica 9 i BZ Podgorica 10” Glavnog grada Podgorice – (Rješenje br. 01-700/7)*

Glavni grad Podgorica podnio je Agenciji za zaštitu konkurencije Nacrt Odluke o proglašenju Biznis zona „BZ Podgorica 1, BZ Podgorica 2, BZ Podgorica 3, BZ Podgorica 4, BZ Podgorica 5, BZ Podgorica 6, BZ Podgorica 7, BZ Podgorica 8, BZ Podgorica 9 i BZ Podgorica 10” Glavnog grada Podgorice na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br.12/18).

S tim u vezi donijeto je rješenje da, **Nacrt Odluke o proglašenju Biznis zona „BZ Podgorica 1, BZ Podgorica 2, BZ Podgorica 3, BZ Podgorica 4, BZ Podgorica 5, BZ Podgorica 6, BZ Podgorica 7, BZ Podgorica 8, BZ Podgorica 9 i BZ Podgorica 10” Glavnog grada Podgorice, ocijenjen kao usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoći.**

- ***Ministarstvo Kulture - Predlog zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama (Mišljenje br. 01-778/8)***

Ministarstvo kulture dostavilo Agenciji za zaštitu konkurencije Nacrt Zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama, na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Predlog zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama, koji je Ministarstvo kulture dostavilo Agenciji za zaštitu konkurencije na mišljenje, u skladu je sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

- ***Ministarstvo Finansija - Reprogram kredita Opštine Rožaje uzetih uz državnu garanciju (Mišljenje br. 01-808/4)***

Ministarstvo Finansija, dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije, zahtjev u vezi sa refinansiranjem kredita Opštine Rožaje koji je uzet uz državnu garanciju, na mišljenje da li se isti smatra državnom pomoći, u smislu Zakona o kontroli državne pomoći.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da **Reprogram kredita Opštine Rožaje uzetih uz državnu garanciju - ne smatra se državnom pomoći u smislu Zakona o kontroli državne pomoći.**

- ***Ministarstvo održivog razvoja i turizma - Prijava državne pomoći Ministarstva održivog razvoja i turizma za izdavanje garancije za kreditno zaduženje JP Regionalni vodovod Crnogorsko primorje (Rješenje br. 01-781/9)***

Ministarstvo održivog razvoja i turizma dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije zahtjev za državnu pomoć koji se odnosi na garanciju države za kredit u iznosu od 12.000.000 eura za potrebe JP Regionalni vodovod Crnogorsko primorje.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, utvrđeno je da **Prijava državne pomoći Ministarstva održivog razvoja i turizma za izdavanje garancije za kreditno zaduženje JP Regionalni vodovod Crnogorsko primorje - ne predstavlja državnu pomoć u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.**

- *Investiciono - razvojni fond CG AD- Predlog godišnjeg plana rada Investiciono - razvojnog fonda Crne Gore A.D. za 2020. godinu – (Rješenje br. 01-807/4)*

Investiciono - razvojni fond CG AD podnio je zahtjev Agenciji za zaštitu konkurencije za ocjenu usklađenosti Predloga godišnjeg plana rada IRF-a za poslovnu 2020. godinu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Nakon razmatranja materijala utvrđeno je da **Predlog Godišnjeg plana rada Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D. za 2020. godinu ocijenjen je kao usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoći.**

U skladu sa članom 1 stav 2 Zakona o kontroli državne pomoći, Agencija za zaštitu konkurencije se nije izjasnila na dio Plana koji se odnosi na podsticaje razvoja poljoprivrede.

- *Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Predlog Zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj Društva za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju “Montenegro Airlines” A.D. Podgorica, (Mišljenje br. 01-804/10)*

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije Predlog Zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj Društva za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju “Montenegro Airlines” A.D. Podgorica - lex specialis, radi ocjene sa stanovišta državne pomoći. Dodatno, a kao sastavni dio predmetnog materijala, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva dostavilo je Izveštaj – Analizu opravdanosti predloženog ulaganja u kompaniju Montenegro Airlines a.d. Podgorica. Savjet Agencije je zaključio da Agencija za zaštitu konkurencije u datom trenutku nema uslova da cijeni usklađenost Predloga Zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj Društva za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju “Montenegro Airlines” A.D. Podgorica, iz sljedećih razloga:

- Dostavljeni materijal je nepotpun za donošenje konačne odluke u skladu sa propisima o državnoj pomoći;
- Dokumentacija podnijeta Agenciji za zaštitu konkurencije, a kojom se dokazuje opravdanost ulaganja, u potpunosti ne sadrži procjenu o mogućem povratu izvršenog ulaganja i periodu u kojem će biti ostvareno;

- Rok za postupanje Agencije za zaštitu konkurencije na raspolaganju bio je vrlo kratak, te ista nije bila u mogućnosti da zahtijeva dopunu dostavljenog materijala;
  - U samoj dokumentaciji za sada nijesu ispoštovani suštinski zahtjevi u pogledu testa subjekta u tržišnoj ekonomiji, odnosno da će doći doprinosa kapitala u razumnom roku koji će državi obezbijediti povrat ulaganja, a samim tim nijesu obezbijeđeni dokazi da je ispunjen osnovni uslov koji opravdava načelo subjekta u tržišnoj ekonomiji, to jest da bi privatni subjekt na isti način postupao u istoj, ili sličnoj situaciji;
  - Mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije se ne odnosi na ekonomsku opravdanost ulaganja, već se ukazuje na nepotpunost dokaza na osnovu kojih se može donijeti odluka o primjeni načela subjekta u tržišnoj ekonomiji. S obzirom da je dokumentacija ocijenjena kao nepotpuna i upitna u dijelu koji se odnosi na razdvajanje ulaganja;
  - Agencija za zaštitu konkurencije ne isključuje mogućnost da se kroz nove analize dokaže da postoje uslovi za primjenu načela, ali u ovom trenutku ne postoji osnov da se o tome preliminarno izjašnjava.
- ***Ministarstvo finansija - Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica (Mišljenje br. 01-813/5)***

Ministarstvo finansija dostavilo je Agenciji za zaštitu konkurencije Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da **Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica ne predstavlja državnu pomoć u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.**

- ***Ministarstvo ekonomije - Izvještaj o vrednovanju investicionih projekata i Predlog odluke za dodjelu sredstava za Programsku liniju za podsticaj direktnih investicija (Mišljenje br. 01-857/4)***

Ministarstvo ekonomije je Agenciji za zaštitu konkurencije zatražilo mišljenje i saglasnost na Izvještaj o vrednovanju investicionih projekata i Predlog odluke za dodjelu sredstava za podsticanje direktnih investicija za Programsku liniju za podsticaj direktnih investicija.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, donijeto je Mišljenje da **Izvještaj o vrednovanju investicionih projekata i Predlog odluke za dodjelu sredstava za Programsku liniju za podsticaj direktnih investicija u skladu su sa Zakonom o kontroli državne pomoći.**

- **Ministarstvo prosvjete-Izdavanje garancije za kreditno zaduženje SZ „Solidarno“ Podgorica zerealizaciju kapitalnog projekta izgradnje stambenih jedinica za prosvjetne radnike u opštini Budva, (Rješenje br. 05-862/9)**

Ministarstvo prosvjete dostavilo je zahtjev Agenciji za zaštitu konkurencije, za produženje roka garancije preduzeću SZ „Solidarno“ Podgorica, na ocjenu usklađenosti prijave državne pomoći sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, **Izdavanje garancije za kreditno zaduženje SZ „Solidarno“ Podgorica za realizaciju kapitalnog projekta izgradnje stambenih jedinica za prosvjetne radnike u opštini Budva, ne predstavlja državnu pomoć, u smislu člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći, jer su ispunjeni sledeći uslovi: 1.Garancija pokriva 80% osnovnog duga, vremenski je ograničena i postepeno se smanjuje; 2.SZ “Solidarno” nije preduzeće u poteškoćama; 3.Za izdavanje garancije SZ “Solidarno” će Ministarstvu prosvjete platiti tržišnu naknadu.**

❖ **POKRENUTI ISPITNI POSTUPCI UTVRĐIVANJA USKLAĐENOSTI DRŽAVNE POMOĆI SA ZAKONOM O KONTROLI DRŽAVNE POMOĆI U 2019. GODINI**

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva – Pokrenut ispitni postupak o utvrđivanju usklađenosti državne pomoći dodijeljene preduzeću „Montenegro Airlines“ A.D. Podgorica (Rješenje br. 05-UPI-72/3-19)

Agencija je pokrenula ispitni postupak utvrđivanja usklađenosti državne pomoći dodijeljene preduzeću „Montenegro Airlines“ A.D. Podgorica sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Ispitni postupak, odnosi se na mjere koje nijesu odobrene Planom restrukturiranja Montenegro Airlines A.D. Podgorica, a koji je odobren Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći broj. 01-36/1 od 20.06.2012. godine.

Opština Tivat - Pokrenut ispitni postupak o utvrđivanju usklađenosti državne pomoći dodijeljene preduzeću „Adriatic Marinas“ doo Tivat. (Rješenje br. 01-UPI-73/3-19)

Agencija je pokrenula ispitni postupak utvrđivanja usklađenosti državne pomoći dodijeljene preduzeću Adriatic Marinas d.o.o. Tivat sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Ispitni postupak odnosi se na mjere koje proizilaze iz Ugovora o načinu ispunjenja dijela međusobnih obaveza po osnovu naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, zaključen dana 17. avgusta 2018. godine u Tivtu između Opštine Tivat, s jedne strane, i Adriatic Marinas d.o.o. sa druge strane.

Tabela8: Predmeti riješeni u 2019.godini

Redni broj	Broj rješenja	Vrsta odluke	Davalac državne pomoći	Korisnik državne pomoći	Naziv šeme/individualne pomoći	Datum sjednice
1	05-10/6	RJEŠENJE INDIVIDUALNA	MORT	Crnogorski fond za stambenu izgradnju (CFSSI)	Prijavljena državna pomoć MORT-aza obezbjeđenje nedostajućih sredstava za izmirenje duga Crnogorskog fonda za solidarnu stambenu izgradnju doo Podgorica prema Holandskom međunarodnom fondu za stanovanje (DIGH), po utvrđenom diskontu	21.01.2019
2	05 -107/5	RJEŠENJE ŠEMA	Ministarstvo ekonomije	Preduzetnici, mikro, mala, srednja i velika privredna društva.	Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2019. godinu	22.02.2019
3	05-62/7	RJEŠENJE ŠEMA	Opština Berane	Preduzetnici, mala i srednja preduzeća.	Biznis zona „Rudeš“, Opština Berane	26.02.2019
4	05-240/5	MIŠLJENJE UREDBA	Ministarstvo ekonomije		Uredba o direktnim stranim investicijama	14.03.2019
5	05-119/6	RJEŠENJE ŠEMA	Ministarstvo kulture	Fizička lica sa prebivalištem u Crnoj Gori i pravna lica koja su u Crnoj Gori registrovana za obavljanje djelatnosti kulture, osim javnih ustanova i drugih subjekata čiji se rad finansira iz budžeta.	Program državne pomoći za 2019. godinu	27.03.2019
6	05-251/6	MIŠLJENJE	OPŠTINA BP	Opština Bijelo Polje	Refinansiranje kredita opštine Bijelo Polje uzetih	27.03.2019

					uz državnu garanciju	
7	05-281/6	RJEŠENJE ŠEMA	OPŠTINA Kolašin		Žensko preduzetništvo	23.04.2019
8	01-404/5	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo kulture		Predlog zakona o medijima (nije u skladu sa Zakonom)	13.05.2019
9	05-299/7	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo finansija		Predlog zakona o privatnom javnom partnerstvu	15.05.2019
10	05-479/4	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja		Predlog zakona o strukturnim mjerama i dp u ribarstvu i akvakulturi	07.06.2019
11	05-319/9	RJEŠENJE ŠEMA	JU Filmski centar	Pravna lica upisana u registar privrednih subjekata za oblast kinematografij e	Program državne pomoći za sufinansiranje proizvodnje kinematografskih dijela za 2019. godinu	19.06.2019
12	05-502/4	RJEŠENJE ŠEMA	Ministarstvo nauke	Mikro privredna društva, mala privredna društva, srednja privredna društva, velika privredna društva	Kolaborativni program za inovacije	26.06.2019
13	01-467/4	RJEŠENJE ŠEMA	Glavni Grad Podgorica	Preduzetnici mala i srednja preduzeća sa teritorije Glavnog Grada	Stimulisanje preduzetništva na teritoriji opštine GG	18.07.2019
14	05-394/8	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo kulture		Predlog zakona o nacionalnom javnom emiteru (RTCG)	18.07.2019
15	01-379/9	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo kulture		Predlog zakona o medijima	18.07.2019

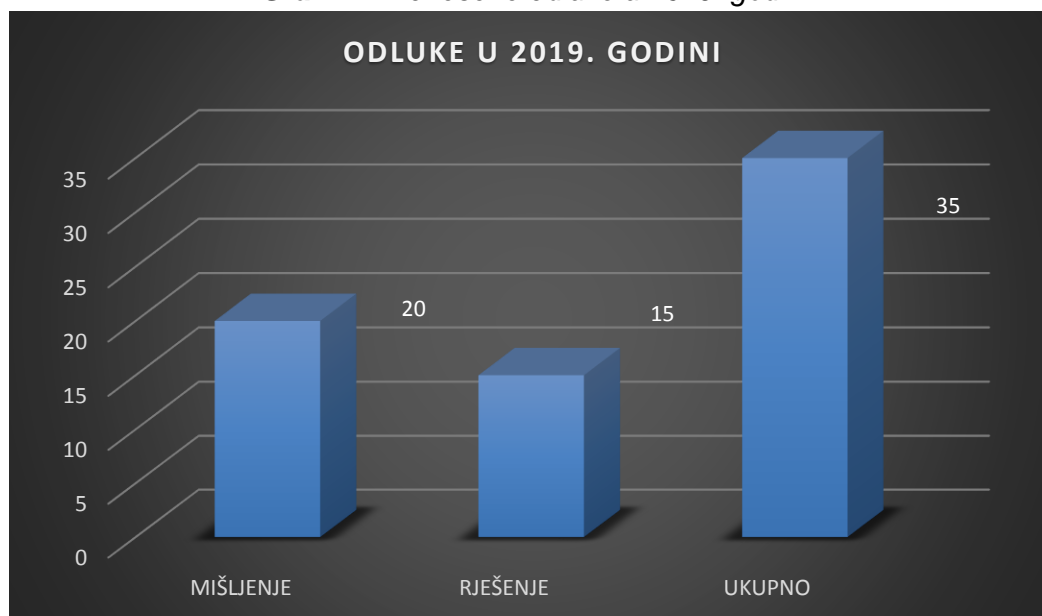
16	01-455/21	MIŠLJENJE INDIVIDUALNA	Ministarstvo ekonomije	Elektroprivred a Crne gore (EPCG)	Izdavanje garancije Perućica HE	26.07.2019
17	05-513/8	RJEŠENJE INDIVIDUALNA	Opština Berane	DOO „Benergo“	Izdavanje opštinske garancije preduzeću DOO „Benergo“	31.07.2019
18	05-621/6	MIŠLJENJE KONCESIONI AKT	Ministarstvo finansija		Nacrt ugovora o koncesiji za izgradnju, rekonstrukciju, modernizaciju, održavanje i korišćenje aerodroma Crne Gore.	26.08.2019
19	05-373/9	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo finansija		Predlog zakona o javnim nabavkama	13.09.2019
20	01-396/6	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo finansija		Predlog zakona o PDV	02.10.2019
21	01-618/4	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo održivog razvoja turizma (MORT)		Predlog zakona o jonizujućem začenju	03.10.2019 0
22	01-293/6	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo ekonomije		Predlog o izmjenama i dopunama zakona o koncesijama	04.10.2019
23	05-UPI- 72/3-19	RJEŠENJE ISPITNI POSTUPAK	Ministarstvo saobraćaja	Montenegro airlines A.D. Podgorica	Ispitni postupak utvrđivanja usklađenosti državne pomoći dodijeljene preduzeću MONTENEGRO AIRLINES A.D. Podgorica sa Zakonom o kontroli državne pomoći	18.10.2019
24	01-UPI- 73/3-19	RJEŠENJE ISPITNI POSTUPAK	Opština Tivat	Adriatic Marinas doo Tivat	Ispitni postupak utvrđivanja usklađenosti državne pomoći dodijeljene preduzeću Adriatic Marinas d.o.o. Tivat sa Zakonom kontroli državne pomoći.	21.10.2019

25	01-677/4	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva		Predlog zakona o putevima	30.10.2019.
26	01-706/4	MIŠLJENJE ODLUKA	Ministarstvo ekonomije		Predlog odluke za dodjelu sredstava za podsticanje direktnih investicija za Programsku liniju za podsticaj direktnih investicija	30.10.2019.
27	01-700/7	RJEŠENJE ŠEMA	Glavni Grad Podgorica	MSP i preuzetnici sa teritorije Glavnog Grada Podgorice	Nacrt Odluke o osnivanju Biznis zona na teritoriji Glavnog Grada Podgorice	05.11.2019
28	01-778/8	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo kulture		Predlog Zakona o audiovizuelnim djelima	29.11.2019
29	01-808/4	MIŠLJENJE ODLUKA	Opština Rožaje		Reprogram kredita Opštine Rožaje uzetih uz državnu garanciju	12.12.2019
30	01-781/9	RJEŠENJE INDIVIDUALNA	Ministarstvo održivog razvoja turizma (MORT)		Izdavanje garancije za kreditno zaduženje JP Regionalni vodovod Crnogorsko primorje,	16.12.2019
31	01-807/4	RJEŠENJE ŠEMA	Investiciono- razvojni fond (IRF)	Preduzetnici, mala, srednja i velika privredna društva.	Godišnji plan rada Investiciono - razvojnog fonda Crne Gore A.D. za 2020. godinu	16.12.2019
32	01-804- 10	MIŠLJENJE INDIVIDUALNA	Ministarstvo saobraćaja	A.D. Montenegro airlines	Predloga Zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj Društva za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju "Montenegro Airlines" A.D. Podgorica	23.12.2019
33	01-813/5	MIŠLJENJE ZAKON	Ministarstvo finansija		Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dobit pravnih lica	25.12.2019

34	01-857/4	MIŠLJENJE ODLUKA	Ministarstvo ekonomije	„Uniprom“ DOO Nikšića „P.Z.U. Stomatološki centar Nikčević“ Nikšić	Izveštaj vrednovanju investicionih projekata i Predlog odluke za dodjelu sredstava za Programsku liniju za podsticaj direktnih investicija	o	25.12.2019
35	05-862/9	RJEŠENJE INDIVIDUALNA	Ministarstvo prosvjete	SZ „Solidarno“ Podgorica	Izdavanje garancije za kreditno zaduženje SZ „Solidarno“ Podgorica za realizaciju kapitalnog projekta izgradnje stambenih jedinica za prosvjetne radnike u opštini Budva		26.12.2019

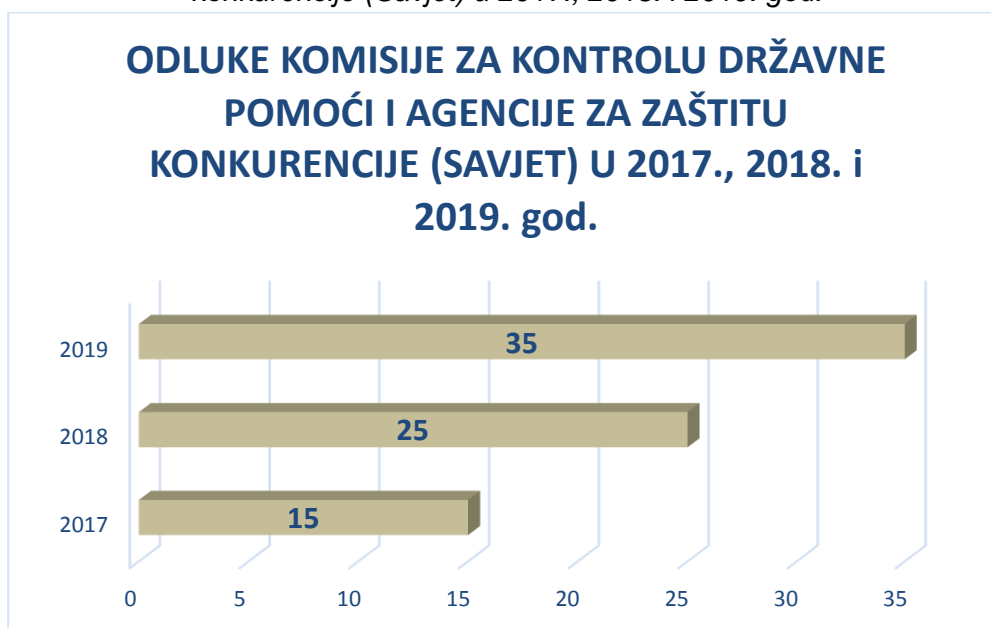
Izvor: Sektor za kontrolu državne pomoći

Grafik 2: Donešene odluke u 2019. godini

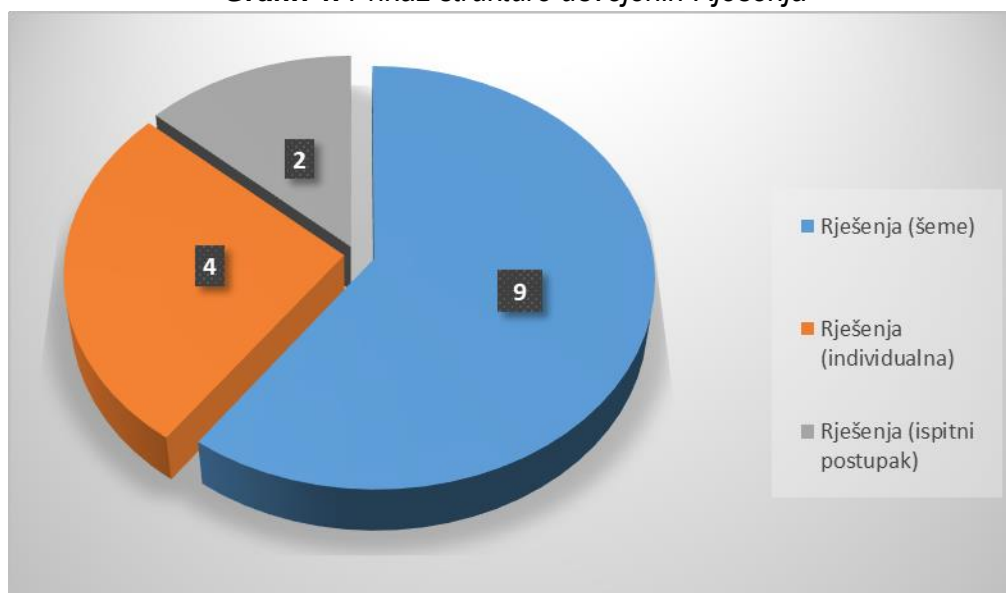
Izvor: Sektor za kontrolu državne pomoći

Grafik 3: Donešene odluke Komisije za kontrolu državne pomoći i Agencije za zaštitu konkurencije (Savjet) u 2017., 2018. i 2019. god.

Izvor: Sektor za kontrolu državne pomoći

Grafik 4: Prikaz strukture usvojenih Rješenja

Izvor: Sektor za kontrolu državne pomoći

Agencija ukazuje da sprovođenje propisa u oblasti kontrole državne pomoći, spada u jednu od novijih grana prava u Crnoj Gori, a dodatno je otežavajuća okolnost i činjenica nužnosti primjene i sprovođenja propisa koji se direktno preuzimaju iz pravne prakse i postupaka EU, a na bazi odredbe člana 73, stav 2 SSP-a, pri čemu se radi o vrlo opsežnim i često komplikovanim dokumentima i pravilima mekog prava EU, što otežava njihovu primjenu. Rad na predmetima iz ove oblasti stoga zahtijeva kontinuirano izučavanje tih propisa i primjenjive sudske prakse, tj. presuda Evropskih sudova kojima se daju tumačenja evropskog prava s jedne strane, i politika i strateških dokumenata Unije s druge strane, koji često daju kontekst pravilima o državnoj pomoći, s obzirom da i ta pravila služe u širem smislu ispunjavanju ciljeva industrijske politike Evropske unije. U tom smislu treba uzeti u obzir da za ispravnu primjenu propisa i vjerodostojnu praksu sprovođenja od strane organa za kontrolu državne pomoći u Crnoj Gori treba uložiti dosta vremena i truda kako bi u krajnjem primjena odgovarala načinu primjene pravila o državnoj pomoći u Evropskoj uniji. Stoga se može reći da podaci o broju riješenih predmeta ne reflektuju nužno sav uloženi administrativni kapacitet u ovoj oblasti.

18. ZAKLJUČAK

Rezultati ostvareni u 2019. godini, potvrđuju ostvarenje zacrtanih ciljeva sa nivoa Agencije, prvenstveno usmjerenih na jačanje nadzorne uloge, dakle na vođenje postupaka i donošenje odluka u predmetima koji imaju prioritetan značaj za ekonomiju Crne Gore i njene građane.

Obuhvatili smo sve aktivnosti, poslove i postupke koje je Agencija obavljala tokom izvještajnog perioda, a u skladu sa ovlašćenjima i nadležnostima sadržanim u Zakonu o zaštiti konkurencije i Zakonu o kontroli državne pomoći, kao i nizu podzakonskih akata koji detaljnije uređuju pojedina pitanja iz područja politike i prava zaštite konkurencije i državne pomoći.

Evidentno je povećanje obima postupanja u svim segmentima, unaprijeđenje saradnje sa međunarodnim i domaćim institucijama, te drugim aktivnostima neophodnim za ostvarenje navedenih ciljeva. S tim u vezi, predmetne aktivnosti Agencije upućuju na stvaranje uslova za ekonomski rast koji se zasniva na inovacijama i novim ulaganjima, povećanju produktivnosti, rastu zaposlenosti, te jačanju sposobnosti crnogorske ekonomije. Agencija će, imajući u vidu svoje nadležnosti iz Zakona koje primjenjuje, nastaviti da u okviru svojih i administrativnih kapaciteta, istražuje i promoviše slobodnu konkurenciju na tržištu uz poštovanje svih pravila o zaštiti konkurencije utvrđenih Zakonom, prije nego nastupe neotklonjive štete za privrednike i građane Crne Gore, kao i nesmetan razvoj oblasti kakva je državna pomoć.

Transparentan pravni okvir, profesionalne institucije i efikasna implementacija predstavljaju osnov koji u značajnoj mjeri, doprinose razvoju nacionalne ekonomije. Međutim, treba imati na umu da cilj i svrha Agencije nije represivna uloga u smislu primarnog utvrđivanje povreda i kažnjavanje učesnika, već uspostavanje pozitivnog poslovnog okruženja na tržištu, što uključuje i razvoj svijesti o prihvatljivim obrascima ponašanja i poslovanja na tržištu.

Stoga se dalje kontinuirano unaprijeđenje konkurencije i državne pomoći i u narednom periodu mora fokusirati na tri elementa, i to: Crna Gora mora pokazati da se neophodni pravni okvir, održava i razvija u skladu sa razvojem zakonskih rješenja na nivou EU, administrativni kapaciteti se moraju ojačati i biti efikasni, i konačno, ali i odlučujuće, Crna Gora pokazuje konkretne rezultate primjene antimonopolske politike i kontrole državne pomoći kroz efikasnu primjenu Zakona.

Za članstvo u Evropskoj uniji potrebno je zadovoljiti kako političke, tako i određene ekonomske kriterijume. Na polju zaštite konkurencije ovi kriterijumi su skoro ispunjeni, dok se nastoji unaprijediti i oblast državne pomoći koju je Agencija zakonskim izmjenama preuzela u nadležnost. Takođe i dalje ćemo vršiti kontinuirano usklađivanje sa pravilima koja se primjenjuju u Evropskoj uniji u oblasti zaštite konkurencije i

državne pomoći i težiti standardima koji vrijede u Evropskoj uniji. Stoga će naše aktivnosti u narednom periodu biti usmjerene upravo na ispunjavanju navedenih uslova i kriterijuma, naravno u mjeri u kojoj je to moguće sa nivoa naše institucije.

Ključni, i svakako najvažniji cilj Agencije u sljedećem periodu, odnosi se na njenu aktivnost sprovođenja prava zaštite konkurencije sa naglaskom na otklanjanje teških ograničenja konkurencije i sprovođenje aktivne uloge u saradnji sa Evropskom komisijom, pa će u tom smislu Agencija i dalje nastaviti aktivno sarađivati sa Evropskom mrežom za zaštitu konkurencije i tijelima za zaštitu konkurencije drugih država.

Na širem međunarodnom planu, Agencija će nastaviti saradnju sa RCC, OECD-om, GVH i ICN-om, radi pravilne, kontinuirane i usklađene primjene propisa EU.

Predstojeći period će značajno obilježiti i saradnja Agencije sa resornim ministarstvima, kako u daljem usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU, tako i u daljoj primjeni i promociji pravila konkurencije i državne pomoći.

Navedeno iz razloga jer i oblast zaštite konkurencije i državne pomoći koje su u nadležnosti Agencije, predstavljaju jedan od značajnijih instrumenata i stubova stvaranja i jačanja jedinstvenog ekonomskog prostora, te će Agencija i dalje permanentno raditi na stvaranju boljih uslova na tržištu Crne Gore.

**VD DIREKTOR
Lepa Aleksić**

ZAVRŠNI RAČUN ZA 2019. GODINU

18.1 Prihodi Agencije

Plan prihoda Agencije za 2019. godinu pripremljen je u skladu sa zaključcima i preporukama Vlade Crne Gore, a na osnovu usaglašenog stava sa Ministarstvom finansija. Ukupan iznos od **795.506,00€** opredijeljen je i sadržan u Budžetu Crne Gore za 2019. godinu.

Tabela 9: Uporedni prikaz ostvarenih prihoda, 2018.-2019. godina

<i>PRIHODI</i>	<i>2018. GODINA</i>	<i>2019. GODINA</i>	<i>Promjene u%</i>
BUDŽET CRNE GORE	733.286,00	795.506,00	8,49
NAKNADE *	725.847,15	911.510,33	25,58
DONACIJE I OSTALI IZVORI PRIHODA	—	—	—

Dio prihoda koji se izdvaja po osnovu naknada predviđenih Tarifnikom o visini naknada za poslove iz nadležnosti Agencije iskazuje se na posebnom računu kod Centralne banke Crne Gore.

Sredstva ostvorena po ovom osnovu ne predstavljaju imovinu Agencije i ista su u nadležnosti Ministarstva finansija, tako da Agencija za zaštitu konkurencije nema pravo raspolaganja sa njima.

18.2 Struktura rashoda

Plan rashoda Agencije zasnovan je na realno očekivanim izdacima za obavljanje redovnih aktivnosti i funkcionisanja Agencije u 2019. godini. Svaka pojedinačna stavka planirana je na osnovu rashoda iz 2018. godine, korigovana za planirani nivo promjena u 2019. godini.

I Tekući izdaci su planirani u iznosu od **774.575,00€** i čine ih izdaci za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca, materijal i usluge, tekuće održavanje opreme i renta, i to kako slijedi:

- **Izdaci za bruto zarade** planirani su iznosom od **479.735,00€** i odnose se na neto zarade stalno zaposlenih, kao i pripadajuće poreze i doprinose u skladu sa utvrđenim zakonskim propisima, a koji se odnose na period u kojem će se zarade i naknade isplaćivati. U okviru planiranih sredstava za ovu stavku izdataka, a u cilju jačanja administrativnih kapaciteta, izdvojena su sredstva za zarade novozaposlenih radnika, a u skladu sa preporukama EK;

- **Izdaci za materijal i usluge** planirani su u iznosu od **115.870,00€** i odnose se na sve kategorije materijalnih troškova, uključujući troškove materijala, službenih putovanja, reprezentacije, električne energije, komunikacionih usluga, konsultantskih usluga, projekata i studija, usluga stručnog usavršavanja i ostalih usluga Agencije.
- Planirani **izdaci za tekuće održavanje opreme i održavanja poslovnih prostorija iznose 25.000,00€**. **Kapitalni izdaci** u iznosu od **20.930,00€** planirani su za kupovinu nedostajuće opreme (kancelarijski namještaj, kompjuterska oprema i oprema za informacijski sistem). Troškovi po osnovu **rente** opredijeljeni su u iznosu od **90.000,00€**, predviđeni važećim Ugovorima o zakupu poslovnog prostora.

II Ostali izdaci su planirani u iznosu od **55.970,00€**, a čine ih izdaci po osnovu ugovora o dijelu (**8.000,00€**), izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka (**7.000,00€**), izrade i održavanja softvera (**31.550,00€**), izdaci po osnovu osiguranja zaposlenih i imovine (**5.000,00€**), **komunalne naknade (3.500,00€)**, te ostalo (**920,00€**).

Prilikom trošenja planiranih sredstava, Agencija je dosljedno poštovala sve zakonske i druge propise, procedure i zaključene ugovore. U sprovođenju procedura i donošenja odluka i rješenja, Agencija se pridržavala principa dosljednosti i usklađenosti sa primjenljivom Regulativom i Pravnim sistemom Crne Gore, a isključivo sa ciljem ostvarivanja funkcije koja joj je povjerena.

Tabela 10: Budžet Agencije za zaštitu konkurencije za 2019. godinu

<i>Funkcionalna klasifikacija</i>	<i>Ekonomska klasifikacija</i>	<i>Opis</i>	<i>Iznos</i>
40911		Agencija za zaštitu konkurencije	795.506,00
2101		Program: Sprječavanje narušavanja slobodne konkurencije	795.506,00
	4	Izdaci	795.506,00
	41	Tekući izdaci	774.576,00
	411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	449.735,00
0411	411-1	Neto zarade	274.950,00
0411	411-2	Porez na zarade	46.700,00
0411	411-3	Doprinosi na teret zaposlenog	100.135,00
0411	411-4	Doprinosi na teret poslodavca	50.800,00
0411	411-5	Opštinski prirez	7.150,00
	412	Ostala lična primanja	8.000,00
0411	412-7	Ostale naknade	8.000,00
	413	Rashodi za materijal	52.000,00

0411	413-1	Administrativni materijal	18.400,00
0411	413-3	Materijal za posebne namjene	3.000,00
0411	413-4	Rashodi za energiju	24.000,00
0411	413-5	Rashodi za gorivo	7.970,00
	414	Rashodi za usluge	49.500,00
0411	414-1	Službena putovanja	30.000,00
0411	414-2	Reprezentacija	1.500,00
0411	414-3	Komunikacione usluge	20.000,00
0411	414-6	Advokatske, notarske i pravne usluge	2.000,00
0411	414-7	Konsultantske usluge, projekti i studije	3.000,00
0411	414-8	Usluge stručnog usavršavanja	1.000,00
0411	414-9	Ostale usluge	5.000,00
	415	Rashodi za tekuće održavanje	25.000,00
0411	415-2	Tekuće održavanje građevinskih objekata	21.000,00
0411	415-3	Tekuće održavanje opreme	4.000,00
	417	Renta	90.000,00
0411	417-1	Zakup objekta	90.000,00
	419	Ostali izdaci	55.970,00
0411	419-1	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	8.000,00
0411	419-2	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	7.000,00
0411	419-3	Izrada i održavanje softvera	31.500,00
0411	419-4	Osiguranje	5.000,00
0411	419-6	Komunalne naknade	3.500,00
0411	419-9	Ostalo	920,00
	44	Kapitalni izdaci	20.930,00
	441	Kapitalni izdaci	20.930,00
0411	441-5	Izdaci za opremu	20.930,00
	46	Otplata dugova	1,00
	463	Otplata obaveza iz prethodnih godina	1,00
0411	4630	Otplata obaveza iz prethodnih godina	1,00

18.3 Izvršenje Budžeta za 2019. godinu - Završni račun

Agencija je u obavezi da, do kraja II kvartala tekuće godine, podnese Vladi Završni račun odnosno da u istom roku Vladi i Skupštini Crne Gore dostavi *Izveštaj o radu* za prethodnu godinu, radi usvajanja. S tim u vezi, a shodno Pravilniku o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Sl. list CG“, br. 32/10 i 14/11 i 16/13) Agencija je Ministarstvu

finansija, dana 28.02.2019. godine, pod brojem 06-169/1 dostavila *Završni račun* na propisanim obrascima.

Agencija nema finansijsku nezavisnost, nema svoj žiro račun, tako da se u potpunosti finansira iz Budžeta Crne Gore, odnosno da je ista budžetska potrošačka jedinica.

Na osnovu iznijetog, jasno je da je ***Agencija u isključivoj obavezi da svoje finansijsko poslovanje vodi u skladu sa propisima na snazi vezanim za budžetsko poslovanje***, odnosno u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalnih samouprava, te da sačinjava finansijske iskaze u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za Budžet Republike, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

S tim u vezi, ***Agencija će svoje finansijsko poslovanje i dalje sprovoditi u svemu i u skladu sa propisima budžetskih potrošačkih jedinica, a koje propise ćemo uvijek bez rezervi ispoštovati i u potpunosti primjenjivati.***

18.4 Opšti prihodi

U skladu sa Zakonom o budžetu Crne Gore za 2019. godinu („Sl. list CG“, br. 87/18 od 31.12.2018. godine), Agenciji su po programu spriječavanja narušavanja slobodne konkurencije, kao potrošačkoj jedinici broj 40911, ***opredijeljena i odobrena sredstva za fiskalnu 2019. godinu u ukupnom iznosu od 795.506,00€.***

18.5 Prihodi od djelatnosti Agencije

Zakonom predviđeno je, između ostalog, da se sredstva neophodna za rad Agencije obezbjeđuju i iz naknada koje se plaćaju Agenciji u skladu sa nadležnostima iz Zakona.

Po tom osnovu, a u skladu sa članom 24 stav 3 Zakona, Agencija je, uz saglasnost Vlade Crne Gore, donijela Tarifnik o visini naknada koje se plaćaju u postupku pred Agencijom (u daljem tekstu: Tarifnik). ***Sredstva koja su u 2019. godini, u skladu sa Tarifnikom ostvarena, uplaćivana su na posebne uplatne račune. Agencija nije bila korisnik, odnosno nije imala mogućnost raspolaganja istim, osim pravo uvida u podatke - izvode ovih uplatnih računa. Sredstva su u nadležnosti Ministarstva finansija i ne predstavljaju imovinu Agencije. Cjelokupan iznos izdvojenih sredstava po osnovu naknada, na kraju kalendarske godine, prenešen je Budžetu Crne Gore.***

S tim u vezi, Agencija nije ni bila u obavezi i nije pripremala izjave primaoca za ove prihode u skladu sa tačkom 57 Uputstva o radu državnog trezora. Iz tih razloga, ovi prihodi nijesu ni obuhvaćeni priloženim *Završnim računom Agencije za 2019. godinu*. **Konačno, treba istaći da je Agencija na dan 31.12.2019. godine, a na osnovu naknada koje se plaćaju u postupcima pred Agencijom, prihodovala 911.510,33€, što je za 25,58% više od iznosa ostvarenih prihoda po ovom osnovu u 2018. godini.**

18.6 Ostali prihodi

U 2019. godini nije bilo prihoda po ostalim osnovama.

18.7 Izdaci

- **Pregled planiranih i ostvarenih izdataka budžeta Agencije za 2019. godinu, sa procentom ostvarenja**

Tabela 11: Pregled planiranih i ostvarenih izdataka budžeta Agencije za 2019. godinu, sa procentom ostvarenja

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Opis</i>	<i>Plan budžeta za 2019. godinu</i>	<i>Ostvarenje plana za 2019. godinu</i>	<i>% izvršenja</i>
41	<i>Tekući izdaci</i>	774.576,00	598.694,51	77,29
411	<i>Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca i zaposlenog</i>	449.735,00	381.193,44	84,76
412	<i>Ostala lična primanja</i>	8.000,00	4.193,80	52,42
413	<i>Rashodi za materijal</i>	53.370,00	40.757,48	76,37
414	<i>Rashodi za usluge</i>	62.500,00	53.628,50	85,81
415	<i>Rashodi za tekuće održavanje</i>	25.000,00	24.400,98	97,60
417	<i>Renta</i>	90.000,00	84.288,60	93,65
419	<i>Ostali izdaci</i>	55.970,00	10.231,71	18,28
44	<i>Kapitalni izdaci</i>	20.930,00	20.929,98	100,00
441	<i>Kapitalni izdaci</i>	20.930,00	20.929,98	100,00
46	<i>Otplata dugova</i>	1,00	0,00	0,00
463	<i>Otplata obaveza iz prethodnih godina</i>	1,00	0,00	0,00
	<i>Svega</i>	795.506,00	619.624,49	77,89

➤ **Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca i ostala lična primanja**

Struktura planiranih i ostvarenih izdataka po osnovu ličnih primanja, sa procentom ostvarenja:

Tabela 12

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Ekon. klas.</i>	<i>OPIS</i>	<i>Plan za 2019. godinu</i>	<i>Ostvareno u 2019. godini</i>	<i>Indeks</i>
411		Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca i zaposlenog	479.735,00	381.193,44	79,46
	4111	Neto zarade	274.950,00	227.858,95	82,87
	4112	Porez na zarade	46.700,00	33.102,81	70,88
	4113	Doprinosi na teret zaposlenog	100.135,00	82.624,56	82,51
	4114	Doprinosi na teret poslodavca	50.800,00	32.641,41	64,25
	4115	Opštinski prirez	7.150,00	4.965,71	69,45

Izdaci po osnovu bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u ostvarenim tekućim izdacima učestvuju sa 63,67%, a u ukupno ostvarenim izdacima budžeta Agencije za 2019. godinu sa 61,52%.

➤ **Ostala lična primanja**

Struktura planiranih i ostvarenih izdataka po osnovu ostalih ličnih primanja

Tabela 13

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Ekon. klas.</i>	<i>OPIS</i>	<i>Plan za 2019. godinu</i>	<i>Ostvareno u 2019. godini</i>	<i>Indeks</i>
412		Ostala lična primanja	8.000,00	4.193,80	52,42
	4127	Ostale naknade	8.000,00	4.193,80	52,42

Izdaci po osnovu rashoda za ostala lična primanja u ostvarenim tekućim izdacima učestvuju sa 0,70%, a u ukupno ostvarenim izdacima budžeta Agencije za 2019. godinu sa 0,68%.

➤ **Rashodi za materijal**

Struktura planiranih i ostvarenih izdataka po osnovu rashoda za materijal, sa procentom ostvarenja

Tabela 14

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Ekon. klas.</i>	<i>OPIS</i>	<i>Plan za 2019. godinu</i>	<i>Ostvareno u 2019. godini</i>	<i>Indeks</i>
413		Rashodi za materijal	53.370,00	40.757,48	76,37
	4131	Administrativni materijal	18.400,00	18.399,96	100,00
	4133	Materijal za posebne namjene	3.000,00	2.616,51	87,22
	4134	Rashodi za energiju	24.000,00	14.590,33	60,79
	4135	Rashodi za gorivo	7.970,00	5.150,68	64,63

Izdaci po osnovu rashoda za materijal u ostvarenim tekućim izdacima učestvuju sa 6,81%, a u ukupno ostvarenim izdacima budžeta Agencije za 2019. godinu sa 6,58%.

➤ *Rashodi za usluge*

Struktura planiranih i ostvarenih izdataka po osnovu rashoda za usluge, sa procentom ostvarenja

Tabela 15

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Ekon. klas.</i>	<i>OPIS</i>	<i>Plan za 2019. godinu</i>	<i>Ostvareno u 2019. godini</i>	<i>Indeks</i>
414		Rashodi za usluge	62.500,00	53.628,50	85,81
	4141	Službena putovanja	30.000,00	24.382,04	81,27
	4142	Reprezentacija	1.500,00	1.315,63	87,71
	4143	Komunikacione usluge	20.000,00	18.421,97	92,11
	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge	2.000,00	673,94	33,70
	4147	Konsultantske usluge, projekti i studije	3.000,00	2.890,10	96,34
	4148	Usluge stručnog usavršavanja	1.000,00	946,76	94,68
	4149	Ostale usluge	5.000,00	4.998,06	99,96

Izdaci po osnovu rashoda za usluge u ostvarenim tekućim izdacima učestvuju sa 8,96%, a u ukupno ostvarenim izdacima budžeta Agencije za 2019. godinu sa 8,66%.

➤ *Rashodi za tekuće održavanje*

Struktura planiranih i ostvarenih izdataka po osnovu rashoda za tekuće održavanje, sa procentom ostvarenja:

Tabela 16

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Ekon. klas.</i>	<i>OPIS</i>	<i>Plan za 2019. godinu</i>	<i>Ostvareno u 2019. godini</i>	<i>Indeks</i>
415		Rashodi za tekuće održavanje	25.000,00	24.400,98	97,60
	4152	Tekuće održavanje građev. objek.	21.000,00	21.000,00	100,00
	4153	Tekuće održavanje opreme	4.000,00	3.400,98	85,02

Rashodi po osnovu tekućeg održavanja u ostvarenim tekućim izdacima učestvuju sa 4,06%, a u ukupno ostvarenim izdacima budžeta Agencije za 2019. godinu sa 3,94%.

➤ *Renta*

Struktura planiranih i ostvarenih izdataka po osnovu rashoda za rentu, sa procentom ostvarenja:

Tabela 17

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Ekon. klas.</i>	<i>O P I S</i>	<i>Plan za 2019. godinu</i>	<i>Ostvareno u 2019. godini</i>	<i>Indeks</i>
417		Renta	90.000,00	84.288,60	93,65
	4171	Zakup objekata	90.000,00	84.288,60	93,65

Izdaci po osnovu rente u ostvarenim tekućim izdacima učestvuju sa 14,08%, a u ukupnim izdacima budžeta Agencije za 2019. godinu sa 13,60%.

➤ **Ostali izdaci**

Struktura planiranih i ostvarenih izdataka po osnovu ostalih izdataka:

Tabela 18

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Ekon. klas.</i>	<i>O P I S</i>	<i>Plan za 2019. godinu</i>	<i>Ostvareno u 2019. godini</i>	<i>Indeks</i>
419		Ostali izdaci	55.970,00	10.231,71	18,28
	4191	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	8.000,00	5.022,30	62,78
	4192	Izdaci po osnovu troš. sudskih postupaka	7.000,00	0,00	0,00
	4193	Izrada i održavanje softvera	31.550,00	85,39	0,27
	4194	Osiguranje	5.000,00	2.760,72	55,21
	4196	Komunalne naknade	3.500,00	2.245,49	64,16
	4199	Ostalo	920,00	117,81	12,81

Rashodi po osnovu ostalih izdataka u ostvarenim tekućim izdacima učestvuju sa 1,751%, a u ukupnim izdacima budžeta Agencije za 2019. godinu sa 1,65%.

➤ **Kapitalni izdaci**

Struktura planiranih i ostvarenih izdataka po osnovu kapitalnih izdataka, sa procentom ostvarenja:

Tabela 19

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Ekon. klas.</i>	<i>O P I S</i>	<i>Plan za 2019. godinu</i>	<i>Ostvareno u 2019. godini</i>	<i>Indeks</i>
441		Kapitalni izdaci	20.930,00	20.929,98	100,00
	4415	Izdaci za opremu	20.930,00	20.929,98	100,00

Rashodi po osnovu kapitalnih izdataka u ostvarenim tekućim izdacima učestvuju sa 3,50%, a u ukupno ostvarenim izdacima budžeta Agencije za 2019. godinu učestvuju sa 3,22%.

➤ **Otplata dugova**

Struktura planiranih i ostvarenih izdataka po osnovu otplate obaveza iz prethodnih godina, sa procentom ostvarenja:

Tabela 20

<i>Ekon. klas.</i>	<i>Ekon. klas.</i>	<i>O P I S</i>	<i>Plan za 2019. godinu</i>	<i>Ostvareno u 2019. godini</i>	<i>Indeks</i>
463		Otplata dugova	1,00	0,00	0,00
	4630	Otplata obaveza iz prethodnih godina	1,00	0,00	0,00

Izdaci po osnovu otplate duga u ostvarenim tekućim izdacima učestvuju sa 0,00%, a u ukupnim izdacima budžeta Agencije za 2019. godinu sa 0,00%.

18.8 Izvršenje budžeta za 2019. godinu - Završni račun

Ukupna sredstva odobrena Agenciji za fiskalnu 2019. godinu, u skladu sa Zakonom o budžetu Crne Gore za 2019. godinu („Službeni list Crne Gore“, broj 87/18) iznose 795.506,00€, a utrošena su u iznosu od 619.624,49€ (procenat izvršenja je 77,89%).

18.9 Izvještaj o neizmirenim obavezama i drugi izvještaji

U Izvještaju o neizmirenim obavezama, sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, Agencija nije imala neizmirenih obaveza po bilo kojem osnovu. Agencija ne evidentira podatke na kontima klase 2 -obaveze, kako je predviđeno Uputstvom za popunjavanje Izvještaja o neizmirenim obavezama.

Izvještajem o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve, Agencija u **2019. godini nije koristila sredstva iz tekuće budžetske rezerve**. Izjavom o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine, Agencija nije imala utroška sredstava po ovom osnovu.

18.10 Pokretna imovina

Rješenjima v.d. direktora broj, 06-892/1 od 30.12.2019. godine, formirana je Komisija za popis nepokretne i pokretne imovine sa kojom raspolaže Agencija, sa stanjem na dan 31.12. 2019. godine i shodno tome dostavi Izveštaj o izvršenom popisu i obilježavanju pokretne i nepokretne imovine Agencije za zaštitu konkurencije, na dan 31.12.2019. godine, sa detaljnim prilogima sa prikazanim finansijskim podacima (nabavna vrijednost, ispravka vrijednosti i sadašnja vrijednost), u skladu sa odredbama Zakona o državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 21/09 i 40/11) i Uredbe o izvršenom popisu nepokretne i pokretne imovine, sa stanjem na dan 31.12. 2019. godine, sa svim potrebnim prilogima.

18.11 Organizacija i kadrovska osposobljenost

Unutrašnja organizacija i način poslovanja Agencije u 2019. godini definisana je u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije kojim su obrazovane sljedeće organizacione jedinice: Sektor za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza, Sektor za kontrolu državne pomoći i Služba za opšte poslove i finansije. Nadležnosti Sektora za utvrđivanja zabranjenih sporazuma i zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza razvrstane su u četiri odsjeka, i to:

- Odsjek za utvrđivanje zabranjenih sporazuma,
- Odsjek za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja,
- Odsjek za procjenu koncentracija i pojedinačnih izuzeća i
- Odsjek za sektorske analize.

Nadležnosti Sektora za kontrolu državne pomoći razvrstane su u dva odsjeka i to :

- Odsjek za utvrđivanje usklađenosti državne pomoći i
- Odsjek za Neposrednu kontrolu.

Poslovi računovodstva i finansija obavljaju se u okviru Službe za opšte poslove i finansije.

18.12 Budžetsko poslovanje

Agencija obavlja budžetsko poslovanje u skladu sa Zakonom o budžetu i Uputstvom o radu državnog trezora i drugim relevantnim propisima.

18.13 Interna akta i služba za unutrašnju reviziju

Agencija je u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, dana 18.06.2013. godine pod brojem 01-110/1, usvojila knjigu procedura-Finansijsko upravljanje i kontrola (FCM). Agencija je takođe i potpisala Sporazum o

povjeravanju poslova unutrašnje revizije u Agenciji Odjeljenju za unutrašnju reviziju resornog Ministarstva ekonomije.

18.14 Javne nabavke

Shodno Planu javnih nabavki za budžetsku 2019. godinu, planirani iznos javnih nabavki Agencije u 2019. godini **za nabavku roba i usluga iznosio je 212.700,00€**. Prema Izvještaju o dodijeljenim javnim nabavkama u 2019. godini realizovano je: **(obrazac A) 78.988,80€ Izvještaj o sprovedenim postupcima i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama. Preostali iznos iz plana javnih nabavki realizovan je i sproveden nabavkama male vrijednosti, predviđenih Zakonom o javnim nabavkama i koji nije moguće predvidjeti planom javnih nabavki za tekuću godinu (obrazac B), 120.246,09€-Izvještaj o sprovedenim nabavkama male vrijednosti.**

Plan javnih nabavki i Izvještaj o realizaciji Plana javnih nabavki za 2019. godinu uredno su, i u rokovima predviđenim pozitivnim propisima, dostavljeni nadležnim institucijama.

18.15 Sudski sporovi i potencijalne obaveze

Prema izjavi rukovodstva, na dan 31.12.2019. godine, protiv Agencije se ne vodi nijedan sudski ili bilo koji drugi postupak/spor, niti Agencija vodi sudske postupke/sporove protiv trećih lica.

18.16 Godišnji izvještaj internog revizora za 2019.godinu

Godišnji izvještaj internog revizora za 2019-u godinu urađen je pod brojem 401/20-884-1, od strane nadležnog Ministarstva ekonomije, odnosno internog revizora Bojane Radunović, koja je imala jednu primjedbu u radu Agencije i poštovanju procedura koje su bile predmet revizije. Primjedba se odnosila na donošenje pismenog ovlašćenja v.d. direktorice, načelniku Službe za opšte poslove i finansije da može da odobrava fakture dobavljača. Ista je i otklonjena donošenjem ovlašćenja, br.06-6/1 od 16.01.2019.godine za navedenu preporuku. Na ostalo nije bilo primjedbi na rad Agencije.

U prilogu ovjereni obrazac broj 3 „Izvještaj o novčanim tokovima III“ iz završnog računa za 2019. godinu.

Organizacioni kod: 409112101
Obrazac 3
IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA III

Godina **2019**
Period **01.01-31.12.**
(u €)

redni broj	NOVČANI TOK-EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	Plan	I z v r š e n j e	
			Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4	5
1	PRIMICI			
1.1	Opšti prihodi	795.506,00	438.236,07	619.624,49
1.2	Namjenski prihodi			
1.3	Sopstveni prihodi			
1.4	Donacije			
1.5	Pozajmice i krediti			
I	Ukupno primici (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5)	795.506,00	438.236,07	619.624,49
2	IZDACI			
2.1	Tekući izdaci	774.576,00	377.736,09	598.694,51
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	479.735,00	228.721,65	381.193,44
2.1.2	Ostala lična primanja	8.000,00	990,00	4.193,80
2.1.3	Rashodi za materijal	53.370,00	33.231,27	40.757,48
2.1.4	Rashodi za usluge	62.500,00	32.192,48	53.628,50
2.1.5	Tekuće održavanje	25.000,00	15.324,58	24.400,98
2.1.6	Kamate			
2.1.7	Renta	90.000,00	57.166,63	84.288,60
2.1.8	Subvencije			
2.1.9	Ostali izdaci	55.970,00	10.109,48	10.231,71
2.2.	Transferi za socijalnu zaštitu			
2.2.1	Prava iz oblasti socijalne zaštite			
2.2.2	Sredstva za tehnološke viškove			
2.2.3	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja			
2.2.4	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite			
2.2.5	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja			
2.3.	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru			
2.4.	Kapitalni izdaci	20.930,00	60.499,98	20.929,98
2.5.	Pozajmice i krediti			
2.6.	Otplata dugova	1,00	0,00	0,00
2.7.	Rezerve			
II	Ukupno izdaci (2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4 + 2.5 + 2.6 + 2.7)	795.506,00	438.236,07	619.624,49

U Podgorici 28.02.2020. god.

Lice odgovorno za
sastavljanje izvještaja

N. Čurčur

Maj 2020. godine